

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postalakárékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Örskönyvtár — népkönyvtár.

Kezünkbe kerültek a vármegyék iskolán kívüli népművelési bizottságainak jelentései, hogy a bizottságok kezelésében álló népkönyvtárakat a csendőrök milyen mértékben veszik igénybe. Előttünk is újszerű adatokat tárnak fel ezek a jelentések őrsbeli bajtársaink szellemi életéről és igényeiről. Majdnem kivétel nélkül mindenik bizottság azt jelenti, hogy a népkönyvtárak legszorgalmasabb olvasói a csendőrök, akik a népművelési előadásokat is állandóan látogatják. Az egyik vármegye szó szerint azt jelenti, hogy a csendőrségnek a népkönyvtárakba való bekapcsolása szinte túlságosan jól sikerült, mert sok helyütt éppen a csendőrség részéről tapasztalt nagy érdeklődés következtében elkerülhetetlenné vált a könyvtárak anyagának szaporítása. Másik jelentés szerint a népkönyvtárak forgalmát ott, ahol nagyobb létszámú csendőrök van, a csendőrök miatt már nem is lehet a kezelésre eredetileg számított egy óra alatt lebonyolítani, a harmadik meg azt tartja kiemelendőnek, hogy a csendőrök a kölcsönvett könyveket milyen feltűnő gondallal őrzik és kezelik.

És így tovább: az összes jelentéseken végigvonalul a tudnivágyó csendőr elragadtatott dicsérete. Bizonyos, hogy a csendőrök figyelmének a népkönyvtárakra irányítása szerencsés gondolat volt és még szép eredményeket fog felmutatni bajtársaink önképzetésének fejlődésében, haladásában.

Amikor azonban ezek a jelentések ilyen jóleső képet nyújtanak a csendőr és a könyv baráti kapcsolatáról, felmerül a kérdés: vajon nem terhel-e mulasztás a testületet, hogy ezt a kapcsolatot csak most ismerje fel, teremtetten meg és szolgálja olyan céltudatossággal, amelytől eredményt is várhatunk? Mert igaz ugyan, hogy hivatásunk tartalma csak felerészben fizikai, másik felében szellemi munka lévén, a betű és a könyv népkönyvtár nélkül is végigkíséri a csendőrt az egész szolgálati életén át, az első lépésétől az utolsóig. A csendőr tudásának fejlesztése, agyának állandó foglalkoztatása terén mulasztásról nem beszélhetünk tehát, mert hogy ezt a testület eddig sem hanyagolta el, sőt, hogy nemcsak kultúrfeladatnak, hanem hivatásszerű kötelességének tekintette, arról bőséges tanúságot tesz csendőreink szakképzettsége és a közbiztonsági szolgálatban felmutatott teljesítménye. Talán inkább csak azt kellett volna hamarabb felismernünk, hogy a kizáróan csak szabályzatok és előírások ismeretén alapuló szaktudás mindig merev és kislátókörű, a csak szakképzett csendőr pedig egy-

oldalú; az egyéni és a társaséletben, ahol a szaktudás nem értékesíthető, de el sem bírálható s főképpen pedig a nyomozószolgálat feladatözönében egyedül a szellemi sokoldalúság jelent értéket, erre pedig más-ként, mint állandó olvasással, nem lehet szert tenni.

Ezt a célt: csendőreinknek a szabályzatokba foglalt csendőrségi szakismeretek túl való művelését az örskönyvtárak lettek volna hivatva szolgálni, elsősorban azért, hogy a csendőrökkel megkedveltetik az olvasást. Valljuk be, hogy örskönyvtáraink ilyen eredményei nem nagyok. Ennek okát eddig másban, vagy senyiben sem kerestük, most azonban, a népkönyvtárakkal elért siker után nem kétséges, hogy ha az örskönyvtárak érintetlenül porosodtak, a hiba nem az érdeklődés hiányában, hanem a könyvtárak téves elvében lelte magyarázatát.

Mindenekelőtt: olyan könyvet, amely nem kimondott oktatási segédlet, hanem csak az önképzés körébe eső tágabb szakismeretkőr céljait szolgálja, nem célszerű minden őrs számára megvásárolni. Csak a kiadónak érdeke, hogy könyvét a csendőrség minél több példányban vegye meg; a csendőrség számára a túlzott példányszám azt eredményezi, hogy a testület 15—20.000 kötetes, sok pénzt elnyelt „szakkönyvtárát” minden őrsön az unalomig ugyanaz a 15—20 könyv képviseli s ha ezt a pár könyvet a fiatal csendőr szolgálatának első két éve alatt valamelyik őrsön végigolvasta, elszolgálhat akármeddig és akármerre még, örskönyvtárban új olvasnivalót soha többé nem talál. Ezen a helyzeten csak az örskönyvtárak anyagának változatosabbá tételével lehetne segíteni, amit akkor lehetne biztosítani, ha a kincstár a csendőrség számára szánt könyveket az eddiginél lényegesen kisebb példányszámban szerezne be, de viszont elrendelné, hogy az őrsök a könyvtáraikat egymás között időnként kicseréljék.

A második tennivaló az örskönyvtárak jövő anyagának alapos megrostálása. Csak olyan tudományos és szakmunka kerülhessen az őrsök könyvtárába, amelyet bizottsági bíráló a csendőr számára nemcsak valóznak, de szükségesnek, az örskönyvtárba helyezésre pedig érdemesnek ítélt. Az erre fordítható összeg csekélységére való tekintettel ebből a szempontból nem lehet eléggé szigorú mértéket alkalmazni. Tárgyilagos selejtezés beigazolná ennek az óhajtnak a jogosultságát. Csak az ilyen módon megrostált és megreformált örskönyvtár lesz képes megfelelni a hivatásának, de akkor aztán kiegészítője lesz a népkönyvtáraknak is, mert meg fogja ismertetni és szeretettetni a csendőrökkel az olvasás nemes örömeit, nem azért, hogy visszahódítsa a népkönyvtárakhoz pártoltakat, hanem hogy a többi is odaszoktassa.

Ismeretlen hullák kilétének megállapítása.

Írta: CAMERLE RAYMOND százados.

A Nyomozati Értesítő „Talált hullák” című rovatának nagy anyaga mutatja, hogy az ország különböző részeiben elég gyakran találunk olyan hullákat, amelyek kiléte ismeretlen. E hulláknál sokszor előforduló jelenség, hogy a kilétre utaló adatok teljesen hiányoznak. Már e körülmény is sejteni engedi, hogy a halál mögött titok lappang és a csendőr feladata, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel a titkot felderítse. E cikkem célja: a gyakorlati tapasztalatok összefoglalásával ismertetni azokat a tennivalókat, melyeket e gyakran előforduló és nagy körültekintést igénylő nyomozások megkívánnak.

Ismeretlen hullák feltalálásakor legelső feladata a csendőrnek a hulla kilétét megállapítani, mert ez kulcsa a történet kideríthetőségének is. Ismerjük a szabályt, mely szerint a bűncselekmény akkor tekinthető kiderítettnek, ha a nyomozás a bizonyos nyolc kérdésre meghozta a választ. (Ki, kit, vagy mit, miként, mivel, mikor, hol, miért és kivel?) E nyolc kérdés közül az első, a második és az utolsó a bűncselekmény személyi tényálladékát van hivatva megvilágítani, a többi a tárgyi tényálladékot. A gyakorlatból leszűrt tapasztalat szerint a nyomozás folyamán először a bűncselekmény tárgyi tényálladéka alakul ki s ennek egyes csoportjai utalnak azután a személyi tényálladékokra. Vagyis rendszerint úgy folyik le a nyomozás, hogy először megállapítjuk, hogy a cselekményt mikor, milyen módon (az ismeretlen tettesnek a cselekményben megnyilvánuló képességei, ismeretei, ügyessége,

testi és lelki tulajdonsága), továbbá miért (a cselekmény oka, rúgója, motívuma, a tettes szándéka) és mivel (az alkalmazott eszközök és anyagok mineműsége, alkalmasága a tette, birtoklási és beszerzési lehetőségük stb.) követték el e csak ezután kerül sor a cselekmény személyi (alanyi) részének megállapítására, vagyis arra, hogy a cselekményt ki követte el, esetleg kivel?

Rendes körülmények között a tárgyi tényálladék megállapításához szükséges adatok többségét a friss helyszínről szolgáltatja. Kiegészítik ezeket a sértett által, vagy ha ő már nem élne, a hozzátartozók által nyújtott, valamint a sértett előéletéből, személyi és életviszonyaiból merített adatok. Ezek segítségével többnyire nem nehéz a kérdések többségére (mikor, miért stb.) választ kapni. Másféleképpen áll a dolog az ismeretlen hullánál. Ennél a helyszínről rendszerint nem eredeti s ha az is, nem friss. Az ilyen szegényes helyszínről nem sok támpontot nyújt a tárgyi tényálladékra, az előélet környezetét sem lehet felhasználni, mielőtt a hulla kilétét nem ismerjük s így a személyi tényálladékra sem lehet következtetni. Mindenekelőtt tehát a hulla kilétének ismerete szükséges. Ez okból ismeretlen hullák feltalálása esetén a csendőr feladatainak sorrendje rendszerint a következő kell, hogy legyen:

1. *Hulla kiléte.* (Kit?)

2. *Tárgyi tényálladék* (mit, miként, mivel, mikor, hol, miért?) és csak ezután esetleg a

3. *személyi tényálladék* (ki, kivel) vagyis: önkéz. banős kezek?

Hol és hogyan találják meg legtöbbször az ismeretlen hullákat? Legtöbbjüket félreeső, eldugott helyeken, erdőkben találják, vagy pedig folyóvizek vetik partra. Az

Fergeteg a Hargitán.

Írta: ÁDÁM ÉVA

A Hargitán olvadni kezdett a hó és mikor a budai hegyek közül lesuhant az első tavaszi szél, Bodossy Gáspár ott a minisztériumban letette a tollat. Közel ezer kilométer távolból is tudta, látta, merre fekszik a vadvirágos, székelő Hargita. A nagyvárosi kormos ablakokon betáncolt a napfény és Bodossy Gáspár hazafelé merengett. Érezte a föld szagát. Hallotta az apja hangját, aki pedig régen ott nyugszik már a akukfüves kis domb alatt, de ilyenkor Bodossy Gáspár ráemlékezett az öregnek eke-tartó csontos kezére.

A föld emléke, mindent gyógyító illata hazacsalta és egyszer csak megindult a barázda nyomán Gáspár is. Lelke belevetett a föld illatába. Ázott, szántott, vetett, aratott. Ingujjra vetkőzve pihent a száradó szénán. Örök földimádó lélek. Faluja népe olykor megilletődve nézte a hazatért ember rajongását, olykor mulatott rajta, hogy ilyen veszettül dolgozik a mezőn, pedig úri módon lustálkodhatna a kúriában.

Bodossy Gáspár a munka erejével akarta megfogni a falu népének lelkét. Kézbe kell azt venni, mielőtt a saját erejére ébred és nekirohan a szabadságnak. Messze, évtizedekre előre tervez, alkot Bodossy Gáspár és szociális új intézményeket létesít falujában. A nép lelkének mindez idegen. Ő csak azt szereti, aminek hasznát rögtön élvezheti. Mégis van hatalma faluja felett a földesúrnak.

Igy éri őket váratlanul az oláh megszállás és annak nyomában ezer átok. Felveri a jajszó a Hargitát. Erős székely törzsek recsegnek, ropognak, kínlódnak új terhek alatt.

Bodossy Gábor is úgy érzi, hogy meginog alatta a magyar följd. Szikár alakja megtorpan, mintha kemény ütések zúhogának rá.

— Tekéntetes úr, mi lesz velünk? — kérdezik az emberek.

— Dolgozni, dolgozni... — szólott Bodossy Gáspár. E pár szót olyan hangon mondotta, hogy a lelkeken végigfutott az élet-ígéret.

De minél többet dolgoztak, annál több jutott az oláhnak. Mindent elvettek sorba, különféle ürügyek alatt.

— Tekéntetes úr... Bíró András beléhót a botorzásba...

— Eltemettetem a költségemen, — szólott Bodossy Gáspár és szikár alakja összecsúszott, mikor Bíró András koporsója után lépdelt.

— Tekéntetes úr... Égető Márika a kútba öle magát... Üsmerte-e Márikát? — siráncokztak az asszonyok.

— Hát azt miért tevé Márika?

— Nem akar, hogy oláh legyen a gyermeke apja...

— Égető Márikát öltöztessék szép fehérbe. Magyar zászlóval kiejérjük ki a temetőbe. Az én költségemen temetik...

erdőkben talált hullá néha csak tavasszal, a hó elolvadása után tűnik elő, sokszor csak hónapok múlva fedezik fel, rendszerint kirándulók, gally-, vagy gombaszedők, erdei munkások, vadászkutájával járó erdőkerülők, vadászok azért, mert az erdő sűrűjében, a legeldugottabb helyen, bokor alatt, vagy avarral félig elfödve fekszik. Az ilyen hullák régi helyszínei csak szegényes adatokat nyújtanak s a hullaosztlás is megnehezíti a felismerést.

Még nehezebb a helyzet az ú. n. vízi hulláknál, melyeket a melegebb időszakok beálltával, a folyóvizek árja szakott partra vetni. E hulláknak egyáltalában nincs helyszínük. További nehézség, hogy rendszerint ruhátlanok, vagy ha van is ruházat, azt a folyó árja összetépte, leszaggatta, a víz a zsebek tartalmát, főleg az iratokat eláztatta. Mivel az ilyen hullák néha heteken, sőt hónapokon át is vízben voltak, az arcvonások a vízi rothadás következtében a felismerhetetlenségig el lehetnek változva.

Akadnak olyan hullák is, amelyeknél nyilvánvalóan szándékosan távolítottak el minden ismertetőjelet. Öngyilkosoknál lélektani okokban leli ez magyarázatát. A legtöbb életunt ember visszariad attól, hogy siralmas végével hozzátartozóit hirbe hozza. Vannak, kiknek önértetét sérti a tudat, hogy dicstelen végük, hajótörésük ismerőseik tudomására juthat s inkább ismeretlenül, feltűnés nélkül akarják itthagyni földi siralomvolgyüket. Évégből minden iratot megsemmisítenek, ruházatukból a monogramokat, cégjelzéseket kifejtik s ezt a szándékot célozza az a gyakran tapasztalt eljárásuk is, hogy a természet valamely elhagyott zugában végeznek magukkal. A hullá feltalálási helyének elhagyatott volta és az ismertetőjelek eltávolításának ténye azonban nem bizonyítja

feltétlenül az öngyilkosságot, mert a kiszemelt áldozatot ilyen félreeső helyre is elcsalhatták, de lehet az is, hogy már holtan vitték oda elrejtés végett.

Akadnak ezenkívül olyan hullák, amelyeknél a bűnös kezek attól sem riadtak vissza, hogy áldozatuk arcvonásait a felismerhetetlenségig összeroncsojják, megcsontkítják, jól tudván azt, hogy ha az áldozat személye ismeretlen marad, a nyomozás elveszti a legfontosabb támpontokat. Így cselekedett a közelmúltban Debrecen vidékén egy gyilkos, aki megunt kedvesét, miután arcát felismerhetetlenné igyekezett tenni, a város határában levő szénakazalba rejtette. Jól tudta, hogy ha áldozatát felismerik, a gyanu elsősorban reá fog irányulni. Az elmúlt évek bűnkrónikájában néhány olyan eset is előfordult, amikor az áldozatok arcát petroleummal leöntötték és megégették. (Pl. a hűvösvölgyi két eset és a Wien melletti Lainzer Tiergarten női hullájának esete.) Az ilyen égési eseteknél azonban szem előtt kell tartani, hogy löfegyverrel elkövetett öngyilkosságnál is lehet égés, mert közeli lövésnél, különösen a női ruha a torkolattűztől tüzet foghat, kővér emberek ilyenkor egészen el is éghetnek.

Landru-tól, a hírhedt párisi gyilkostól kezdve, napjaink számos kéjgyilkosságáig és házasságszédelgőjéig, sokszor fel is darabolják a többnyire női nemhez tartozó vagy serdülő korban lévő áldozatokat. Ilyenkor az orvosi tudomány kerül abba a nehéz helyzetbe, hogy a több helyen feltalált testrészekből összeállítsa a személy kilétét.

Csalási szándék is oka lehet az áldozat felismerhetetlenné tételének. A tettes célja ilyenkor az, hogy a nyomozást az áldozat kiléte tekintetében megtevéssze. A multkoriban egy ilyen gonosztevő, szívességg ürügye alatt fel-

Bodossy Gáspár szikár teste még összéb roskađt, ahogy ment a második koporsó után.

— Tekéntetes úr... keljen fel, itt vannak az oláh csendérek... Írásokat keresnek...

És összeszedtek mindent.

Szerződések, kötelezvények, adósságok, minden látható bizonyítéká eltűnt annak, hogy ebben a faluban székelly fillérekéből épült a templom, az iskola és minden egyéb, miket Bodossy Gáspár lelke évtizedekre előre megálmodott.

— Tekéntetes úr! Immán semmije sincs a falunak. Ha eddig tudott tanácsolni, hát most adjon tanácsot...

— Amíg nekem lesz egy falatom, megosztom magukkal, — felelte Bodossy Gáspár és ettől kezdve nem is lehet tudni, miből élt, hiszen alig evett, hogy másnak is jusson.

— Tekéntetes úr! A fiamat oláh katonának viszik, mi legyen vele?

Bodossy Gáspár öreg lett, mint a fájdalom. Már nem tudott felelni a csüggedőknek.

A falu népe fogyott. Egyik a temetőbe került, másik átszökött a határon; sokan pedig ismeretlen börtönökben sánylódtak.

— Jaj Istenem! — nyögött fel az öreg ember. — Elvesz a fajtám! Kipusztul a fajtám! Hogy! mentsem meg, mivel mentsem meg őket? Pusztul a drága székelly.

Egy éjszaka megöregedett egészen. Fáradtan, roskadtan vánszorgott az utcán. Bekopogott a kicsi székellyházakba. Népszámlálást tartott, hány leány van még a faluban, hány legényke, aki bírja a kapát, kaszát.

— Szaporodjatok, szaporodjatok, én édes székelly népem. Ha egyet temetünk, tízet kereszteljük. Minden gyermeknek, aki becsületben, törvényes házasságban születik, vállalom a keresztapaságát s amíg a vagyonomból

tart, mindenki kap annyit, hogy az új életet megkezdhesék a gyermekkel, a jövőért.

Hitték is, nem is, amit Bodossy Gábor ígért, akinek a lelke nap-nap után roskadt összéb, testét pedig csak botra támaszkodva vonzolta már.

— Tekéntetes úr, Cecse Mózeséknél keresztelő lesz...

Az uraság örömmel felelt:

— Hajtsátok el nekik az egyik tehenet...

Elhajtották. A legények szeme felcsillant: Bodossy Gáspár úr megtartotta a szavát!

Újra jöttek a hírhözök:

— Tekéntetes úr! Borbándy Sándoréknál ikrek születtek...

— Borbándy Sándorék arassák le a búzát, ami a varjúvári földemen termett.

Az oláhok felneszeltek. Bodossy Gáspárt egy kicsit meg kell tanítani arra, hogy az ő hatalma sem ér az égig. Majd gondoskodnak róla, hogy ne tudjon olyan bőkezű lenni.

Becsületes magyar ésszel úgyse lehetne megérteni isteni és emberi törvények kifogatását, mellyel az oláh erőszak állami, községi és magánbirtokokat lefoglalt.

Igy foglalták le Bodossy Gáspár földjeinek egy részét is. Majd csak észretér és nem fog a faluval komaságot, keresztapaságot tartani.

Az öreg úr sokáig hallgatott, szó nem jött az ajkára, csak a szíve dübörgött ott belül. Mikor döbbenetes komorsággal felszakadt belőle a fájdalom, egyik oláh uraság odaszólt hozzá kegyesen:

— No mi az? Mondani akar valamit?

— Igen.

— Mi mindenkit meghallgatunk...

— Azon a földön, a Halom útja-dűlön, áll egy öreg cserfa...

vett autójára egy gyalogutast; útközben megölte s utána autójával együtt felgyújtotta, ő maga pedig külföldre szökött, hová őt gyászoló „özvegye”, miután a tekintélyes biztosítási összeget felvette, csakhamar követte. Egy másik esetben a magánosan lakó tettes egy éjszakai szállásra befogadott utast ölt meg álmában, utána több helyen felgyújtotta a házat és áldozatának személyi okmányaival megszökve, annak neve alatt új életet kezdett, sőt másodszor meg is nősült.

A hulla kilétének kétséget kizáró biztossággal való megállapítása nemcsak a „mi történt?” meghatározásának előfeltételét képezi, tehát nem csak büntetőjogi szempontból fontos, hogy valamely leplezett bűncselekmény megtörténtül ne maradjon, hanem magánjogi szempontból is. Súlyos életkérdések (örökösödés, újbóli házasságkötés stb.) nem oldhatók meg sokszor az eltűnt személy miatt. A halva talált egyén ugyanis, kinek kilétét az egyik helyen nem sikerült megállapítani, valahol másutt legtöbbször eltűntként szerepel.

A mondottakból láthatjuk, hogy ismeretlen hullák feltalálása a csendőrt fontos és nehéz feladat elé állítja. Megérdemli tehát a kérdés, hogy foglalkozunk vele és rendszerbe foglalva ismertessük azokat a ténykedéseket, amelyek a kilétek azonnal vagy későbbi időpontban való kiderítését eredményezhetik.

A feladat, amely előtt állunk: a hullából a kilétre utaló összes létező és felhasználható adatokat kiaknázni és azokból lehetőleg sok helyes következtetést levonni. Az előttünk fekvő hulla helyzetével, környezetével, szervezeti elváltozásaival, ruházatával, a zsebekben lévő használati tárgyaival sok mindent elárul; legalább annyit, mint egy

élő, de hazug száj, vagy mint egy néma, vagy elmezavart egyén. A néma hulla azonban csak annak árulja el titkát, aki érti a módját a megszólaltatásnak, aki helyesen tud megfigyelni. A megfigyelés kettős tevékenységből áll. A fizikai megfigyelést a szem végzi, feladata minden érzékelhető felkutatni, meglátni (tehát nem nézni kell, hanem mindent meglátni), a szellemi megfigyelést pedig az agy végzi, feladata a látottakat logikus gondolatmunkával megtermékenyíteni, beléjük életet lehelni. E kettős munkára itt különösen szükség van.

Mindezenfelül rendszerességre is szükség van, mert ötletszerű kapkodással tökéletes munkát végezni nem lehet. Kétes kérdések felmerülésekor, vagy ha ez tanácsosnak mutatkozik, vegyünk alkalmas szakértőket igénybe.

Ismeretlen hulláknál főleg azért kell rendszeresen eljárni, mert tapasztalat szerint többnyire utólag, sokszor évek múlva szoktak a legkülönbözőbb kérdések felvetődni. A hulla eltemetése után a mulasztásokat már többnyire nem lehet pótolni. Az esetleges exhumálás — eltekintve költséges és időtrábló voltától — sem nyújthatja azt a kedvező helyzetet és eredményt, mely kezdetben nyitva állt.

Hogy semmiről meg ne feledkezzünk, a szükséges megállapításokat és teendőket az alábbi emlékeztetőben sorolom fel.

Emlékeztető.

1. A hulla környezete.

Mind a szűkebb, mind a távolabbi környezet nyújthat nyomokat. elhagyott tárgyakat, ezért mindkettőt gondosan át kell kutatni. Ez egyike a legfárasztósabb munkáknak, mert pl. erdőben nem könnyű dolog minden fát, bok-

— Igen... gyönyörű fa...

— De azt az én nagyapám ültette! — kiáltott fel Bodossy Gáspár. — Az alatt a cserfa alatt játszottam, mint gyermek és az alatt a fa alatt akarok pihenni... Az az én koporsóm fája lesz!

Az oláh urak összenéztek.

— A koporsófát szívesen meghagyjuk önnek. Méltányosak vagyunk és tiszteljük egy öreg ember gyermekes érzését.

— Az a fa az enyém! — fejezte be a furcsa párbeszédet Bodossy Gáspár, tisztelettel parancsoló hangon.

Az oláh urak távozában viasszoltak:

— A fa az öné. Tetszése szerint használhatja koporsófának, vagy tűzrevalónak.

Mikor Bodossy Gáspár egyedül maradt, megeredtek a könnyei. Aztán valami nagy közömbösség ült a lelkére. Nem érdekelte már, hogy mi is történik a faluban.

Nem járta már sorba a házakat, hogy ellenőrizze, nőnek-e a keresztgyermekai. A falu népe is megérezte, hogy Bodossy Gáspár úr lelke összeroppant.

— Nem sokáig viszi az öreg!

De egy napon Gece Mózsesné bekopogtatott a kúrián és beszélni kezdett:

— Meg se ismer mán a tekintetes úr? Pedig most rejám férne e kicsi segítség. A tekintetes úr biztatá fel Gece Mózset, hogy feleségül vegyen, pedig Mózses még legénke vala. Igaz, hogy ada a tekintetes úr egy szép tehénét, mikor Mózseske megelve s a gyermeknek a tekintetes úr a keresztapja...

— Tudok mindent... csak röviden beszélj, mit akarsz most.

— Hát mit akarjak, tekintetes úr, mikor tudja, hogy az uramot oláh katonának vitték s most levél jött

Sala Pétertől, az uram katonatársától, hogy az uram meghót a katonaságnál...

— Ez a sorsunk, Gece Mózsesné, — szólott Bodossy Gáspár gépies érzéketlenséggel.

— S micsinájak otthon? — sírta el magát az asszony.

— Menj haza dolgozzál az urad helyett is. A fiad-ból pedig nevelj becsületes székely embert, hogy ha annyi ereje lesz, verje ki az oláhokat...

— Jaj... jaj... hogy a fiam verje ki az oláhokat!?

Hangcs, hosszú, jajgató sírással távozott az asszony és hangja ottmaradt a megtört lelkű öreg úrban.

— Fogjátok be az ökröket... parancsolta Bodossy Gáspár.

— Azt minek? — kérdezte a szolgaleány bizalmas rövidséggel, mint mikor a hangban benne van, hogy egészen felesleges dolgot művelnek.

— Tegyétek fel a nagy fejszéket is. Kimegyünk a Halom-újtára. Hazahozzuk a koporsófámat.

— Halálát érzi a tekintetes úr, szoltak a falubeliek elszomorodva.

Ballagott az ökrösszekér. Bodossy Gáspár megszólalt:

— Te, Jóska, hát hol a szemed? Már az utat se tudod? Megmondtam, hogy a Halom-újtára megyünk...

— Hát iszen itt vonánk...

Az öreg úr a szeméhez kapott:

— Te, Jóska... látod-e a cserfát?

— A hült helyit, tekintetes úr... mer a fát kivágták, itt a csonkja né...

Bodossy Gáspár felhőrdült:

— Az oláhok kivágták, ellopták a koporsófámat!

Az öreg embert megrázta valami ismeretlen belső erő. Teste kiegyenesedett, mint a Hargita fensíkján a százas

rot megvizsgálni, lövedék-beccsapódási helyet keresni s ugyancsak nehéz feltalálni a szél által megfordított falevélen lévő véryomot, avar alá eltemetett küzdelmi vagy más nyomot stb. E fáradságos munkát mégis lelkiismeretesen el kell végezni, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az öngyilkosok utolsó órájukban, vagy halálutójukban rendellenesen viselkednek, halálfélelmükben össze-vissza bolyonganak, eközben használati tárgyaikat elhagyogatják. Így 200—300 méternyire a hullától is találtak már kékításkát, botot, leveleket, fegyvert stb. Vér- és küzdelmi nyomok is távolabb lehetnek a hulla feltalálási helyétől, ha az öngyilkos sebesülése nem volt halálos, vagy ha az áldozatot az ölés után rejtettebb helyre vitték. (Mind-ezen esetben jól kiképzett eb hasznos szolgálatokat tehet.) Öngyilkosok néha ágakra, fatörzsekre tűzött cédulákkal, nyilakkal jelzik öngyilkosságuk helyét. A múlt ősszel Sümeg környékén egy öngyilkos, mai napig is ismeretlenül maradt angol (amerikai) fiatalember, szintén több papírlapra rajzolt nyíllal jelezte az erdőben az útirányt, mely öngyilkossága helyéhez vezetett.

A környezetnek körhen való átkutatásán kívül törekedni kell arra, hogy az áldozat útját, érkezésének irányát megállapítsuk s azon pedig fel kell kutatni minden elváltozást, elhagyott tárgyat, tanut. mert ezek segítségével sikerülhet a halál előtti eseményeket, azok sorrendjét, lefolyását és időpontját rekonstruálni. A tanuk közül a hulla feltalálójáról meg kell állapítani, vajjon teljesen gyanún kívül áll-e?

A hulla feltalálási helyének szűkebb környezetében főleg vonszolási nyomokat, más személyektől származó lábnyomokat, kerék- esetleg patanyomokat igyekezzünk

feltalálni, mert ezek arra utalnak (szem előtt tartva természetesen keletkezésük idejét és az egyéb körülményeket), hogy a hulla helyet változtatott, a feltalálás helyére vitték. Vonszolási nyomoknak a helyszínen való feltalálása esetén azok ellennyomait kell keresni a hulla ruházatan, testén, melyek ott talaj- és fűnyomok, szakadások, bőrhorzsolások stb. alakjában fognak mutatkozni. Erre azonban csak a hulla testhelyzetének rögzítése, lefényképezése stb. után, illetőleg elszállítása után kerülhet csak sor. A fekvőhelyen szintén értékes nyomokat (dulakodási nyomokat, hajszálakat, vér-, ondónyomokat stb.) találhatunk. A hulla által eltakart növények megvizsgálásából megállapítható, hogy azok a fejlődés (növés, virágzás stb.) milyen szakában voltak, amiből a szakértő meg tudja állapítani az időt, amikor a hulla odakerült s ezzel egyszerűen a halál bekövetkezésének idejét is megkaphathatjuk.

Ha fegyvert, hüvelyeket, dulakodási és véryomokat nem találunk a helyszínen, ezt is tárgyalni kell a jelentésben.

2. A hulla testhelyzete.

Mindenekelőtt meg kell figyelni a hulla függő vagy fekvési helyzetét. Mindig azt kérdezzük, hogy miképpen kerülhetett a feltalált helyzetbe s hogy természetes-e ez a helyzet? Gondolatban képzeljük magunkat a történetekbe, azok lefolyásába, kíséreljük meg az e helyzetbe jutás egyes mozzanatait utánózni, (rekonstruálni) s kutassuk, vajjon az technikailag lehetséges és lélektanilag természetes, valószínű-e? A technikai lehetőség vizsgálásakor rájöhethetünk fizikai lehetetlenségekre és lélektani valószínű-

fenyő. Tekintete felvillant, mint a sasé, ha messze célok felé repül. Hangja csengő és erős lett, mint aki tudja, mit kell tennie.

Ott, a csonka törzs mellett, újjászületett Bodossy Gáspár. A lelkére tespedt közönyt felszaggatta a megrázkódtatás. Minden ereje visszatért. Az ökörszekér most nem ballagott, hanem vágatott hazafelé.

Bodossy Gáspár kocsiába fogatott és bement a városba, az agrár ügyeket intéző oláh urakhoz.

— Hol van az írás, hogy a cserfát önnek meghagyta a bizottság?

— Írás???

— Uram, ne kiáltson itt... mi mindent írásban intézünk és ha írása nincs arról a cserfáról...

— A koporsófámról! — kiáltott közbe Bodossy Gáspár.

— Tehát a koporsófájáról, szólt gúnyosan az oláh hivatalnok. De minek beszél koporsófáról egy ilyen hevesvérű legény? Ültessen más fát. Megnő az még kétszer is, míg sor kerül a koporsóra!

— Megnő?! — kapta fel a szavak értelmét Bodossy Gáspár, felszakadt lelkéből a csoda:

— Igen! Hát új fát ültetek! És megvárom, amíg felnő! Nincs már szükségem koporsóra! Nem halok meg soha. Minden székelvénynek élnie kell és Bodossy Gáspár is visszatér a sír széléről. Feltámadtam a tetszhalálból és látom már az új életcélokat. Erősíteni, felnevelni ezt az oláh rabságban fogat új székelvény nemzedéket. Az új sarjadékként fogok élni!

A lélek erejénél nincs nagyobb hatalom. Bodossy Gáspár megszületett másodszor és faluja élére állott ismét. Számolni kezdte éveit: gyermekkor a vén cserfa alatt, egyetem, pesti hivatal, megtérés a falujába. Mi minden

zajlik ez életállomások mögött és mégis, éveinek száma alig haladja meg a férfikor delét. Csak az események törték le egy időre, de íme, a sasok újra felszállanak és megszire néznek előre.

Bodossy Gáspár magához hívatta Gecse Mózesné.

— Hát hogy él, Gecséné?

— Sehogy, tekintetes úr.

— S a gyermek?

— Az Isten sokszor két apát es ad a gyermeknek, de ha kenyeret nem ad, akkor vegye el, mielőtt napvilágra jőne...

— Miket beszél, Gecséné?

— En azt, amit.

— Minden székelvény sarjadékre szükség van. Az Isten azt is tudja, miért kellett világra jönnie Gecse Mózeskének.

— Bár pusztult vóna el szegén...

— A szegénység elveszi az esztét Gecséné. Egy székelvény anya nem beszélhet így a gyermekéről. Mózeskét kitanítatom. Olyan derék székelvény ember lesz belőle, hogy büszke lesz rá a fajtája is, nemcsak maga.

— Jaj, tekintetes úr, tekintetes úr! nem érdemli azt az én gyermekem, zokogott az egyszerű székelvény aszszony.

— Örömeben sír, szólt Bodossy Gáspár és a kúria udvarára nagy ünnepséggel fiatal csemetét ültetett, az új székelvény sarjadék felvirágzására.

— Gyere ide első keresztfiam, fogadott fiam, Gecse Mózeske, kinek édesapja ott pusztult el a regáti tömlőben. Esküdj meg Gecse Mózeske, hogy igaz székelvény lesz belőled, de soha oláhvér...

— Tekéntetes úr... Mózeske még nem érti ezt, szól-tak ünnepies megilletődéssel a fa köré csoportosult emberek.

Ekkor az egyik öreg székelvény előállott és beszélt:

lenségekre (ú. n. „helyzethibák”-ra). A gyakorlat számos esetben igazolta e kétirányú vizsgálat szükségességét. Önkasztásnak beállított helyzet lehetőségét vizsgálva kiderült, hogy a hulla közelében nem volt semmi alkalmatlanság, amelyre az állítólagos öngyilkos felállhatott volna, hogy fejét a magasban lógó hurokba illessze. (Viszont tudnunk kell, hogy félig fekvőhelyzetben is lehet önkasztást végrehajtani, mert a nyaki ütőerek elszorításával azonnal öntudatlan állapot s ezzel fájdalommentes halál áll be). Megfigyelés eredményezte egy másik esetben azt a felfedezést, hogy természetes elesésnél a női hulla szokmányai az adott testhelyzetben, melynél az egyik térd fel volt húzva, nem takarhatják a bokát, amiből nyilvánvalóvá lett, hogy a szoknyát idegen kezek simították le azután, hogy a hullát lefektették. Különösen löfegyverrel okozott haláleseteknél vizsgáljuk meg a fegyver pontos helyét, megvan-e az egyáltalában s ha igen, az áldozat maga odatehetette-e, ahol feltaláltattott?

3. A hulla maga.

A környezet és a testhelyzet után a hulla rendszeres megvizsgálása kerül sorra. A halál okát és bekövetkezésének idejét, valamint a sérülések nemét, alakját, irányát és helyzetét az orvos fogja megállapítani, úgyszintén több sérülés esetén keletkezésük sorrendjét is.

A szervezeten mutatkozó folytonossági hiányok esetén gondolni kell a különféle állapotokra, amelyek a holttestet kikezdhették, de más magyarázatok is lehetségesek... Így vízhulláknál önkézzel ejtett sebek is lehetnek (ú. n. többszörös öngyilkosság, mint erek felvágása és vízbeugrás stb.) megsérülhetett a hulla a kimentési munkánál, hegyes,

éles tárgyakra eshetett, első segélynyújtás közben keletkezettek sérülések stb.

A testnek és a ruházatnak alapos megvizsgálása szolgáltatja a kilitre utaló leghasználhatóbb adatokat. A vizsgálatot célszerű a következő sorrendben végezni: a) A ruházat, b) a test külseje, c) a test belseje.

a) A ruházat.

A fejfedő. Neméből (süveg, sapka, keménykalap, puha kalap, fülvédős nemezsapka stb.) minőségéből és állapotából következtetni lehet a társadalmi osztályra és vidékre, mert a viselet (fazon) vidékenként változó. Magyar vidékeken pörge kalapot, német vidékeken széles karimájú és szalagú kalapot, vagy jellegzetes német sapkát, szláv vidékeken keskeny szalagú, igen magas kalapot, vagy bársony sapkát, télen, de esetleg nyáron is, bárányszőrű süveget viselnek. (Szakértő: a kalapos.)

Az ú. n. „jegyek”, mint cégjelzések (akasztóknál) és monogramok a tulajdonos nevére és a kereskedő lakóhelyére vonatkozólag nyújtanak útmutatást.

A szalag alatt és az izzasztólap alatt ujságpapír, vilamosjegyek, menetjegyek stb. lehetnek.

A felső ruha szabásából, minőségéből, állapotából (szakadások, foltok, gombok, javítások) szintén következtetni lehet a társadalmi osztályra és a származásra. A szakértő a felsőruha portartalmának és a varrások között az idők folyamán összegyűlemlő anyagoknak mikroszkópiai és vegyi vizsgálata után megmondhatja, hogy a ruha viselője ezeltől milyen környezetben élt, mivel foglalkozott (malom, pék, cukrász, cipész, faipar, korom, üveg stb.). Úgyszintén a pecsétekből (enyv, szurok, olaj, festék, ha-

— Gecse Mózeske nem értette a tekéntetes úr szavát, de műk megértették. Műk hallottuk, hogy a tekéntetes úr fiának fogadta. Kitaníttassa, nehogy ebbe a gyalázatos világba oláh legyen belőle.

— Jaj, jaj, jaj... sírángozott özvegy Gecse Mózesné.

A falubeliek azt mondták:

— A nagy öröm még elveszi az eszt...

Azután hosszan, elnyújtottan énekelni kezdtek, hogy I...i...isten áldd meg...

Az ének elzengett a Hargita alján. Egy egész falu népet mégse lehet lezártni egy énekért, de Bodossy Gáspár nevét ismét felírták az oláhok.

Már a második évtizedbe fordult az idő, mióta Bodossy Gáspár visszatért az életbe. Még állja a körülötte zúgó vihart s ha néha megszállja a csüggedés, az új zsendülő székely hajtásokra gondol, az apró székely fiúkra, kikért mindent feláldozott és akikért élnie kell.

Fogadott fia már értelmes, okos diák, akit már sok mindenbe be lehet avatni. Ismeri az íróasztal titkait, megmutatták már neki az utakat, merre kell indulnia, ha a székelységért és a magyar kultúráért majd tenni kell valamit!

Csupán egyszer dőbbsent meg a lelke Bodossy Gáspárnak, mikor a fiú így szólt:

— A magyarok a civilizáció első elemeit a románoktól tanulták...

Vad riadalom volt a hangjában, mikor azt kérdezte a fiútól:

— Honnan mondod ezt?

— Így tanulják az iskolában. Azt is tanulják, hogy a magyarok olyanok, mint a majmok, vagy a kóbor cigányok.

Fejük nagy, szemük kicsiny, orruk tompa, kezük nagy és lelógó. Vadállatokhoz hasonlóan ordítanak, levágják ellenségeik fejét, abból kupát készítenek és vért isznak. Kivágják ellenségeik szívét, feldarabolják, megeszik és utána vért szürsölnek. A magyarok undorító vad nép...

Bodossy Gáspár arca szinte elfeketedett az indulattól. Vállon ragadta a közömbösen hadaró diákot és ráordított:

— És te elhiszed ezt?!

A fiú ijedten látta nevelőapja arcán a döbbenetes elváltozásokat és dadogni kezdett:

— Én... én nem hiszem... de mások hiszik az osztályban... van olyan, aki hiszi...

— Mózeske, te édes kicsi székely sarjadék! Nekem az Isten nem adott gyermeket, én téged fogadtalak fiának. Isten s emberek előtt. Én még csak érettetek élek. De ha te elhiszed azt, amit neked tanítottak, én itt halok meg a bánattól.

— Nem az én könyvemben van, örvendezett a fiú.

— Hát kiében?

— A román állami diákok könyvében...

— Keríts nekem egy ilyen könyvet.

Gecse Mózeske kerítette. Bodossy Gáspár olvasta. Elsápadva, elvörösödve, elhaló szívvel, kalapáló szívvel.

— Tehát a név-vezelemzés és kultúrzonauági förtelmek után, az oláh tankönyvek ocsmány, magyarellenes uszításokkal mérgezik a székely gyermek lelkét!

Bodossy Gáspár új munkába kezdett. Esténként oda rendelte a nyári szünidőben otthon levő kis székely diákokat, a székely új sarjadék életfához és tanítani kezdte nekik a magyar történelmet, úgy, ahogy azt ezer éven át végigélte a magyar.

A kis diákok ilyen órák után hangoz vitába keve-

barcs, keményítő) következtetni lehet a foglalkozási ágra, mert e pecsétek ott rakódtak a ruhára, ahol viselőjük tartózkodni, dolgozni szokott és olyan anyagból, amelyek az ilyen munkahelyen szoktak lenni. Küzdelemre, dulakodásra mutatnak a vér-, sár-, fűnyomok, szakítások, letépett gombok, szétszakított nyakkendő stb. Ruhát ért lövésnél figyeljük meg, vajjon rendeztesthelyzet mellett a lövedék által a ruhán szakított lyuk fedi-e a testen lévő bemeneti nyílást. Ennek megfigyelése támpontot nyújt a gyilkosság — öngyilkosság kérdésében, mert öngyilkosság esetében a kar emeléskor a kabát is emelkedik és a ruha ráncolódása is más és más az egyes testhelyzetekben. Öndóncmok az erotikus szándékot bizonyítják. Cégjelzés, bélésre himzett kezdőbetűk, gombokon, nyakkendőn lévő feliratok a ruha származását, viselőjük nevének kezdőbetűit árulják el. Némely szabó a ruha rendelőjének nevét a mellény hátsó összehúzójának belső felén és a nadrág bal felső szárnyán az első gomblyuk magasságában fel szokta tüntetni. Amerikai ruháknál a ruha tulajdonosának neve a kabát belső zsebének belső felületén szokott feltüntetve lenni. A gallér alá, bélés közé, foltok alá rejtett tárgyakra is gondolni kell. A debreceni gyilkosság esetében a megölt nő harisnyájának talpi részébe rejtette el levelét, melyben gyilkosát, ki őt előzőleg megöléssel fenyegette, megnevezte. Egy másik esetben az öngyilkos alsó ruhájába varrva találták annak levelét, melyben öngyilkossága okát megjelölte, megvádolván rokonait, kik kapzsiságból lopásra bírták.

Az alsó ruházatnál, zsebkendőnél meg kell vizsgálni a ruha állapotát, anyagának minőségét, a cégjelzéseket és monogramokat. A monogramok szokásos helyeit különös gonddal kell megvizsgálni, mert ha a kezdőbetűket kifej-

tették is, a tűszúrások helyei megmaradnak s a fényképész és mikroszkopos a tűszúrások vonalvezetéséből megállapíthatja a betűket.

A zsebek tartalma. Állapítsuk meg és jegyezzük fel, hogy melyik zsebben mi volt? Iratokat különös figyelemmel kell megvizsgálni, mert azok tartalma feltétlenül valamilyen vonatkozásban van az egyén életével. Teljesen elázott iratokat sem szabad eldobni, mert szakértő azokat is olvashatóvá teheti. A feljegyzések tárgyából következtetni lehet valamely vidékre, városra, foglalkozásra, összeköttetésekre, családi viszonyokra, ismerős személyekre stb. Öngyilkosok a jegyzeteikből ki szokták kaparni, vagy radírozni a személy- és helységneveket, de a szakértők olvashatóvá tehetik a kikapart részeket. Előtalált személyi okmányoknál arra is gondolni kell, hogy azok esetleg nem az elhalt egyén okmányai, hanem lopottak (pl. rovott előéletűek) vagy megtévesztés céljából csempészték azokat a hulla zsebébe (pl. biztosítási csalás).

Dohányzőeszközöknél meg kell figyelni a véséseket (kezdőbetűk, ajánlások), valamint a dohány és a cigaretták minőségét. Medáljonoknál, amuletteknél, gyűrűknél szintén a vésések érdemnek figyelmet. Furcsa, sajtóságos tárgyakra a babonák vethetnek világot.

Óránál a gyártmány és gyári szám érdemel figyelmet, mert a szám alapján a gyárnál esetleg megtudható, hogy azt melyik vizonteladónak (kereskedőnek) szállította. Órák javítások alkalmával a fedél belső lapjába bizonyos jelet és javítási számot szoktak bevésni s ezért célravezető lehet e jelnek és számnak az óraművesek szaklapjában való hirdetése. Zsebkésnek és a zsebeknek portartalmából a szakértő megállapíthatja a foglalkozást (liszt, farostok, mész

redtek egymással. Közben az államiak már egy-egy oláh szót is ejtettek. A példa ragadós. Gecse Mózeske is oláhlul kiáltott fel. Az összekely kúriában az oláh beszéd úgy tünt fel, mintha káromkodás volna.

Bodossy Gáspár a fiú szájára csapott a tenyerével. Gecse Mózeske arca fellebbant, de nevelőapja a buksi, álmódó fejet magához kapta, a kis diák szemébe nézett, és szíve szakadásával ültette át saját szívós magyar-ságát a gyermek lelkébe, mikor így szólt:

— Mózeske, igaz székegy légy halálodig...

Még ott remegett a felindulás a levegőben, mikor beállított a fiú anyja.

— A legénkék mondák, hogy jól pofon vágá Mózeskét a tekéntetes úr...

— Mások is megteszem, Gecséné, akár tetszik magának, akár nem!

— Hát mit vétettél vala Mózeske, hogy ez az áldott tekéntetes úr resd suvaszott?

— Románul beszéltem, felelte a gyermek.

— Jaj, jaj, jaj, mán oláhlul beszél a fiam! — sikongott Gecse Mózesné és kirohant az ajtón.

Bodossy Gáspár úr utána szólt:

— Nem öltem meg a fiát, ne csapjon itt cigányvásárt, az én kapumon belül ne merjen oláhlul beszélni senki!

— Ki kezdte az oláh beszédet? — kérdezte egy arra haladó székegy gazda a fiúktól.

— Azt nem lehet tudni, de Gecse Mózes folytatta, neki pedig megtiltotta a tekéntetes úr, hogy a házba oláhlul beszéljen.

A gazda eltűnődve állott egy ideig, aztán hirtelen elszántsággal belépett a kapun.

— Tekéntetes úr, alásan megéstálom...

— Mi járatban van, Bálint?

— Az üdö eljár, tekéntetes úr...

— Eljár, Bálint.

— S ha eljárt, nem es lehet tudni, mi vót igaz s mi nem...

— Hát maga igazat szokott mondani, Bálint. Szóljon csak bátran.

— A tekéntetes úr bátoríta fel. Tudja, hogy kiszolgáltam az oláh katonaságot. Gecse Mózeskel szolgáltam, de ő nem jöve haza. Mikor halálán volt, elmondá, hogy Mózeske nem az ő fia. Nem tőle való...

— Hát?!

— Hát mikor égető Mári a kútba szökék, hogy ne legyen oláh a gyermeke apja, akkor történt Aniskával es a baj, de Gecse Mózes azé elvette feleségül, met nem es tudta a dolgot s a tekéntetes úr tehenet ígért Mózesnek, ha elveszi Aniskát s Mózes el es vevé s nem es haraguvék reá soha, met Aniska ártatlanul került belé a bajba s ös belé akart szökni a kútba. Idejire meglett a gyermek s hogy ott veszett Mózes a katonaságnál, a gyermekről az Isten jól gondoskodott, met a tekéntetes úr taníttassa, de vigyázzon alásan megéstálom. hátha ecer a vére kiút...

Micsoda rémes vihar dörög végig a Hargitán? Jaj, hogy elfeketedett az ég...

Bodossy Gáspár lelkébe becsapott a villám.

Erdőirtás, emberirtás van a Hargitán. Az ősi, székegy nemes úr lelkén ez volt az utolsó fejszecsapás, az erős, kemény, dicsőséges magyar cserfán, mely hatalmas zuhánással görgetett le a Hargitán. Azóta Bodossy Gáspár lelke Nemerés éjszakákon rázza, tépi a kidöntött szál-fák nyomán sarjadjó hajtásokat, hogy vajjon bele fogan-tak-e a székegy talajba.

A hajtások gyökerét ezer esztendő ereje tartja a föld alatt.

Zúghat a fergeteg a Hargitán!

stb.). Egy gyógyszerész zsebeinek portartalma más összetételű, mint pl. egy vasmunkásé, fűtőé, diáké, üveges stb. Több kulcs a személyazonosságot évek múlva igazolhatja, ha a gyanúsított személy bűntörzatának és ajtóinak különféle zárait nyitják.

A lábbeli állapotából, alakjából, cégjelzéséből szintén következtetni lehet a társadalmi állásra (patkós csizma, szeges bakancs, francia városi cipő, klumpa, botos, papucs, bocskor stb.). A lábbelihez tapadó talajrészekből a szakértő (mikroszkopos, iszapolás után) megállapíthatja, hogy az illető utójára hol járt; ha a talajrészek nem egyeznek a hulla környezetének talajával, feltételezhető, hogy nem a saját lábán jött, hanem holtan hozták oda.

Botok, esernyők, művésztagok, aktatáskák gondosan megvizsgálandók, nem tartalmaznak-e gazdájuk kiletére utaló adatot. (Rejtekhelyek.) Németországban egyszer a bűnjelraktárban őrzött művésztagot már ki akarták dobni; az egyik rokkant alkalmazott elkérte és öt év múlva pár ezer dollárt talált benne elrejtve.

A hulla külső és belső vizsgálatát az orvos végzi. E vizsgálat az egyén kiletére a következő adatokat szolgáltatathatja:

b) A test külső vizsgálata.

A külső vizsgálatból megállapítható a hulla *neme, életkora, testmagassága és termete, esetleg a faj és vallás* (körülmetélés, amulettek, medalljonok stb.), *műtéték* (vakbéloperáció stb.), *sérülések és azok hozzátétőleges ideje*. Röntgenátvilágítás kimutathatja a szervezetben levő *idegen testeket* (lövedékeket, hamis fogakat, régi csonttöréseket). Miután a csonttörést rendszerint kórházban gyógyítják, a kórházban esetleg feltalált röntgenkép és az ott őrzött személyadatok megerősíthetik az illető kiletét. A múlt évben egy erdőben erősen feloszlott ismeretlen halottat találtak, kibén a nyomozó csendőr ismerős csavargót vélt felismerni. A tanuk azonban nem tudták határozottan felismerni. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a csavargó gyermekkorában lábszárát törte, a boncoló orvos azonban a régi lábtörés nyomát felismerni nem tudta. A járőr ebbe nem nyugodott bele, hanem telefonon kérdést intézett a budapesti Törvényszéki Orvostani Intézethez, honnan azt az utasítást kapta, hogy a két lábszárcsontot küldje fel. Az őr dr. Wiettrich tanársegéd kifejezett kívánságára nem jelölte meg, hogy melyik lábszárnak kell a töröttnek lennie. Az újabb vizsgálat kiderítette, hogy a jobb lábszár régebben valóban törött volt s ezzel a személyazonosság megerősítést nyert.

Testi rendellenességek jelentkezhetnek púp, csonka vagy elnyomított végtagok, hiányzó vagy fölösleges ujjak, lábdaganatok, forradások, tetoválások stb. alakjában. A *tetoválások*, melyeket „beszélő hegnek” nevezhetünk, különös figyelmet érdemelnek, mert tárgyak rendszerint viselőjük foglalkozására utal (tagó vagy marhafej, horgony, perec, kerék, kalapács stb.) hajlamaira, gondolkodására (erotikus rajzok, tör, szív politikai jelvények és jelmondatok stb.), születésének évére vagy életében fontosabb szerepet játszott évszámokra (katonai szolgálati idő, csapat-test száma, hadihajó neve stb.), saját vagy szerelme nevének kezdőbetűire stb. Miután a tetoválások rajzának a tárgya (pl. lángoló szív, magyar címer stb.) különböző kivitelű lehet, azért nem elég az ábra leírása, hanem azt le is

kell rajzolni vagy le kell fényképezni, de az orvos ki is vághatja és konzerváló folyadékban megőrizheti.

Foglalkozás okozta jegyek az egyes testrészekben majdnem minden foglalkozási ágon képződnek. A fontosabbak a következők: Írással foglalkozóknál a jobb mutató- és középujjon horpadás képződik. Gépi-óknál, zenészeknél a körmök lekopnak és az ujjhegyek tompán laposak. Űlő foglalkozást űzőknél gyakran jelentkezik a gerincoszlop elferdülése, cipészeknél a lábbelinek a mellkashoz szorítása miatt a mellkascsontról alsó része behorpadt, valamint a bal kéz hüvelykujja megvastagodik és megkérgesedik s a jobb térd feletti izmok pedig a szegecseléstől megerősödnek. Bőrkeményedések a következő mesterséget jellemzik: A jobb tenyér kérges: kovács, lakatos, asztalos, ács, a jobb kéz ujjain bőrkeményedések: kefekötő, kőfaragó, nyomdász, esztergályos. A balkéz ujjain: vésnök, mintázó, mázó, lakatos, kosárfonó. Mindkét kéz: szövőmunkás, kalapos (különösen a hüvelykujjak párnái), kötélverő.

Pincéreknél, kézbesítőknél, boltosoknál gyakori a lúdtalp. Salétromsavval dolgozó munkások kezei mahagoniszínűek, a kékfestőké kékek, a műasztalosoké indigókék, illetve fekete-barna, a cserzőmunkások ujjhegyei és körmei sárgásbarna színűek. A magakészítette sodrott cigarettákat szívó dohányosember ujjai nikotinosak és bagózságúak. A mosónő hüvelyujjainak párnáján és a többi ujjak felső felületén a bőr lekopott. (Mosónő-kéz). Varrónőknél, szabóknál, a jobb hüvelykujj körmének felülete, valamint a bal mutatóujj bőre össze van szurkálva, ezenkívül a jobb középsőujj, amely a gyűszűvel a tűt vezeti, a kisujj irányába elhajlott. Aranyművesek és óráskok jobb hüvelykujján kopások vannak.

Testrészek izomzatában ott mutatkozik túltengés, ahol valamely foglalkozási ágon erősebben vannak igénybevéve. Teherhordóknál a jobb váll fejlettebb, balkezeseknél a balkar izmosabb.

A *test ápoltsági foka* utalhat a társadalmi állásra, pl. a kezek ápolat, finom vagy kidolgozott külseje, a test tisztasági állapota (manikűr, pedikűr, szőrtelenítés, kozmetika stb.), a haj ápoltsági foka, a hozzátapadó tisztátalanságok és szagok (sampon, brillantin, olaj, hajfestőszerek stb.) és a hajviselet szintén számos következtetést tesz lehetővé.

A *fogak állapota* (kezelése és ápoltsága), valamint a fogsorok sajátosságai a társadalmi osztályra, egyéni szokásokra, néha foglalkozási ágra is utalhatnak. A fogakból általában igen sok mindent megállapíthatunk, azért érdemes azokkal itt egy kissé részletesebben foglalkozni. *Pehát:*

1. A nikotinlerakódás, valamint a „pipalyuk” a dohányost, a pipást jellemzi. A pipalyuk a pipának, szipkának a fogak közt mindig egy megszokott helyen tartásából keletkező félhoidalakú kopás. Jellegzetes kopások lehetnek — különösen az alsó szemfogakon — az ú. n. fogcsikorgatóknál.

2. A metszőfogakon levő durva csorbák vagy barázdászerűen kikopott helyek cipészekre és kárposztosokra jellemzők, mert megszokták, hogy az előzőleg szájba vett szegecsket szegecselés közben nyelvük hegyével egyenként a fogakhoz tolják, ahonnan kézzel kiveszik. Cipészek ezenkívül a fonalak szurkálásakor a fonalat egyik végét fogukkal szokták megragadni, hogy a fonalat kifeszítsék; ezek a fogak idővel kicsorbulnak, a csorbák iránya előre mutat.

3. A metszőfogak közepén levő egyetlen, láthatóan kivesztelt kerek lyuk az üvegfüvőket jellemzi. (Fűvás közben a csövet forgatják.)

Anglia csúf a béke fenntartására, nem pedig a háborúk fenntartására vállalt kötelezettséget.

Sir NORMANN ANGEL.

Budapest szobrot emelt volt ezredének, a 32. cs. és kir. gyalogezrednek az emlékére. Az emlékművet május 14-én leplezték le, *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* ezredesi egyenruhában jelent meg a leleplezési ünnepélyen.

4. Ékszerűen bevágott metszőfogai vannak a szabóknak, varrónőknek, akik a fonalakat leharapják, vagy a tűt a fogak közt tartják.

5. A foghúsnál kezdődő kimart felsőfogak cukrárszoknál, pékeknél, molnároknál fordulnak elő, mert a munkaközben belélegzett cukor- és lisztpor idővel megtámadja a fogazatot.

6. Barnásan elszíneződött, romlásnak induló fogak vagy fogtönkök a vegyi gyárakban (sósav) dolgozó munkásokra, szerelőkre, nemkülönben a vasmunkásokra jellemzőek.

7. Kimondottan piszkosszínű, zöldes vagy kékes tartós lerakódás fémmunkásoknál fordul elő (ólom, higany, foszfor, vegyipar).

A fogakból azonban nemcsak a társadalmi állásra, szokásokra, foglalkozásra lehet következtetni, hanem azok megbízhatóan bizonyíthatják a személyazonosságot olyan esetekben is, amikor az arcvonások felismerhetetlenné váltak s a ruházat hiányzik, pl. rothadás, megcsontítás, elégés, mélységbe zuhanás stb. eseteiben. Nagyszámú áldozat esetén (tűzvész, gyilkosok által való sorozatos elgázolások, tömegszerencsétlenségek stb.) a fogakból az áldozatok számát is meg lehet állapítani. Víz mellett fekvő városkából egy fiatal leány eltűnt. Hónapok mulva a víz partravetett egy női hulla, melyben egy férfi hugának holttestét ismerte fel. A fogorvos, ki az eltűnt leányt kezelte, naplójegyzetei alapján a férfi véleményével szemben bebizonyította, hogy a nő hullája nem azonos az eltűnt leánnyal, mert a koronák és tömések nem egyeztek. Két évvel később újabb női holttestet fogtak ki a vízből, amely már régen lehetett a vízben, mert már csak a csontrendszer és a fogak voltak meg. Azonnal az eltűnt leányra gondoltak, annál

is inkább, mert a fogazaton különféle aranytömések voltak. De ennél eem egyeztek az orvos adatai. Az esetből látni lehet, hogy még a legközelebbi hozzátartozók is tévedhetnek s hogy támpontok hiányában a fogak lelete egyedül is megbízható bizonyítékot szolgáltathat. Egy szélhámosnő Berlinben II. Miklós cár megmenekült leányának, Anasztázia nagyhercegnőnek adta ki magát. Bár kételemek merültek fel, a szélhámosnő sok benső részletét ismerte a cári család életének. Végül a cári család szintén emigrált udvari fogorvosa, ki a cári gyermekeket kezelte, mintázatai alapján leleplezte a szélhámosnőt.

A fogak leírásakor nem elég az a semmitmondó megjelölés, hogy: „fogai épek”, vagy: „fogai hiányosak”, hanem pontosan meg kell nevezni azt a fogat, amelyik hiányzik s ugyanúgy meg kell jelölni a koronákat, hidakat, tömések helyét és minőségét. Pl. „A bal alsó fogsorban az első zápfogon arany vagy platina korona” stb. E leírást az orvos végezze. Sőt, miután sohasem tudhatjuk, hogy később hány eltűnt személyt fogunk az ismeretlen hullában gyanítani, ajánlatos a fogazat lemintázása (viaszkkal, gipszzsel, guttaperchéval stb.), mert így a negatív megállapításokkal is célt érünk.

A körmök alatti piszok, festék stb. gőrcsövi vagy vegyi vizsgálata kimutathatja, hogy az illető pl. lakatos, kőműves, mázoló, szénmunkás stb. volt. A körmök alját azért is meg kell vizsgálni, mert ott küzdelemből származó bőrhámrészeket, vért, hajszálatokat, szövetrostokat is találhatunk. Intelligens ember körmei rendszerint hosszúak és ápoltak, munkásemberéi lekopottak.

c) A test belső vizsgálata.

A boncolás a test belső részében kimutathatja a vele született, vagy valamely foglalkozás üzéséből, betegségből,

szenvedélyből származó rendellenességeket, szervi elváltozásokat, mint egyéni sajátosságokat. Ilyenek: alkoholfogyasztás, nikotínévezet. tüdőbaj, lues, gyomorrák, szívbaj stb. Vegyi iparban az ólom-, higanymérgezők okozta elváltozásokat, a női szervezetben a nemi érintetlenséget, a lefolyt szülést, ondó jelenlétét, terhességet stb.

A halál bekövetkezésének idejét szintén az orvos állapíthatja meg a tetem kihüléséből, a vér süllyedéséből, a tetem merevedéséből, a rothadásból, a hullafaunából, a gyomortartalom emésztési fokából, amihez hozzájárul még a holttest alatti fekvőhely növényzetének vizsgálata a növényzet fejlődési foka szempontjából.

Rendszerbe foglalva összegeztük tehát azokat a tényezőket, amelyek a kilétre támpontul szolgálhatnak. Azt kérdezhetté valaki, nem túlzott aprólékoskodás-e egyik-másik jelenségnek a megállapítása? Nem. Semmi sem mellékes, semmi sem lényegtelen, mert

1. sohasem tudhatjuk, hogy később, esetleg évek múlva is mire lesz szükség, mi lesz fontos;

2. a jelentéktelen semmiségek is összességükben sokat mondhatnak, mert belőlük összképet lehet alkotni. Vegyük pl. a szervezetben vagy az ujjon megállapított nikotint. Látszólag nincs jelentősége, mert ezer és ezer ember dohányzik. De jelentősége lehet, ha pl. a hulla eltemetése után három évre névtelen feljelentés érkezik az örsre, mely szerint az ismeretlen halott N. N. volt s azt X. Y. ölte meg. Az eltűnt N. N.-ről könnyű lesz megállapítani, hogy nem is volt dohányos s így e tény magában is valószínűtlenné teszi a két személy azonosságát. És ha még ehhez a boncolás megállapította pl. azt is, hogy a hulla jobb lábszáran régi törés volt, hogy előrehaladott tüdővészben szenvedett, bal kezének kisujja csonka volt s ha a levélben megnevezett N. N. hozzátartozói ilyenekről nem tudnak, akkor e nem egyező jelenségek összességükben megerősítik a két személy különbözőségét.

Ha a hulla kilétét minden fáradozásunk dacára sem sikerült megállapítani, akkor minden intézkedést meg kell tennünk arra, hogy a hullát később, esetleg az eltemetése után is azonosítani lehessen. Ezek az intézkedések a következők:

1. Jelentést kell tenni a budapesti nyomozó alosztálynak az ismeretlen hulla priorálása, nyilvántartása és a Nyomozati Értesítőben való közzététele végett. Ha a közzététel eredménnyel járt, azt azonnal hatálytalanítani kell. A nyomozati bejelentéshez csatolni kell:

2. A személyleírást a Nyut. 182. pont 6. alpontja szerint. (Főképpen a ruházatra és a különös ismertetőjelekre kell figyelemmel lenni);

3. Ujjlenyomatlapot. A személyleírási űrlapra is veszünk ugyan ujjnyomatot, de csak egy-két ujjról, ezért a külön teljes ujjlenyomatlapot is ki kell tölteni. Merev ujjaknál (ha t. i. a hullamerevség még nem oszlott el), ne az ujjakkal, hanem vékony deszkadarabocsára helyezett papírszeletkével végezzük a hengerelő körmozgást s a papírszeletkéket pedig ragasszuk az ujjnyomatlap megfelelő mezejére. (Vigyáznunk, hogy a sorrendet el ne cseréljük!). Rothadásban levő hulláknál az orvos preparátumot készít: körömszélnél felvágja a bőrt, lefejt és parafinnal vagy más mintázó anyaggal kitölti. Ha a bőrhám már levált is, az ujjnyomatot azért fevesszük, mert az irhán ugyanaz a rajzolat mutatkozik, mint a levált felső bőrről volt.

4. Fényképet, mely a hullát előlről, oldalról, saját ruházatában, feltett kalappal ábrázolja. A látható sérülésekről külön közeli felvételeket kell készíteni. Vízhullát a fényképezés időpontjáig legjobb vízben tartani, mert a levegő

hatása alatt gyorsan elváltozik. Az esetleg szükséges „hullatoillette”-t az orvos végzi el.

5. A használati tárgyakat és az elhalt kezéirását szintén fényképeztessük le és csatoljuk a jelentéshez.

6. A felső- és alsóruhából vágjunk ruhamintát s azt kéregpapírra erősítve, szintén csatoljuk a jelentéshez. A ruhamintát legcélszerűbb ív nagyságban a ruha jellegzetes részeiből kivágni, pl. kabátnál a gallér és hajtókát, a gombokkal, mellényrészt a gombokkal, a nadrág elülső része a gombokkal. Ha a ruhán vér-, sár-, ondó-, festék- stb. nyomok voltak, ilyen részből is vágjunk próbát.

7. „Hajpróbát” (levágott hajtincs) is célszerű venni annak megjelölésével, hogy honnan való, mert ez évek múlva is hathatósan kiegészíti az azonossági ismertetőjeleket.

8. Fontosabb esetekben készítsünk a fogsorokról lenyomatot, valamint

9. a nyomozó alosztály kiképzett csendőreivel készíttessünk úgynevezett arcmulaszt, mert ez a legideálisabban teszi lehetővé a későbbi időben való felismerést. (Veszprémi őrmester gyilkosánál a mulázs előbb hozta volna meg az eredményt és nem véletlenül.)

10. Súlyos fejsérülések esetén, vagy oszlásnak indult holttesteknél vagy olyanoknál, kiknek arcvonásait szándékosan felismerhetetlenné tették, az orvos sikerrel végezhet hulla-toilettet (rekonstrukciót).

11. A hulla ruházatát és használati tárgyait (esetleges fertőtlenítés után), ha lehet, tartósan el kell tenni, hogy évek múlva is felmutathatók legyenek felismerés végett.

12. Tanulmányozzuk a Nyomozati Értesítő II. és III. fejezetét.

13. Célravezető lehet a hullának közszemlére való kitétele is. Ilyenkor azonban legyünk óvatosak, mert a felismerő tanúk már sokszor tévedtek. A tanúnak meg kell indokolnia a felismerést s ezért előzőleg olyan ismérveket és jellegzetességeket kell megneveznie, melyek a halottn valóban megvannak.

14. A sajtónak, mozinak és rádiónak (közbiztonsági és szórakoztató), valamint a *nemzetközi közözetek lapjának* igénybevétele tekintetében a csendőrségi hírközpont hivatott intézkedni.

Befejezésül ki kell még térnem arra, hogy az eme Emlékeztetőben tárgyalt tennivalókat, vizsgálatokat stb. ki végezze? Kétségtelen, hogy legnagyobb részük a boncoló orvos hatáskörébe tartozik. Még a hulla ruházatának megvizsgálása tekintetében is csatlakoznom kell *Beóthy Konrád* egyetemi tanársegéd úrnak a *Csendőrségi Lapok* 1932. május 1. számában (282. oldal) kifejtett nézetéhez, hogy t. i. a ruhát a hulla tartozékának kell tekinteni s így annak megvizsgálása szintén az orvos dolga. Ne felejtjük azonban el, hogy nagy bűnügyi gyakorlattal rendelkező törvényszéki orvosok vidéken nem igen állnak mindig rendelkezésre. Bármily képzett legyen is az orvos, nem lehet tőle kívánni, hogy jó nyomozó is legyen s így nem is tudhatja, hogy a nyomozásnak az egyes esetekben milyen támpontokra van szüksége, milyen kérdésekre vár választ. Kétségtelen, hogy az orvosszakértő és a nyomozó egy- másra vannak utalva s ezért feltétlenül szükséges, hogy karöltve dolgozzanak. A nyomozó az emlékeztető alapján megfelelő formában intézen kérdéseket az orvoshoz, de emellett a maga részéről is vizsgálja meg a holttestet, már csak azért is, hogy közvetlen benyomásokat szerezzen.

Ha mindketten az igazság kiderítését és a nyomozás feladatait szem előtt tartva dolgoznak s egymást kiegészítik, nincs szükség arra, hogy hatáskörük szigorúan elhatároltassék.

A Budapesten rendezett nagysikerű Nemzetközi Vásárt vitéz jákfai Gömbös Gyula miniszterelnök is megtekintette. Baloldalon dr. Fabinyi Tihomér kereskedelemügyi miniszter. (Schüffer Gy. felv.)

A térképolvasásról.

Írta: Iemhényi GÁBOR PÉTER őrnagy.

Az orosz betörés idején az északkeleti Kárpátokban voltam egy félszázad csendőr parancsnoka. A tüzéséggel, géppuskával ellátott oroszok rövid harc után visszanyomtak, de nem üldöztek. Új állásomban nem akartam az összeköttetést az ellenséggel elvesztetni és egy járőrt küldtem ki. A járőrparancsnokot jól ismertem. Egy alföldi lovasőrsön másodaltiszt volt. A részletes térképet kezébe adva, megmagyaráztam, mit akarok. Láttam az arcáról, hogy zavarban van.

— Nem érti? — kérdeztem.

— Alázatosan jelentem, érteni értem, de ezt a térképet nem értem.

— Nem tud térképet olvasni?

— Tudok, de csak az őrsöm térképén vagyok egészen biztos, azt jól ismerem! Azt, amelyik ki van függesztve a laktanyában.

Azóta sokszor elmondtam ezt csendőrbajtársaimnak. Sokszor hozzáfűztem, hogy milyen baj volt akkor az, hogy nem minden csendőr ismerte jól a részletes térképet, de azt is hozzáfűztem, hogy milyen baj lenne ez, ha még egyszer újra védeni kellene, még a csonka határokat is!

A mindennapi csendőrelétkben is nagyon fontos a térkép, különösen a részletes térkép ismerete. Amint a Szolgálati Utasítás előírja, a legénységi szobákban, üveg alatt, ott függ az őrskörlet térképe. 1:75.000 méretben. Be van kerítve az őrskörlet határa, alá vannak húzva a „tereptárgyak”.

De valljuk meg — az oktatási órákat kivéve —, igen ritkán kerül le a szegről. Ha valamit nem tudunk, ami a terepre vonatkozik, megkérdezzük az őrsön hosszabb ideje szolgáló bajtársainkat, ha ezek nem tudják, a csósz, a bírót, a pásztorokat.

Ez nem is lenne baj, ha minden egyes esetben — utólag — ellenőriznők is ezt a térképen. Mert így gyakorolnók magunkat a térképolvasásban, megismernők a térképet, az iskolákban tanultakat felfrissítünk.

A Szolgálati Utasítás megköveteli, hogy a csendőr a részletes térképet tökéletesen tudja olvasni. Úgy tudja olvasni, hogy bármely részletes térképlapot kezébe véve pontosan el tudja képzelni — még ha sohasem járt is ott —, milyen is az a vidék, az a terep, amit a térkép tartalmaz.

A Szut. 351. pontja szerint „...a szolgálat... követeli, hogy a csendőr minél alaposabban és kiterjedtebb helyi ismeretekkel rendelkezzen”. Meg is magyarázza az utasítás, hogy a saját és szomszédos őrskörlet területét minden részében alaposan kell, hogy ismerje. Terepviszonyait, terepfedezetét, közlekedési lehetőségeit stb., stb. A Cs—23. „Tájékoztató” bőven felsorolja az általános, részletes helyi ismereteket, telepedési viszonyokat stb., stb.

A Szut. 567. pont 2. bek. szerint a járőrvezető bevezeti a fiatal csendőrt a helyi ismeretekbe. Az őrspar-

A lengyel állam létének feltétele a cseh korridor megszüntetése és Magyarországának a régi határok közé való visszahelyezése.

STUDNICZKI VLADISZLAV, lengyel publicista.

rancsnoknak pedig a Szut. 572. pont szerint 4 hét alatt le kell portyáznia — tehát meg is kell nagyjában ismernie! — új örskörletét.

Hogy a félig-meddig kielégítő helyi ismereteket milyen nehéz megszerezni pusztán szemlélődés és kérdezősködés útján, azt mindenki tudja. Minden őrjáratot sokszor kell leportyáznia, amíg csak tájékozódni tud az örskörletben, nappal is. Hát még éjjel? Pedig a bűnösök nem mindig várják meg, hogy a tereppel ismeretlen csendőrök kérdezősködéssel tájékozódjanak. És ha véletlenül lakatlan az a tereprész? Cselekedni kell azonnal, ismeretlen terepen. Ilyenkor csak a részletes térkép segíthet.

Képzeliük el, hogy az Alföldön, tanyákkal sűrűn beépített vidéken kell nyomoznia az őrsre frissen érkezett csendőrnek. Csak a fontos, nagyobb területek megfigyelésére alkalmas tereptárgyak vannak az őrjáratokba felvéve. De ezeken kívül száz és száz tanya van még. Egyik olyan, mint a másik. A szakadatlan kérdezősködéssel talán éppen a legfontosabb időben késedelmet fog szenvedni, talán a legfontosabb ügyben nyomozva, nem fog a tanyák között ismerős vezetőt találni. Ha lovas, a gyalogos vezető miatt nem tud üldözni. És még ezer körülmény emelhet gátat az eredmény elé, mind csak azért, mert nem tud a térkép után igazodva dolgozni, mert idegen segítségre van utalva.

Dombos, hegyes vidéken, hol erdőkben vízmosságok, százszerűségekre vannak, térkép nélkül ki van szolgáltatva a csendőr az erdő-, vadőrök stb. néha kétséges jóindulatának. Akármilyen terepen, akármilyen jó helyi ismerettel bíró vezető a részletes térképből merített adatokat nem pótolhatja, csak kiegészítheti. Kétségtelen, hogy helybeliek a részletes térképből hiányzó újabb adatokat, változásokat meg tudják mondani. De az is kétségtelen, hogy igen fontos kérdésekre csak elvett tudnak helyes választ adni. Ilyen kérdések pl.: mennyire van két tereptárgy légvonalban egymástól? Milyen meredek egy hegyoldal? Lehet-e látni egyik pontról a másikra? Egy távolságot akár km-ben, akár időben meghatározni térkép nélkül alig lehet. Még a katonaviselt ember távbecslése is erősen ingadozó.

Mindezek mellett soha se feledjük el, hogy legtöbbször csak az egyenes kérdésünkre kapunk választ. Ha pl. egy szökevényt üldözünk az Alföldön és azt kérdezzük, hol van olyan nádas, hová elrejtőzhetik, igen ritkán kapjuk választ, hogy nádas itt és itt van, de van azonkívül ott egy olyan zombékos és amott egy olyan gazzal benőtt agyaggödör, hogy ott akár száz szökevény is elbújhat. És ennek egyszerűen az az oka, hogy más gondolatukre van a felelőnek, mint a kérde-

zőnek. De ha a részletes térképre tekintünk, akkor már így kérdezhetünk: „A Pócsi-tanya mögötti agyaggödörbe van gazzal úgy növe, hogy ott egy ember elbújhat?” A válasz csak kielégítő lehet.

A csősz, a vadór és más terepjáró ember talán mindennap elmegy egy elhagyott kőbánya, üres kunyhó mellett, mindennap iszik egy forrásból és éppen azért, mert megszokta, nehezen fogja megérteni, hogy erről valaki nem tudhat. Az adott felvilágosítása éppen ezért nem is föléletes.

Hátha idegen örskörletben keresünk valamit? Kiktől kérdezősködünk? Talán az eredményt is veszélyeztetni fogjuk, ha egy rosszhiszemű, vagy felületes emberhez fordulunk.

Megkísérlem egy-két olyan dolgot tárgyalni, amiből talán gyakorlatban is meríthetnek bajtársaim segítséget a térképolvasáshoz.

Nagyon fontos, hogy kiképzés alatt az egyezményes jeleket és a térképolvasást megtanuljuk. Aki nem ismeri a pontot és vesszőt, az nem tud sem írni, sem olvasni. A Szut. 294. pont 3. bek.-ben írt oktatást a terepen lelkiismeretesen végezzük. A rajzfüzetbe rajzoltakat iparkodjunk megértve, lélekkel tanulva, addig ismételni, míg kívülről tudjuk.

Minden csendőrnek legyen az örskörletéről részletes térképe. Ne sajnáljuk a vászonra felhúzott térképért azt a pár fillért. Egy ponyvaregénynél, egy mozielőadásnál, egy kimaradásnál többet ér a szépen, élesen nyomtatott, pontos, részletes térkép. A legújabb színes lapok valóságos remekművek.

Vegyük elő ezt a térképet és az örskörletleírásnak (Szut. 9. mell.) az adatait ellenőrizzük rajta. Keressük meg valamennyi terepviszonyunkat és otthon az asztal mellett, portyázzuk le az őrjáratot, kövessük az előírt útvonalat a laktanyától-laktanyáig. Amikor pedig rendes szolgálatba indulunk, vigyük magunkkal a részletes térképünket is. Akár járőrvezető, akár járőrtárs vagyunk, mindig nálunk legyen a térkép. Minden órában legalább egyszer állapítsuk meg, hol vagyunk? Milyen utat tettünk meg? Milyen egyezményes jeleket láttunk a térképen? A terepen látott tereptárgyakból mi, hogyan van a térképen ábrázolva? Milyen a domborzat? Van-e és milyen módon ez a térképen jelezve? Erre hoven van idő! Egy-egy ilyen térképolvasás óránként öt perccel sem igényel. A pihenőkön pedig foglalkozunk össze az addig megtett utat. Az esetleges kételyeket megbeszélhetjük, kérdezősködhetünk a polgári egyenektől.

Ha a valóság és a térkép adatai nem egyeznének, nézzük meg a térképlap jobb alsó sarkában beírt évszámot, a felvételt vagy a helyesbítés idejét. De minden kételyünket el fogják oszlatni szemlélő előlőrjaink, kiknek ez elsőrendű kötelességük.

Amikor az összes őrjáratok útjait és azok környékét ilyenformán a térképről és a terepen ismerjük, terjeszkedjünk ki az útvonalától messzebb fekvő — esetleg be nem látható — területekre is.

A szomszédos örskörleteket útvonalportyázás, vásárlás stb. alkalmával ugyanígy ismerjük meg. De vigyük el térképünket szabadságra, vegyük meg szülőfalunk részletes térképét, azt is ismerjük, tanuljuk.

Soha se nézzünk idegenkedve, mint egy szűkséges rosszra a térképre. Lebegjen állandóan szemünk előtt, hogy a katona és a csendőr térkép nélkül olyan, mint a vak a tapogató bot nélkül. Sem békében, sem háborúban nem lehet meg nélküle.

KI TUDJA?

A GIBALTÁRI-TENGERSZOROS Spanyolország déli csücske és az afrikai tengerpart között fekszik. Legkeskenyebb része 18 km széles. Az európai parton sziklába vájt, hatalmas erődítmények védik a szorost s megakadályozzák, hogy idegen hajók az Atlanti-Óceánból a Földközi-tengerbe juthassanak. 1704 óta Anglia birtokában van. Kr. u. 711-ben, egy hatalmas arab sereg a mai Gibraltár-szoroson keresztül tört be Spanyolországba. Vezérik Al Tarik volt. A tenger-szorost uráló sziklák, erődítményeket építették és elnevezték Gebi al Tarik-nak (Tarik hegyének). Ebből lett később a Gibraltár elnevezés.

A Budapesten állomásozó honvéd hadbírói tisztikar május 22-én megtekintette a budapesti csendőr nyomozó-alakulatok intézményeit. Megjelent a bemutatáson *vitéz szinai Szinay Béla* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője is.

Cigányrazzia.

Írta: MATEFFY ISTVÁN százados.

A Csendőrségi Lapokban már sokat olvastunk a kóborcigányokról, veszedelmességükről, furfangosságukról, stb. A mostani cikkem célja nem ezeknek újabb ismertetése, hanem az, hogy rámutassak a 257.000—1928. B. M. körrendeletben (15—1928. Cs. K.) elrendeltek miként való végrehajtására s ezzel kapcsolatosan főleg arra óhajtánék útmutatást adni, hogyan hajtsák végre a gyakorlatban az őrök az úgynevezett „cigányrazziákat”.

Cikkem megírására az is késztet, hogy e razziák eredménye hanyatlást mutat. Lehet, hogy ennek előidézője az is, hogy az 1928-tól folyó rendszeres razziák és a nyilván tartás eredményeképpen a cigányok csavargása csökkent, egyrésze az országhatáron átmenve ott maradt, az ittmaradtak túlnyomórésze pedig letelepedett, vagy már kismérve a razziák módját, ez alól kibújnak, de az sincs kizárva, hogy az ellenőrzés lanyhult. Ennek pedig megtörténnie nem szabad, mert minden csendőr tisztában van azzal, milyen tehertétel a cigány. Amivel most foglalkozni kívánok, az a razzia mikénti megtartása.

A hivatkozott körrendelet 7. pontja a másodfokú rendőrhatalóságok köteleességévé teszi, hogy hatóságuk területén évente állapítsák meg a talált kóborcigányok számát. E célból évente előre meghatározott napokra — rendszerint ősszel és tavasszal — razziát tartunk. A razzia napjait a közigazgatási (rendőr) hatóságok már jó előre

közlik a felhívásban, így mindenütt megvan a lehetőség, hogy arra alaposan felkészüljünk.

Az lenne a legjobb, ha ezek a razziák az ország egész területén egyszerre, egy napon történnének, mert ezáltal az eredmény is javulna. A tapasztalat szerint ugyanis az ilyen razziákon szétugraszott cigányok gyakran ki tudnak siklani s más örskörletbe, természetesen lehetőleg szomszédos vármegye területére menekülve, az ellenőrzés alól kibujnak. Ha azonban egy napra esnék országszerte a razzia, ez megakadályozható lenne.

Itt rá kell mutatnom arra, hogy azok az őrök, amelyek a szomszéd megye mellett fekszenek, a cigányrazzia napját előre közöljék a szomszéd megyebeli őrökkel, hogy azok ellenőrzést gyakorolva meg tudják akadályozni az esetleges átszivárgást. A szomszédos őrnek is részt kell vennie a razziában. E tekintetben a szárnyparancsnokságoknak is kell megtenniök a szükséges intézkedést.

A razziát tervszerűen kell megejteni, tehát arra elsősorban az őrparancsnoknak elő kell készülnie. Meg kell csinálnia a tervet, azt a legénységgel meg kell beszélnie, kiterjeszkedvén a legapróbb részletekre is. Ez az eset tulajdonképpen a Szut. 480. p.-ban foglalt eset, midőn az őrparancsnok az őr állomásán és az őr körletében átkutatót rendel el.

Miként történjék a rendelkezésre álló létszámhoz mérten az örskörletnek razzia céljából való felosztása?

Elsősorban fontos, hogy azok a helyek kutattassanak át, ahol a cigányok meg szokták fordulni, őrállomás,

községben, tehát a cigánytelep. Itt könnyen meghúzódhatik az idegen cigány, ez tehát feltétlenül ellenőrzés alá kell, hogy kerüljön. Örskörletben: erdők, lakatlan tanyák, kunyhók, csárdák közelébeni búvóhelyek.

7 főnyi létszámot véve alapul, a felosztást az alábbiak szerint gondolom: három 2—2 főből álló járőr és egy 2 főből álló ellenőrző járőr. Szolgálat szükségig. A három járőr feladatát, az átkutatandó területet az őrsparancsnok előre megbeszéli a járőrökkel s azoknak a szükséges útmutatást megadja. Ezáltal lehetővé válik, hogy a járőrök útirányát ismeri és az ellenőrzést könnyen foganatosítani tudja.

Az ellenőrző járőr feladata az ellenőrzésen kívül (ez itt másodrendű feladat) a cigánytelep ellenőrzése s azután a kivezényelt járőrök mögött hagyott területen való felügyelet, valamint az esetleg őrizetbe vett, elfogott egyének átvétele is. A járőrök mögött mozogván, menetét úgy kell irányítani, hogy azokon a területeken, hol cigány meghúzódhatik, átmenjen s azt újra átkutathassa, hogy az oda esetleg becsúszott cigányt feltalálhassa.

A három járőr eligazítása, elindítása egyszerre történjék. Így az őrsállomásról kiindulva portyáznak az örskörlet határáig. Igen fontos, hogy az örskörlet határa mentén levő, búvóhelyül alkalmas helyeket átkutassák s ott esetleg lest is tartsanak. A szomszédos örsök is végeznek ugyanis razzsiát, az onnan menekülő cigány tehát elsősorban az örskörlet határát iparkodik elérni és ott meghúzódní. Ha semmi veszélyt nem lát, ott marad s az ellenőrzés alól kibúvik.

Szükséges tehát a szomszédos örsökkel való együttműködés is. Alapos munkát csak akkor végez az őrsparancsnok, ha a razzsiát illetően előzőleg a szomszéd örs parancsnokával megbeszéli a dolgot, vele is közli a tervét és megfordítja.

Az örskörlet határához előre küldeni a járőröket s azután onnan az őrsállomás felé portyázva végezni a razzsiát, — nem helyes, mert a már átportyázott terület ellenőrzés nélkül marad, illetve az csak egyszer lesz átkutatva, az esetleg ott meghúzódottak feltalálhatók így nem lesznek.

Amidőn tehát az örskörlet határáig értek a járőrök: s ott esetleg a szomszédos örsök járőreivel értekeztek, következik a már átportyázott területen való visszatérés. Ennek nem szabad egyidőben történnie és nem ugyanazon az útvonalon, hanem úgy, hogy az esetleg beszúrózottak k zrekerüljenek. E célból az ellenőrző járőrnek újra a járőrök mögé kell kerülnie és pedig főleg azon helyeken, amelyeket az őrsparancsnok az átkutatás szempontjából főképen szükségesnek tart.

A cigánytelep második ellenőrzése az est beállta után kívánatos, hogy a sötétség leple alatt odahúzódott idegen cigányok is feltalálhatók legyenek. Ezt a munkát a szolgálatból már hazatért s a községet portyázó járőrök könnyen végezhetik. Ajánlatos a cigánytelep közelében lest is tartani, hogy az esetleges mozgás megfigyelhető legyen. A szolgálat alatt csak kispihenőt szabad tartani, a nagypihenő csak a szolgálat végén lesz megtartható. Ezt az ellenőrzés folytonossága megkívánja.

Határmenti örsöknél gondot kell fordítani a határra is. A mai határviszonyok mellett az átcúszás igen könnyű. s ha a határt nem tartjuk ellenőrzés alatt, a határon túl jutott cigány talán még azon éjjel visszatér az örskörletbe.

Magyarországot, ezt a hősies, magas műveltségű és nagyjelentőségű országot területileg újra fel kell építeni.

MILOS, montenegrói királyi hercegy.

A razzia eredményét annak befejezése után minden örs bejelenti az osztályparancsnokságnak. E jelentés ne csak azt tartalmazza, hogy milyen eredménnyel zárult a razzia, hanem ki kell terjeszkedni abban mindarra, ami a cigánykérdés szempontjából fontos. Ha olyasmi fordul elő, ami a nyomozó alosztályt érdekli, oda is tegyünk jelentést, mert ott a befutott jelentésekből összetett képet nyernek, a nyilvánírtást kiegészítik és esetleg egy másik érdekelt örsnek útmutatást tudnak adni, vagy adott esetben a kapott adatot másként fel tudják használni. A cigányrazzia során alkalma nyílik az örsnek arra is, hogy az örskörletben csavarzó egyéneket (manapság igen sok van) is igazoltassa s így mód és alkalom van arra is, hogy ezekről a nem kívánatos elemektől megszabaduljon.

A folyó évben, a közeljövőben kezdődnek meg a cigányrazziák. Örülnek, ha az eredmény fokozásához útmutatással hozzájárulnak.

A járőrtárs bevezetése a gyakorlati szolgálatba.

Írta: ÁRKOSI GYULA tisztihelyettes (Budapest).

Ki ne emlékeznék az első szolgálatára és az első járőrvezetőjére? Bizony, mindnyájan jól emlékezünk rá, de nemcsak a nevére, hanem arra is, hogy milyen lelkiismeretesen foglalkozott velünk, fiatal bajtársaival s hogyan tett eleget a követelménynek, amit úgy nevezünk, hogy: a fiatal járőrtárs bevezetése a gyakorlati szolgálatba.

Eme követelmények teljesítésére minden szolgálatban, de különösen a rendes járőr-portyázások alkalmával, valamint nyomozásoknál olyan sok lehetőség van, hogy ha minden járőrvezető elegend ténne azoknak, bizonyára igen hamar, igen kitűnően képzett járőrtársak állnának segítségére, amire, tekintve, hogy a járőr legtöbbször önállóan, magára hagyva teljesíti a szolgálati feladatokat, nemcsak a szolgálat érdekében, hanem a járőrvezető érdekében is nagy szükség van. Ehhez azonban elsősorban az szükséges, hogy a járőrvezető tisztában legyen saját magával és a ráháramló kötelességgel, azután pedig nagy önfegyelemre, kitartó, odaadó munkálkodásra és a fiatalabb bajtárs iránti szeretetre, jóindulatra van szükség.

A gyakorlatban sokszor lehet ennek az ellenkezőjét tapasztalni. Néhány mogorván odavetett szó, amiből a szegény fiatal bajtárs azt sem tudja, hova mennek, vagy mit akarnak és egy 24 órás őrsjárat-portyázásnak a „megbeszélése” már véget is ért. Legfeljebb a pihenőszobában mond még neki annyit a járőrvezető, hogy vigyázzon, a pihenő lejártakor költse föl, mert ha nem, baj lesz. A fiatal bajtárs aztán rendszerint nem is tud aludni, annyira izgul a szigorú parancs miatt. Nem ilyen járőrvezetőkre van szüksége a csendőrségnek. Mint már említettem, mindig új, meg új alkalom adódik, hogy a járőrvezető a szolgálat gyakorlati kerestülvitelére oktassa, tanítsa fiatalabb bajtársát; még azt sem lehet mondani, hogy ez az oktatás unalmassá válik, mert a szolgálat sokoldalúsága, nyomozások, kikérdezések, igazoltatások, házkutatások stb. mind olyan dolgok, amelyeket a tudnivaló, ambíciós, minden iránt fogékony fiatal bajtárs nemcsak, hogy meg nem ún, hanem azok annyira lekötik a figyelmét, hogy a végén se lát, se hall egyebet, a járőrvezető kell, hogy visszaszerkentse a valóságba, hogy azt is meglássa, ami körülötte történik.

Vegyük tehát sorba, hogy mi mindenre taníthatja meg a különböző szolgálatok alatt a járőrvezető a fiatal járőrtársat.

A járőr feladatáról az őrsparancsnok rendszerint idejekorán tájékoztatja a járőrvezetőt, tehát a járőrvezető is még a laktanyában kezdje meg járőrtársa tájékoztatását elsősorban arról, hogy milyen szolgálatba, mennyi időre indulnak s adjon neki tanácsot, hogy élélményt vigyen-e magával a szolgálat tartamához képest, memkülönbön az öltözködést is előre mondja meg, nehogy előálljon az a nem ritka eset, hogy az indulás percében kezdenek kapkodni az öltözködés egyöntetűsége végett. Elinduláskor, mielőtt bemenének jelentkezni az őrsírodába, a járőrvezető győződjék meg, hogy járőrtársa úgy van-e öltözködve, felszerelve stb., ahogy az elő van írva. Ezzel nemcsak a saját tekintélyét növeli fiatalabb bajtársa előtt, de őrsparancsnoka is minden bizonnyal észre fogja venni, hogy megvan benne a járőrvezetői rátermettség. Eligazítás után magyarázza meg, hogy járőrtársa hol menjen mellette, hogy viselkedjék, ha a járőr ismerőssel, előjáróval, feljebbvalóval találkozik, hogy kell viszonzozni a köszöntést stb. Mondja meg, hogyha valami olyant lát, vagy hall, amit járőrvezetője nem látott, vagy nem hallott, vagy ami őt esetleg érdekli, kérdezzen bátran, minden felvilágosítást szívesen ad s ha valamit nem ért, kérdezze meg újra és újra, mindaddig, míg csak tökéletesen meg nem érti.

Magyarázza meg, hogy a községek és lakott helyek területén a járőrnek nem szabad beszélgetnie, tehát a szolgálat érdekében figyelniök kell minden irányba. Járásuk is azért olyan kimért, lassúnak tetsző, hogy mindent jól megfigyelhessenek, mert a csendőrré minden legkisebb dolog is fontos lehet. A községben azokat a helyeket, amelyeket a csendőrré minden körülmények között ismernie kell, egyenként, külön-külön és részletesen mutogassa meg s ne sajnálja a fáradságot, hogy a községnek minden kis zegét-zugát összejárja vele. Különösen ismertesse meg fiatalabb bajtársával a középületeket, a községi vezetőembereket, azok lakását, a közértalmuak lakását, az oda vezető utakat, olyan helyeket, ahonnan szükség esetén jól lehet leszállást tartani és lehetőleg minden szolgálattal kapcsolatban a szokásos büntetéseket, gyanus vagy rendőri felügyelet alatt állókat és egyéb, a közre veszélyes elemeket is keresse fel, velük valamilyen formában elegyedjék beszédbe, hogy járőrtársának minél több alkalma nyíljon a személyes megismerésükre. Nem céltalan ilyen alkalmakkor elmondani a bűncselekményt, amit az illető elkövetett, vagy aminek elkövetésével gyanúsítva van, a kiderülés körülményeit, vagy a ki nem derülés okát, az elkövetés módját; ez bizonyára nagyon fogja érdekélni fiatalabb bajtársunkat, aki igyekezni fog gondolatban a paragrafusok között keresgélni, melyik is találja az éppen elmondott esetre. Nem árt ugyan, ha némelykor a járőrvezető is felemlít egy-egy paragrafust az éppen szóban lévő esettel kapcsolatban. De ezzel óvatosan kell bánni, mert ez aztán tényleg hamar unalmassá teheti a dolgot és alaposan lecsökkentheti az érdeklődést, akkor pedig a céllal éppen ellenkező eredményt értünk el.

A községben kívül érve, már többet lehet beszélgetni. Itt a járőrvezető megismertetheti az útbaeső és környező terepet, az utakat, elágazásokat, megmutathatja, hogy melyik út milyen irányba, hova vezet, milyen szomszédos őrs fekszik arra, az milyen távolságra van, hogy lehet oda legrövidebb idő alatt eljutni, hol van az őrskörlet határa, milyen jól megfigyezhető tereptárgyak jelzik azt stb. A járőrtáskában lévő térkép is előkerülhet, hogy egyúttal a térképolvasás és a terepen való tájékozódás ismereteit is igyekezzék fiatalabb bajtársunkkal megszerettetni. Közben nem lesz érdektelen közeli és távolabbi tereptárgyak távolságát megbecsülni, ezek közül azt, amelyik útba esik, vagy közel van, esetleg le is lehet mérni, a távolabbat pedig a

térkép segítségével ellenőrizni és az eltérést a következő alkalommal kiküszöbölni. Lassan minden pontról, minden látható tereptárgynak a pontos távolsága ismeretes lesz ilyen módszer mellett. A látható emberi alakokat sem árt megbíráltatni, hogy a célfelismerést gyakoroltassuk. Más alkalommal a terep felhasználását beszélhetjük meg és némelykor gyakorlatilag is végrehajthatunk kisebb feladatot. Ezeknek természetesen sportszerűleg, vagy szinte mondhatnám: játékszerűen kell történnie, de amellett komolyan. Nehogy félremagyarázza fiatalabb bajtársunk a dolgot, azt is meg kell értetni vele, hogy ezekre miért és mikor lehet szüksége, hogy oktatásunk céljával is tisztában legyen.

Amint a községeknél is említettem, a határban se sajnálja a járőrvezető a fáradságot és a leportyázandó területnek lehetőleg minél nagyobb részét járja be és mutogassa meg járőrtársának, különösen azokat a helyeket, ahol sötétben vagy ködben, esőben, vizes időben stb. akár kocsin, akár gyalog veszélyes, vagy nehéz a közlekedés. Így lesz képes a szükséges helyi ismeret megszerezni fiatalabb bajtársunk, aki a csendőrségi szolgálat különleges volta folytán könnyen ki lehet téve annak, hogy magára maradvra kell cselekednie.

Az igazoltatás gyakorlati keresztülvitelét minden lehető alkalommal oktassa a járőrvezető. Ma sok alkalom adódik erre, mert az egész ország tele van vándorlókkal, idegekkel. Erre külön is súlyt kell helyezni, mert ez az egyik legfontosabb szolgálati tennivaló s amellett a járőrtársnak tényleg tudnia kell, hogyan viselkedjék az alatt, míg a járőrvezetője az okmányok átvizsgálásával van elfoglalva, mert esetleg ettől függ mindkettőjüknek a biztonsága. Nagyon sok példa van erre, nem árt ilyen alkalommal egyik-másikat elmesélni. Igazoltatások alkalmával fokozni lehet a járőrtárs érdeklődését, ha a járőrvezető a már átvizsgált iratokat átadja járőrtársának, hogy vizsgálja át is. Ezalatt persze a járőrvezetőnek kell résen lenni az igazoltatott egyénnel szemben. A nyomozókulcs használatára is ilyenkor kell megtanítani a járőrtársat.

Nyomozások alkalmával arra kell a fősúlyt helyezni, hogy a járőrtársnak alkalma legyen megfigyelni az egyes nyomozócselekmények végrehajtását. Különösen a kikérdezésnél, a házkutatásnál ügyeljen a járőrvezető arra, hogy ne csak a kikérdezendő egyén, vagy a házkutatást szenvedő, de a járőrtársa is észrevegye, hogy tisztában van azzal, amit kérdez, vagy amit cselekszik. Meg kell neki mondani, hogy élesen figyeljen mindent; különösen azt figyelje, hogy a kikérdezés alatt álló gyanúsítotthoz a járőrvezető milyen kérdéseket tesz fel és azokra milyen feleleteket kap, elfogadj-e azokat s ha nem, miért nem stb. Vagy pl. a tanu kikérdezésénél milyen körülményekre helyezi a kikérdezés súlyát, milyen feleleteket kap, hogyan viselkedik a kikérdezés alatt a gyanúsított, vagy a tanu, hogyan viselkedik velük szemben a járőrvezető, mi a szerepük a bizalmi egyéneknek stb. Meg kell azt is magyarázni, hogy miért van szükség a bizalmi egyének jelenlétére s kiket kell és — lehetőleg — kiket vegyen igénybe erre a célra a járőrvezető, illetve a csendőr. A házkutatásnál a járőrtársa legtöbbször az a feladat hárul, hogy addig is, míg járőrvezetője a kutatást végzi, a házhoz tartozókat figyelje, vagy őrizze. Mégis meg kell mondani neki, hogy járőrvezetője munkáját is kísérféle élénk figyelemmel, de figyeljen nagyon a házhoz

Oly békeperújításról van szó, amely csupán a béke fenntartásához szükséges. A békeperújítást nem a Népszövetségtől távol, hanem magában a Népszövetségben tárgyaljuk.

MAC'DONALD, angol miniszterelnök.

tartozók arcjátékára, összenézésére, vagy jelzésére is, mert sokszor így árulják el magukat, illetve azt, hogy a keresett tárgy hol van, vagy hol nincs.

Vadász-, halász-ellenőrzésnél meg kell magyarázni, hogy nemcsak azt kell ellenőrizni, hogy az illetőnek van-e vadász- (halász-) jegye, fegyverigazolványa, vadász- (halász-) területe, hanem azt is, hogy a vadra, halra nincs-e tilalmi idő, a halászó eszköz megfelel-e a törvény előírásának stb. és — amit elsősorban kellett volna említenem — hogy különösen a vadászellenőrzésnél, mivel a vadásznál rendszerint lőfegyver van, fokozottabb éberséggel és óvatossággal kell fellépni. Ilyenkor a járőrtársra hárul a feladat, hogy járőrvezetőjét is megvédje az esetleges megtámadástól, mivel a járőrvezető a vadászjegy, fegyverigazolvány és egyéb igazoló iratok átvizsgálásával van elfoglalva és így nem láthatja idejében az esetleg készülő veszélyt.

Minden szolgálatban újabb és újabb szolgálati teendők akadnak. Az egyikben a vásárgyeletem való eljárás, máskor egy búcsú, táncmulatság ellenőrzése, cigánytelepek, lebujok, kocsmák megfigyelése és ellenőrzése, vasútgyeleti szolgálat, mind-mind igen alkalmasak arra, hogy a járőrtárs tennivalóit alaposan elsajátíttassuk. Ezek a tennivalók olyanok, hogy mindenikről külön-külön is lehetne írni. Fontos azonban, hogy mindent, amit megmutatunk, megmagyarázunk, szeretettel, ügybuzgalommal, szakértelemmel, nem pedig kényszeredetten, lekicsinylően, csupán a parancs hatása alatt végezzük. A legfőbb követelmény pedig: a türelem. A jó példaadás is többet ér minden iskolánál s így a járőrvezető magatartásától függ, hogy a járőrtárs mennyire lesz képes a teendőit megtanulni és megszeretni. Éppen azért úgy teljesítse a járőrvezető a szolgálatot és azzal kapcsolatos teendőit, hogy a járőrtárs ne csak a szigorú, mogorva csendőrt, hanem a melegszívű embert is meglássa benne s maga is már kezdetől fogva megértse, hogy a csendőrnök különösen a mai nehéz időkben nem szabad kizárólag azon munkálkodni, hogy minél több feljelentést eszközölhessen, hanem megértéssel viseltessék a lakossággal szemben. Ott, ahol egy kisebb kihágás elkövetését közbelépéssel megakadályozhatja, nem kell feltétlenül feljelentéssel élni, elég, ha figyelmezteti a gyanúsítottat. Vagy pl. ha valaki a csendőrhöz fordul tanácsért, útbaigazításért, akárki legyen is az, készséggel, előzékenyen adja meg neki a kívánt felvilágosítást vagy tanácsot, vagy ha olyanról volna szó, amit nem tud elintézni, udvariasan adja tudtára az illetőnek, hogy hol kaphatna határozottabb feleletet kérdésére, vagy mit tegyen stb. Ezek a kicsinek látszó dolgok is fontosak egy fiatal, kezdő csendőrnél, mert az egész későbbi szolgálatán végig fog vonulni az első szolgálatok alkalmával elsajátított jó, vagy rossz szokás, ki, hogy látta azt a járőrvezetőjétől.

Az itt felsorolt szolgálati tennivalók végzése közben a személyi ismeret gyarapítására olyan sok alkalom adódik, hogy a járőrtárs, ha nyitott szemmel és füllel jár, rövid idő alatt személyi ismeretek terén is megszerezheti mindazt, amire a szolgálattal kapcsolatban szüksége lehet. A szórakozáshoz szükséges személyi ismeretet úgyszólván megtanulja minden fiatal csendőr járőrvezetője nélkül is.

Még csak annyit tartok szükségesnek megemlíteni, hogy a járőrtárs a járőrvezetőnek alá van rendelve, annak minden parancsát teljesíteni és őt a szolgálat végrehajtásában minden erejével és tudásával támogatni köteles. Ezt csak úgy teljesítheti, ha járőrvezetője oktatását megszívleli, örömmel veszi, ténylegesen érdeklődéssel és élénk figyelemmel kíséri és pontyázás közben sem feledkezik meg az előjárót, feljebbvalót s idősebb bajtársat megillető tiszteletről.

KATONAI ISMERETEK.

A csendőrség gázvédelmi kötelességei.

írta: ANTALFFY SÁNDOR százados.

A gázvédelmi szolgálat ellátására vonatkozó E. 35. Gáz Ut. I. rész 21. §-a általában és a II. rész 64. §-a részletesen ismerteti a tömegvédelem eszközeit. Ez az utasítás azonban a gázvédelmi tennivalók terén csak a hadrakelt sereggel kapcsolatosan tartalmaz rendelkezéseket, míg a mögöttes országrészekben gáztámadással veszélyeztetett polgári tömegek védelméről nem történik említés. Köz tudomású azonban, hogy a háborúban a repülőtechnika óriási fejlődése következtében, a hátszág lakossága sem fog mentesülni a háború közvetlen hatásaitól s így, ha eltekintünk is a repülőgépeknek a hadműveletekre gyakorolt zavaró befolyásától, csendőrségi nézőpontból nem hagyhatjuk számításán kívül a káros hatásokat, amelyek a hadviselő hátszág munkaképességét csökkentik, vagy meg is szüntetik. Az előbbi elhárítása a katonai vezetés hatáskörébe vág, a polgári lakosság védelmének polgári vagy katonai közigazgatási úton kell történnie.

Testületünk szolgálati tennivalóinak tengelyébe a személy- és vagyonbiztonság megőrzése van állítva, nem kétséges tehát, hogy háború esetén a közigazgatás hatáskörébe utalt gázvédelmi teendők tetemes részének elvégzése is a csendőrségre fog hárulni, történjék ez akár katonai, akár polgári úton.

Kérdhetné valaki, hogy eme tennivalók valóban és okvetlenül testületünk feladatát kell-e, hogy képezzék és nem teljesíthetnék azt más, kevésbé igénybevett szerveink is? Ennél a kérdésnél tekintettel kell lenni arra, hogy ilyen különleges szervünk nincs, a rendelkezésre állók állítása pedig körülményes és nehezen keresztülvihető volna. A kérdésnek ezt a részletét később még érinteni fogom.

Ha tehát a fentiek alapján elfogadjuk, hogy háború esetén a polgári lakosság gázvédelmében feladatok várnak ráink, úgy e feladatok kötelességekké alakulnak, amelyeknek megoldását a szolgálati utasításunk szellemében kell keresnünk, vagyis főképpen a megelőzésre kell súlyt helyeznünk.

A gáztámadás veszélye ellen való védekezés a polgári lakosság részéről csak passzív lehet. Az aktív védelem (elhárító útegek stb.) nem a mi feladatunk.

E téren való teendőinket a végrehajtás időrendi sorrendje szerint három csoportra osztom és pedig:

1. A felvilágosítás munkája.

2. Anyagi előkészítés.

3. Tennivalók beállott gázveszély esetén.

ad. 1. A felvilágosítás munkája magától értetődően csak működési területünkön terhel minket, de első pillanában — működési területünk nagy kiterjedése miatt — ez is soknak látszik. Ám hamarosan rájövünk, hogy a meg-

védendő terület alaposan összezsugorodik, ha tisztában vagyunk a repülők gáztámadásának céljaival. Ezek pedig: fontosabb vasúti és ipari csomópontok, bánya- és gyártelepek, a katonailag elsősorban igénybevett közlekedési vonalak és hasonlók. Így tehát valószínűleg kiesnek a gáztámadások szempontjából veszélyesnek tekinthető területekből a hadművelleti irányoktól eltérő, mellékes vonalak, a kisebb jelentőségű anyagi központok, jelentéktelen községek, területek stb. Nem valószínű a gázveszély a szétosztott tanyarendszerben sem, hacsak annak területe nem katonai fontosságú.

Ezek szerint felvilágosító munkánk súlypontja arra a területre essék, ahol a háborús gázveszély a legvalószínűbb.

Minduntalan olvashatunk külállamok nagyarányú repülőflotta gyakorlatairól: az angol hadvezetőség Londont védhetetlennek nyilvánította, a vörös Oroszország házainak, sőt városainak építését gáztámadások feltételezése mellett eszközlik, szóval világszerte hatalmas erőfeszítésekről érkezik a hírek, amelyek mind a gáznak, mint harceszköznek fejlesztését célozzák; ezzel szemben kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ebben a vonatkozásban a külfölddel szemben elmaradtunk. S hozzávéve ehhez még azt is, hogy trianoni megkötöttségünk aktív védelmünket csaknem lehetetlenné teszi, fokozottab figyelmet kell fordítanunk a védelem passzív megoldására.

Budapesten hallottunk néhány ismeretterjesztő előadást, amely a gázzal, mint harceszközzel foglalkozott, néhány napilap érintette is a kérdést, de csak inkább vasárnapi kuriózumképpen. A polgári lakosság nagy tömegei azonban nem szerezhettek tudomást a gázveszély komolyságáról és a gázvédelem nagy jelentőségéről. A katonailag kiképzett ifjúság tisztában van ugyan a kérdés horderejével, de nem hiszem, hogy leszerelése után jelentős felvilágosító munkát végezne, de különben is egy a hátszágban bekövetkezett gázveszély esetén — tényleges szolgálata miatt — a honvédségnél szerzett gyakorlati tudását amúgy sem hasznosítaná. Reánk vár tehát ez a munka.

Harcteret járt bajtáraim előtt emlékezetes, hogy katonáink milyen húzódozással viselkedtek a háború első felében a járványos betegségek elleni védőoltásokkal szemben, csak amidőn bajtársaikat ezrével meghalni látták, mentek az orvoshoz, de akkorra már ez a maradiság rettenetesen megboszlulta magát. Hogy hasonlóan ne járjunk, legyen a felvilágosítás megragadó erejű, amely megfogja az egyszerű tömeget is. Könnyen érthető előadások, ingyenesen szétosztott ismertető füzetecskék, szembeötlő magyarózó ábrák, a mozgófényképszínházakban kötelezően bemutatandó filmek lennének ennek az útjai. A módnál ügyelni kellene, hogy a gázveszély hangsúlyozásánál a lakosságot túlzott rémületbe ne ejtsük, de viszont leplezetlenül tárjunk fel mindent, ami szükséges. Az ismertetésnek fel kell ölelnie röviden és csak általánosan a gázharc lényegét, a harcázók fajtáit, gázvédelem alapelveit, az első segélynyújtást és a különböző károsulások esetében való eljárást.

A felvilágosítás munkájában nagymértékben tehermentesíthetnénk minket más szerveink, bár ezek megszervezése, amint már említettem, körülményes. Itt elsősorban a vármegyék és városok mentőegyesületére gondolok, amelynek tájékoztató előadásai a legtöbb sikerrel bíznának, de igénybe vehetnők a levették és cserkészcsapatok támogatását is. Ennek részletes körvonalazása azonban e sorok kereteit túlhaladná.

Ha népünk ráeszmélt már a gázban rejlő veszede-

lemre, rátérhetünk az anyagi teendőkre. Ezeknek megoldásánál, felfelé és lefelé is egyaránt tekintettel kell lennünk. Minden olyan megoldás, amely pénzbe kerül, beleütközik a többség rendelkezéseibe és alapelveibe, hogy t. i. a hitelkereteket túllépni nem szabad. Lefelé pedig tekintettel kell lennünk arra, hogy a munkával amúgy is igénybevett őrsparancsnokaink tennivalóit ne szaporítsuk olyan munkatöbblettel, amely összetevékenységek eredményét kockáztatná.

Mindezek szem előtt tartásával kell tehát a tömeg gázvédelmére megtennünk az intézkedéseket, amelyeket a kollektív védelemre a Gáz. Ut. előír.

Gázbiztos óvóhelyek létesítése stb., költségmentesen nem vihető keresztül, de az előkészítő előadásoknak olyan propagatív erejűeknek kell lenniük, hogy a lakosság felismerje azt, hogy itt saját élet-halál kérdéséről van szó és hogy késő lesz akkor hozzákezdeni Noé bárkájának építéséhez, amikor itt lesz az özönvíz. Meggyőző és mindenben hatásosan rögződő az a benyomás, amelyet a gázkamrában végzett kísérleteknél nyer, tehát a községek vezető polgárai számára alkalmat kellene adni arra, hogy a gázba „beleszagoljanak”. Egy szóval sem szükséges azután őket felhívni, hogy tapasztalataikról minél szélesebb körben számoljanak be, megteszik azt ők maguktól is. És ha már a nép vezető rétege, hogy úgy mondjam „meg van fogva”, akkor a közéleti dobott gondolat tovább fog gyűrűzni s reánk már csak az irányítás feladata vár. Addig azonban, amíg a tömeget a háborús gázveszély lehetőségéről meg nem győztük, remélünk sem szabad, hogy védelemre hívó szövegünknek támogatás lesz az eredménye; csak, ha a gázveszély nagysága mintegy átitatta a lakosság széles rétegeit, számíthatunk arra, hogy pénzzel, nyersanyaggal és munkával részt vesznek a preventív intézkedések megtevésében és az eszközök előteremtésében.

Az előkészítő munkák folyamán számot kell vetnünk a tereppel, a lakosság értelmi fokával és anyagi helyzetével, a népesség sűrűségével, amely tényezők munkálatainkra mind irányítólag hatással lesznek.

Az előre várt és bekövetkezett gáztámadás hatálytalanítása pontosan kidolgozott tervek alapján kell hogy történjék; rögtönzésekre nem lesz időnk. Fejetlen kapkodás csak fokozza a veszélyt és pánikot szül; csak a tervek szigorú végrehajtása biztosíthat eredményt, ezért azt a gázzal veszélyeztetett területen a polgári lakosság lokális jellegű mozgósításának is nevezhetjük. Ezeknek a terveknek kell tartalmazniuk mindazokat az intézkedéseket, amelyek a lakosság egyes csoportjai részére kijelölik a magasabb fekvő tereprészeket, vagy óvóhelyeket, megszüntetik az élelmezés kérdéseit stb.

Ezt a polgári mozgósítást külföldi mintára, többször próba alá kell vetni, hogy adott esetben terveink zökkenés nélkül végrehajthatóak legyenek.

Meg kell említenem végezetül azt az elgondolást, amely szerint működési területünkön a lakosság gázvédelmének megelőző részét megoldhatónak tartom. Erre a célra minden érdekelt őrs állományából az ügy iránt fogékonyságot mutató, tettekre kész csendőrt, vagy őrmestert képezhetnénk ki, aki mint gázaltiszt maradandó jeileg beosztás mellett egy gáztámadás hatálytalanítását kellően előkészíteni tudná. A gázaltishti megbízatás céljából kiválasztottak járőrvezetői vagy más tanfolyamok keretében is külön költség felmerülése nélkül fokozatosan kiképezhetők lennének. A már kiképzett és az őrsökre beosztott gázaltiszteknek minden irányú támogatása terén a közigazgatási hatóságokkal szemben a belügyminiszter úr rendelkezne.

Filmoktatás a csendőrségnél.

Irta: BODROGAI ANDRÁS őrnagy.

A csendőrség teljesítménye szorosan attól függ, hogy tagjainak tudása milyen színvonalon áll. Legfőképpen pedig, hogy a közbiztonság tulajdonképeni munkáját ellátó csendőrök (járőrök) értik-e a hivatásukkal járó teendőket, ismerik-e szolgálatuknak minden ágát-bogát és hogy végeredményben meg tudja-e állni a helyét az eljáró járőr a folyton változó, mindig más helyzetet mutató gyakorlati életben.

A gyenge tudású, hézagos ismerettel bíró, vagy kevés gyakorlattal rendelkező csendőrt természetesen gyakran kerülgeti a megbotlás veszélye. A sokat tudó, jól képzett, szolgálatban sokat átélt és tapasztalt csendőr az események rögzös színterén is biztosan lépked; meg nem inog, a helyes útról le nem tér.

A fiatal csendőrnek már az első kiképzés ideje alatt módot kell adni arra, hogy gyakorlatilag is minél többet ismerjen meg a későbbi szolgálatából. Nem az örsökön történő első két hónapi gyakorlati kiképzésre gondolok itt, hanem arra, hogy a próbacsendőr az örsre már kellő gyakorlati ismeretekkel felkészülve kerüljön ki. Ennek a célnak az elérésére kiválóan alkalmas a szemléltető oktatás.

Valamennyien tudjuk, hogy a hosszú mondatokban legalaposabban és legrészletesebben megvilágított, körülírt, szavakkal elmondott legjobb előadásnál is sokkalta több nyomot hágy a hallgató emlékezetében olyasmi, amit az oktató valamilyen formában be, vagy meg tudott mutatni. A mozdulat, a tárgy, a hely, az alak stb., amit az oktatásnál és kiképzésnél látott a csendőr, tehát amit bemutattak neki, inkább felelevenedik és határozottabban jelenik meg újra az emlékezetében, mint a pusztá oktatásnál elhangzott szavak tömkelege. Könnyebb és biztosabb a visszaemlékezés arra, amit láttunk is, mint arra, amit csak hallottunk. Mert nézés közben látunk, de a beszédet olykor nem halljuk: szórakozottságból, vagy mert egyébre gondolunk. Bizonyos tehát, hogy jóval érdekesebb, értékesebb és így eredményesebb is a látva, bemutatva tanítás, az elbeszélő tanításnál. De az előadó és oktató szempontjából is könnyítést jelent az oly módon való tanítás, hogy gyakorlatilag is mindent bemutatathatunk.

Mindezekkel nem mondtam újdonságot, hiszen nálunk a gyakorlatias oktatásnak messze visszanyúló gyökerei vannak. A szemléltető, gyakorlatias oktatásnak egyik kitűnő segédeszközével kívánok bővebben foglalkozni: a filmoktatással.

Külföldön, de nálunk Magyarországon is az iskolákban már évek óta alkalmazzák tanításnál a mozgófényképet, sőt újabban hangos filmet is. Hogy ez mennyire bevált, milyen tanulságos, oktató és egyben szórakoztató, azt felesleges bővebben részletezni. S ha hasznos az elemi, közép- és főiskolákban, feltétlenül az lenne a csendőrségnél is, ha rendszeresen meghonosítanók.

Hogy a filmoktatást a csendőrségnél eddig nem vették be, bizonyára csak pénzen múlt. Bár hogyha arányosítanók és a filmoktatás eredményét, meg a hatását a reáfordított pénzösszeggel szembeállítanók, vagy megmérnök, az előbbieket értéke az utóbbit jóval felülmúlja. Ezért bátran állíthatjuk, hogy a filmoktatást mi sem nélkülözhetjük. Mert amidőn más téren is körünkbe vontuk és elfogadtuk az újabb, haladó idők célszerűségeit és hasznosíthatóságait, az oktatásnál és kiképzésnél se nélkülözzük ezeket ezentúl.

Rendes, nagy gépekre nem lenne szükség, megfelelően a célnak olyan berendezés is, amellyel 16 milliméter szélességű filmeket lehet előállítani és vetíteni; ezek jóval olcsóbbak a 36 milliméteres rendszerünél. A fényképeket felvevő, sokszorosító, vetítő és gépkezelő személyzetet, írókat, rendezőket és szereplőket mi, csendőrök ki tudnók nevelni magunk közül. Mert amint a csendőrség tagjai közt akadtak olyanok, akik laboratóriumi munkákat elvégezni, fényképfelvételeket készíteni és ugyanúgy kidolgozni tudók és akik megtanulnak sok-sok mindent, amikkel a csendőrségi gyakorlati szolgálat segítségére lehetnek, éppen úgy elsajátítanak egyes rátermettek a mozgófényképészet technikáját, mások pedig a felvételekhez szükséges szellemi anyagot szolgáltatnák, a filmek felvételének megrendezésében és színtér kiválasztásában stb. volnának alkalmazhatók.

Tárgykör, amiről oktató filmet készíthetnénk, sok kínálkozik. Csak a Szolgálati Utasításunk is szinte kimeríthetetlen a maga anyagával. Például egy bűncselekmény nyomozásszerű feldolgozása egy járőr által, amelyből egyaránt kitűnne a szabályszerű viselkedés, nyomozási technika, jogi vonatkozás stb. A film tárgyat részletek is képezhetnék, például a nyomozás köréből: helyszíni szemlék, nyomkövetés, személynyomozás, igazoltatás, házkutatás stb., vagy az eljárási szabályok köréből: karhatalom népgyűlésen (elgázítás, felvonulás, elhelyezkedés, jelentkezés, figyelés megszervezése), fegyverhasználat; a büntetőjog teréről: miként és minő kérdéseket intéz a járőrvezető a gyanúsítotthoz, tanukhoz, sértett-hez avégett, hogy például tisztázza a jogos védelmet s felderítse annak határait, vagy hogy megállapíthassa, hogy orgazda, bűnsegéd, vagy bűnpártoló-e egy bizonyos egyén. De kitűnő és hálás anyagot szolgáltatnak a felvételekhez oly tanulságos és tragikus esetek is, amelyeket a kerületi parancsnokságok most oktató parancsok formájában adnak ki, amikből a csendőr láthatná és hallhatná, hogy mi volt rossz, mikor cselekedett egy járőr helytelenül, gondatlanul, felületesen s megtudhatná, melyek a hiányok és hibák a viselkedés, fellépés, nem kellő körültekintés terén, amiktől óvakodnia kell.

Több évtizedes csendőri szolgálat is kevés tulajdonképpen ahhoz, hogy valaki részese lehessen minden olyan tárgykörben való munkálkodásnak, amelyik a gyakorlati szolgálatunk során előadódik. Így például sok olyan csendőr van, aki egész csendőri élete folyamán kevésbé mozgalmas örsökön működve, sohasem jutott olyan helyzetbe, hogy néhány apró-cseprő lopáson és testi-sértésen kívül komolyabb természetű bűnügyek nyomozásában is tevékenykedhetett volna. Az ilyen csendőr nélkülözni kénytelen olyirányú gyakorlati tapasztalatokat is, amelyek az egyéb szolgálati ágazatokban való ténykedések során a zavartalan és biztos fellépést szintén elengedhetetlenné teszik. De még az egész életét forgalmas örsökön átélő csendőrnek sem juthat osztályrészül az, hogy minden elképzelhető gyakorlati esetnek szereplője lehessen. Egyik-másik feladatkörben még ő sem tevékenykedhetett és esetleges eljárásának sikere érdekében mindenki részére kíváncsatos volna meglátni, hogy mi és hogyan lesz helyes. Hogy példával is szolgáljak:

Tizenegy évi szárnyparancsnoki beosztásomban rengeteg csendőri nyomozás feljelentését olvastam, sok nyomozati esetet láttam és alig van olyan büntető jogszabály, paragrafus, vagy bűncselekmény, ami elő ne adódott volna a gyakorlatomban. Mégis mindegyikben volt valami, amit hasznosítani, vagy tanulságként levonni lehet-

tett. Sőt épen a legutolsó hónapok egyikében nyílt csak alkalmam arra, hogy például egy fém pénzhamisító egyén hamispénzt készítő különleges és nagyon érdekes segédeszközeit, szerszámain, felszerelését, satuit, préselő- és olvasztógépezeit stb., őrizette vehesse egy volt őrsőm járőre, amelyenkről eddig említést tenni sehol sem hallottam és aminőket sohasem láttam azelőtt. Mivel ilyen, vagy hasonló fém pénzhamisítószerszámok sehol nem máshonnan az országban elő nem kerültek, ennélfogva ezeket csak az a két csendőr láthatta, amelyik ezt a pénzhamisítási bűnügyet nyomozta. És ha talán a többi ezer meg ezer csendőr közül egyenlányan egy-egy falusi, vagy tanyai ház elrejtett és félreeső zugában meg is pillantottak efféle és más szerszámokat, a gyakorlati tapasztalat hiánya folytán figyelmük nem terelődhetett rájuk.

De tovább szövésem a fém pénzhamisítás ebbeli tapasztalatának fonalát és felemlítem, hogy a közelmúltban a m. kir. Állami Pénzverőben járva, ott is rendkívül értékes ilyen bűnjeleket láthattunk. Például egy hatalmas fatörzsdarab, — akkora, mint a fél őrsirodaasztal, — meg egy 3—4 méter magas, kűtgémhez hasonló faalkotmány voltak igen érdekesek. A tettes úgy készítette ezekkel a hamis ötvenfilléreseket, hogy a kűtgém vödörnek helyére tekintélyes nehezéket függesztett s azt ejtette rá kellő magasságból a fatörzs lapján elhelyezett préselő készülékre. Vannak azonban ott, meg másutt is még több olyan dolgok is, amiket kár volna a közbiztonsági szolgálatot ellátni hivatottak részére hozzáférhetővé és tanulmányi közkinccsé nem tenni. Ezeknek és egyéb anyagnak olykor csak néhány méteres filmszalagon való bemutatása a csendőri szolgálat és teljesítmények erdélyességét vitathatatlanul fokozná.

És az is milyen nagy előnnyel járna a szolgálatra, ha az új nemzedék és az idősebbek előtt is filmről lepergethetők volnának azoknak a járőröknek az ügyetlenkedései, melyeknek szolgálati fellépése sajnálatos kudarcra és helyrehozhatatlan kisebb-nagyobb tragédiával járt (lefegyverzések, sérülések stb.). Hiszen átélt eseményekből, hallott, vagy látott jó és rossz, elítélendő, vagy követendő példákban merített tanulságok a legértékesebb eszközei a tanításnak és okulásnak. Mindenki nem élhet át mindent a gyakorlatban, de viszont sohasem tudható, hogy ki, mikor kerülhet olyan helyzetbe, amikor másvalakinek egy korábbi élményéből egyet s más hasznosítania kellene. Ezekből önként adódik annak a szükségessége, hogy meg kell adni a lehetőséget a testületünk tagjainak a filmoktatás révén való gyakorlatias tapasztalatszerzésre.

A filmoktatás anyagát megfelelően be kellene osztani. Az mutatkozna célszerűnek, ha nagy általánosságban három csoportra lenne beosztva és pedig:

1. első kiképzési csoport: a próbacsendőri iskolák részére,

2. továbbképzési csoport: a járőrvezetői tanfolyamok és őrsparancsnokképző iskola részére és

3. általános csoport: a nyomozó alosztályok és őrsők részére.

Hogy az 1. és 2. csoportba mik tartoznának, az önként adódik az elnevezésből: azok, amelyek az első kiképzésben, illetve a járőrvezetői és őrsparancsnoki kiképzésben részesülendőknél szükségük van. Az általános csoportba pedig azok a filmek volnának sorolandók, amelyek a közbiztonsági szolgálatot ellátó alakulatokhoz (nyomozó alosztályok és őrsökhöz) beosztottak okulására és oktatására készülnének. A 3. csoportbeli filmek szükséghez mérten az iskolák részére is rendelkezésre állan-

nak, mert ezeknek éppen az lenne a rendeltetése — miként jelenben az oktatóparancsoknak —, hogy a megtörtént események az érdekeltek előtt minél hamarább lepergethetők legyenek.

Felsőbbségünk rendelkezésére a kizárólag gyakorlatias anyagot az egyes parancsnokságok rövid vázlatokban be-terjesztenék, illetve egy megbízott szerv az egyes témákat kellőleg átdolgozná stb., majd a szükséges felvételeket elkészítené.

Az első-kiképzési és továbbképzési filmek az iskoláknál, az általánosak pedig akár a kerületi nyomozó alosztályoknál, akár a kerülethez tartozó, illetve a kerület érdekkörébe vonható valamelyik iskolánál lennének összegyűjtve felhasználás végett.

Ilyen módokat mellett a filmoktatás útján történő kiképzés és továbbképzés az iskoláknál akadályba nem ütközne. A közbiztonsági szolgálatot ellátó alakulatok leghétségese pedig az őket érintő 3. csoportbeli filmek bemutatásához a céllovészetek megtartásához hasonlóan két részletben volna berendelhető egy központiasan fekvő csendőrségi állomásra. például a szakasz- vagy szárnyszékhelyekre, ahová a vetítéshez szükséges anyagot stb. az illető nyomozóalosztály, illetve iskola szakképzett altisztje szállítaná ki és az is végezné a filmek bemutatását. Ha az általános csoportba sorolt filmekből hét példány volna készíthető és azok bemutatása mindenkor egyidőben vehetné kezdetét minden kerület területén — a szakasz-székhelyeket számítva kiszámítási állomásnak —, úgy átlagos számítás szerint minden csendőr negyven napon belül végignézhethetné azokat és okulhatna belőlük.

Az itt leírtakban az elgondolás csak nagy vonásokban van körvonalazva, de így is mindnyájunkban az a hit alakulhatott ki, hogy a filmoktatásra fordítandó anyagi áldozat viszatérülne a közbiztonsági szolgálatnak az eddiginél feltétlenül eredményesebb és jóval hathatósabb el-
látásában.

LEVÉLSZEKRÉNY.

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének

Budapest.

Lapunk f. évi 6. számában a csendőrségi taktarékegyletre vonatkozóan megjelent közleménnyel foglalkozva, iparkodom az esetet felszínen tartani, hogy feledésbe ne menjen. Mert úgy tartom, ha valamivel nem foglalkoznak, bármennyire kívánatos lenne is annak létesítése, igen könnyen elmarad, mert kevesen törődnek vele.

Az emberek igen nagy részének megvan az a különös tulajdonsága, hogy más esetben, ha nem is, de mikor saját érdekei megkívánják, megtanul gondolkozni, terveket állít össze és megtesz mindent, hogy terveit megvalósíthassa. Így jártam én is. Pár évvel ezelőtt elhatároztam, hogy egy kis-méretű családi házat építtetek, melyben nyugálománnyavonulásom után háborítatlanul, családommal együtt meghúzódhatom.

Megcsináltam a számítást, de pénzem sehogysem bizonyult elegendőnek, bár tervemet a legkisebb méretre leszállít-

tottam és az igényekből is csak azokat tartottam meg, melyek egy új ház építésénél valóban elengedhetetlenek.

A Falusi Kislakáscsépítő Szövetkezethez (F. K. Sz.) fordultam kölcsönért, mert az onnan kiutalható legmagasabb 1500 P kölcsön az én meglevő pénzzel elegendő lett volna a ház felépítéséhez. Azonban a F. K. Sz. elutasított, mert állami javadalmaszban lévő személyek részére kedvezményes kölcsönt nem szabad folyósítani. A házépítéstől azonban semmiképpen nem akartam elállani. Fordultam tehát különböző takarékokhoz. Kaptam volna is kölcsönt, de abban az időben 15% volt a közepes kamat s így az 1500 P kölcsön csak arra lett volna jó, hogy pár év elteltével a nehéz körülmények között megtakarított pénzemet elvigye a magas kamat.

Akkor eszembe jutott, hogy milyen jó lenne egy Csendőrségi Takarékegylet, honnan különösebb nehézség nélkül nyertem volna olcsó kamatozású kölcsönt. Ez azonban nem vitte előbbre helyzetemet, tehát kerestem a módot, miképpen tudok lakást építtetni. A vágy, a lankadatlan tenni akarás és gondolkodás végül is minden esetben és mindenkinek megmutatja az utat, melyet követnie kell. Megmutatta nekem is, mert a mai viszonyokhoz képest elég jutányos és igen kényelmes törlesztési módokat mellől kaptam hosszúlejáratú kölcsönt, melynek segítségével feépíttettem házamat s most a harmadik éve sajátomban lakom.

Nem elégedtem meg azonban azzal, hogy nekem sikerült a megoldás, hanem tovább töprengedtem azon, mi módon lehetne egy új takarékegylet létesíteni, melynek gyümölcsét, ha a mai nem is, de a jövő nemzedék élvezhesse. Többféle-képpen próbálkoztam, míg végre egy tervet átgondoltam s ezt egy ismerős bankigazgatóval, mint szakemberrel, röviden közölve, kikértem a véleményét. Az igazgató oda nyilatkozott, hogyha felsőbb helyen is hozzájárulnak a terv megvalósításához, a gondolat jó és föltétlenül sikerülni fog.

Már majdnem készen voltam a tervvel, amikor a Csendőrségi Lapokban megjelent e y cikk (Kocsis György ny. g. alezredes úr írta), melyben a csendőrség tagjait Takarékegylet létesítésére szolitotta fel. A szerző díjmentesen vállalta volna a vezetést, mégis oly csekély volt az érdeklődés, hogy teljesen elaludt az egész ü y.

Ezt látva, úgy gondolkodtam, hogy ez a dolog még nem érett meg teljesen, tehát félreteszem arra az időre, mikor nagyobb lesz az érdeklődés. Így tervemet én sem közöltem, mert az előbbin okulva, célravezetőnek nem láttam. Most újból felvetődött a kérdés s amint látom, van is érdeklődés, több, mint annakidején, tehát én is előveszem és közlöm tervemet.

A Novák István alhadnagy bajtárs által az elől hivatkozott cikkben javasolt, önálló takaréki létesítést e yelőre nem tartom célravezetőnek, mert mint önálló takaréki csak úgy tudna érvényesülni, ha annak rendes szakképzett vezetői lennének és bekapcsolódnak a kereskedelembe is. Már pedig az sok költséggel járna s végeredményben a takarékihoz forduló bajtársak csak úgy kaphatnának kölcsönt, ha olyan magas kamatot fizetnének, mintha azt bármelyik takarékból vették volna fel. Ez pedig nézetem szerint nem nyújtana támogatást, mert kamatra sokat kellene fizetni. En ne csupán a takarékosra való nevelést és kényszerítést tartom szükségesnek e y Takarékegylet létesítésénél, hanem azt is, hogy az oda forduló bajtársak olcsón, tehát nyereszke nélkül kamat mellett kapjanak támogatást. Persze a tervem szerinti Takarékegylet létesítése is csak úgy volna lehetséges, ha előjáróm és feljebbvalóink is ennek szükségességét látva, megindítanak az ügyet, illetve a szükséges lépéseket me tennék.

De nem untatom tovább mag arázatokkal az olvasót, hanem megkezdem leírni a tervet.

I. rész. A megalakulás.

1. A Csendőrségi Takarékegyletnek minden tényleges állományú csendőregyén, a csendőrestületbe történt belépéstől a testületből történt megválásig tagja lenne. Nem tényleges llományú csendőr, vagy polgári egyén tagja nem lehet.

2. A megalakuláskor, továbbá a csendőrséghez történt felvétel alkalmával mindenki egy, a fizetési könyvecskéhez hasonló füzettel lenne ellátandó, melybe a gazdasági hivatalok által az illetők fizetéséből levont és a Takarékegyletnek befizetett összeg volna n ívántartandó. A füzetek a fizetési jegyzékkel együtt lennének leadva, illetve feljlesztve.

3. Próbacsendőr és csendőr két, őrmester és törzsörmester három, tiszthelyettes né y és alhadna y pedig öt pengőt

fizetne havonta a takarékegyletbe, illetve a gazdasági hivatalok azt levonásba hoznák s a takarékegyletnek beküldenék.

4. A gazdasági hivatalok által levonásba hozott összeg a budapesti törzsgazdasági hivatalhoz volna felterjesztendő s ez utóbbi a hozzá beérkezett összegeket minden hol elején a Magyar Nemzeti Hitelintézetbe, esetleg postatakarékba helyezné kamatoztatás végett. Az ott nyert kamatot kapná mindenki a befizetett pénze arányában.

Esetleg, ha a körülmények kívánatosabbá tennék, vagy kényelmesebb lenne, kerületenként külön-külön kezelnék a törzsgazdasági hivatalok a hozzájuk beérkezett pénzeket, de a budapesti törzsgazdasági hivatal az egész összeget nyilván-tartaná.

5. Minden félév után a Hitelintézet a tőkéhez hozzáírná a kamatot s ennek megtörténte után a gazdasági hivatalok a tagok könyvecskéibe az esedékes összeget mint kamatot, szintén hozzáírnák.

6. Ha valaki a csendőrség kötelékéből bármi módon megválk, annak pénze kamattal együtt a leszereléskor kifizetendő lenne. Ha pedig elhalálozás folytán válna ki a testületből, a pénze kamattól a hagyatéki bíróságnak lenne átadandó.

Tényleges szolgálatban álló csendőregyén a betétet fel nem mondhatja, abból semmit ideiglenesen vagy végleg ki nem vehet.

II. Rész. A gyümölcsötetés és támogatásnyújtás.

1. Ha valaki a takarékegyletnek legalább három évig már tagja volt, beigazolást nyert, rendkívüli eset előfordultával kölcsönt igényelhet, de legfeljebb a befizetett összeg erejéig. Ilyen esetek lehetnek: megbetegedések, súlyosabb természetű sérülések, valamely hozzátartozó elhalálozása, súlyos betegsége, elemi csapás stb. által ért anyagi károsodás stb.

Az ily módon — úgynevezett gyorssegélyként felvett kölcsönt — kötele a fél egyenlő havi részletekben egy év alatt visszafizetni.

2. Ha valaki hosszabb ideig törlesztendő kölcsönt szándékozik felvenni és nagyobb összeget, mint az általa befizetett tőke, ez csak ingatlanok első helyen történt bekebelezése után folyósítható. Bekebelezés költségei a kölcsöntfelvővő terhelnék. Ha az ingatlan, melyre a kölcsön folyósítva lett, házastelek, úgy az tízkar ellen a kölcsönt felvő által biztosítandó. A kötvényt az egylet őrizné meg.

3. A felvett kölcsön után az illető 1, esetleg, ha szükséges, 1,5 %-kal magasabb kamatot fizetne, mint amennyit a bank a betét után fizet. Pl. ha a takaréki a nála elhelyezett pénz után 3% kamatot fizet, úgy a kölcsöntfelvő az általa felvett összeg után 4, esetleg 4,5% kamatot fizetne.

4. A kisebb kölcsön visszafizetésére vonatkozó rendelkezés II. Rész I. alatt foglaltatik. Nagyobb, hosszúlejáratú kölcsön visszafizetését illetőleg a felvő előre számítást tenne, hog hány év alatt s milyen havi részletekben tudná a kölcsönt visszafizetni s a gazdasági hivatalok a jelzett összeget fizetéséből, illetőleg nyugdíjából levonnák és az egyletnek beküldenék. A kamat negyedévenként előre fizetendő lenne.

5. Ha valaki a felvett kölcsönt bármely okból kifolyólag visszafizetni nem tudná, vagy nem akarná és az ingatlan öröklésére, illetve átvételére jogosult sem tudná, illetve nem akarná azt visszafizetni, az eseben az egylet az ingatlant értékesíttetné s az egylet a kölcsönösszeg, valamint az esetleg felmerülő költség levonása után fennmaradó összeget a tulajdonos, illetve örökös rendelkezésére bocsátaná.

6. Az egylet tagjai a pénzüik után annyi kamatot kapnának, amennyit a takaréki fizetne, míg az egyletből felvett összeg után 1, esetleg 1,5%-kal magasabb kamatot fizetett összeg az egylet osztatlan alaptőkéjét képeznék, melyből az irodaszerek és egyéb költségek lennének fedezendőek, valamint az e ylet érdekében munkálkodó segédmunkások volnának jutalmazandók.

Azt hiszem, röviden leírtam mindazt, amiből kivethető, hogy milyen alapon gondolom a takarékegylet megvalósítását. Most tehát egy rövid számítást mutatok be, amelyből kitűnik, mily anyagi megtakarítást nyújtana a Takarékegylet az oda kölcsönért forduló személyeknek.

Az Országos Lakáscsépítési Hitelszövetkezet 9,6% mellett folyózt hosszúlejáratú, tokekamati-törlesztéses kölcsönt.

Ha valaki 1800 P kölcsönt vesz fel, (melyből csak 1665 P-t fizetnek kézhöz) ne yedévenként 43 P 20 fillért törleszt. Húsz évre tehát — mert rövidebb időre nem adnak kölcsönt — a levont 135 P-vel eg ütt 3591 P-t fizet vissza. Nézzük, a tervem szerinti kölcsönnél milyen megtakarítást ér el az ember. 1800 P után 20 év alatt 4% kamat mellett 756 P-t fizet

s a tőkével együtt 2556 P kerül vissza az egylet pénztárába. Megtakarítás tehát 1035 P. Azonban az egylet felállításának nemcsak abban látom előnyét, hogy közös támogatással az egyes bajtársaknak segélyt nyújtunk, hanem abban is, hogy az embereket takarékosagra kényszerítünk s a levont összeg nélkül mindenki bajtársam ki tudna jönni illetékeivel s ha bármilyen okból megválna a testületből, tekintélyes összeget kapna kézhez. Míg ha kénysztakarékosság nem állana fenn, egyeseknek soha nem lenne megtakarított pénze.

Milyen esetekben is fordulhatnánk a takarékegylethez, röviden pár példát hozok fel megvilágításképpen. Valaki vesz egy házat, vagy többen örökölnék házat, esetleg pár hold földet, de a ház megvételére, illetve öröklés esetén az örökösök kifizetéséhez nincs elegendő pénze. Ez esetben az ingatlan betáblázása után felveszi a hiányzó összeget a takarékegylettől. Más eljárás követendő, ha valaki építtetni akar, de nincs elegendő pénze. Ez esetben meglévő pénzével megkezdí az építkezést és az építkezés befejezéséhez szükséges pénzért a takarékegylethez fordul. Természetesen pénz addig nem kaphat kézhez, míg a tervrajz szerinti épület befejezését az illetékes csendőrpáncsnokság nem igazolja.

Befejezésül még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az általam leírtakat csupán tervnek tekintem s ezt, ha megalkulás jönne létre, különböző módosításokkal ki lehetne bővíteni.

Amennyiben pedig valamelyik bajtársam a tervemet egy helyes gondolattal kibővíteni szeretné, vagy tervemmel azonosítja magát, ne sajnálja a fáradságot, hanem írja meg véleményét a Csendőrségi Lapok szerkesztőségéhez. Minél többen írnak, annál inkább kitűnik, hogy a takarékegylet létesítésének elérkezett az ideje.

Paks, 1933 május 25.

Kalapos Pál alhadnagy,
szakaszpáncsnok.

Tekintetes Szerkesztőség!

A f. évi 6. és 10. számú Csendőrségi Lapokban Novák István alhadnagy úr és Mészáros Mihály törzsőrmester bajtársak által fejtegetett „Létesítsünk esendőrségi takarékegyletet” című közleményekre legyen szabad szerény véleményemet nyilvánítanom.

A már ismertetett módon, ha lehetséges lenne egy „Országos Csendőr Temetkezési Alapot” létesíteni, az úgy a nők, mint a nőtlenekekre előnyös lenne. Tudjuk, hogy mi mindig nem szolgálhatunk, viszont nem is élhetünk és vagyont sem szerezhethetünk, hogy elhalálózásunk esetén a hátramaradó családunkat, illetve szüleinket, hozzátartozóinkat gondtalan jólétben hagyjuk.

Mészáros törzsőrmester bajtársunk is említette már, hogy minden haláleset bekövetkezését rendszerint rövidebb, vagy hosszabb ideig tartó betegség előzi meg, mely köztudomású, hogy kiadásokkal jár és hogy ilyenkor reménytelenül ne álljunk a bekövetkező nagy bajok előtt, határozzuk el, hogy a már említett és célszerűnek látszó alapot megalakítsuk.

Az alap célját és működését csakis közös egyetértéssel és közös akarattal érhetjük el.

En az egylet megalakulását a következőképpen gondolom: 1. legyen tagja próbacsendőrtől kezdve az alhadnagyig bezárólag minden tényleges állományú csendőregyén;

2. a tagok közül időközben a nyugállományba helyezettek továbbra is maradjanak tagjai az egyletnek mindaddig, amíg akarnak, illetve amíg tagsági díjat fizetnek;

3. a tagsági díj egyelőre próbaképpen egyévi időtartamra legyen havi 50 fillér, rendfokozatra való tekintet nélkül;

4. egy év eltelté után, ha megtakarított nagyobb összegű vagyon mutatkozik és célszerűnek látszik, akkor ezen 50 fillér havi tagsági díj megfelelően csökkenthető legyen;

5. a rendelkezésre álló összeg kamatoztatás céljából megfelelő pénzügyi intézménynél (bankoknál), melyekhez esetleges önkéntes betétek is jönnek, kamatoztatás végett, a tényleges állományúak részére, mivel tőlük minden nehézség nélkül behajtható, kiskölcsönök 30—100 pengőig, ha nagyobb összeg áll rendelkezésre, akkor abból minden kerület székhelyén a törzsgazdasági hivatal, esetleg osztályok székhelyén az osztálygazdasági hivataloknál egy bizonyos összeg tartálékolása mellett még 300 pengőig terjedhető nagykölcsönök is folyósíthatók lennének.

A kiskölcsönök egy hónapra, míg a nagykölcsönök esetleg 1—1½ évig terjedő időre lennének folyósítandók, rendes megszabandó kamatfizetés mellett.

Az önkéntes betétek után 2%-kal kevesebb kamat lenne kifizetendő, mivel a jelenlegi viszonyok mellett 8—10%-os kamat is esetleg fizethető lenne; abból számítani kell az alap javára és részben az alapkezeléssel járó kiadások fedezésére is, de még mindig 6—8%-ot kézhez kaphat az önkéntes betétevő, a betétösszege után.

Természetesen az alap, illetve a tagsági díjak után befolyó kamat az alap javára és részben az alap kezelésével járó kiadásokra lenne fordítandó. Az összeg tervszerű alap-szabály szerint, mely megalakulás esetén az előjáróink utasítására lenne szerkesztve, Budapesten lenne központilag kezelendő s évente egyszer zárszámadás ismertetése lenne célszerű, hogy mindenki, illetve minden tag tájékozódva legyen, az alap vagyonáról. Ezen tájékozási a Csendőrségi Lapokban lenne közlendő.

A segélyezés felosztatnék a következőképpen, úgy a tényleges, mint az alap tagjaiból időközben nyugállományba helyezettek részére.

1. Csendőregyének elhalálózása esetén rendfokozatra való tekintet nélkül 1000 pengő;

2. csendőregyének feleségének elhalálózása esetén 600 pengő;

3. csendőregyének gyermekeinek elhalálózása esetén 400 pengő.

Egyéb esetekben, úgymint betegség, kár, veszteség stb. alkalmával egyesek — a reászorultságot kellően okmánnal bizonyítva, az előjárók által láttamozva, véleményükkel, illetve javaslatukkal ellátva — az alaptól 50—300 pengőig terjedő szükségszerű segélyben lennének részesítendőek.

Ezen elgondolásoknak tudom, hogy sokan lesznek el-lentmondói, de az a cél, hogy jól megfontolt és a közérdeket kielégítő megoldással a bajbajutottakon segíthető legyen.

E kérdést az előző lapokban közölték alapján véltém felemlítik, hogy a bajtársak hozzászólhassanak.

Budapest, 1933 május 26.

Antal Ágoston törzsőrmester.

CSENDŐR LEKSZIKON.

38. kérdés. Egy magyar határszéli községben a lakosság egy része csempészettel foglalkozván, különösen élelmiszereket és takarmányféléket visz át a szomszédos államba az idegen állam vámközegeinek kijátszásával. Az egyik csempész beárulja honfitársait a szomszédos állam vámközegeinél, minek folyamánnyaként a csempészek árult az idegen állam vámközegei elbocsátás és a csempészekre büntetést írnak ki. Büntetendő cselekményt követett-e el az a csempész, aki honfitársaival szemben így járt el?

Válasz. Közérdek, hogy a határon az áruforgalom a nyilvános és az általánosan használt utakon bonyolódik le. Közérdek az is, hogy az állam hatóságai tudomást szerezzenek a más államokkal lebonyolított áruforgalomról. A vámjövődék biztonsága megkívánja, hogy más államokkal csak a vámigazgatás közegeinek tudtával szabad áruforgalmat lebonyolítani. Azokat hívják általánosságban csempészeknek, akik ezt az államérdeket kijátszva, saját egyéni elhatalozásuk alapján bonyolítanak le áruforgalmat más államok lakosságával. Általában tehát semmiféle közérdek nem kívánja, hogy a csempészek-üzte foglalkozást a hatóságok jó szemmel nézzék, még akkor sem, ha a csempész által kivált áru kivételei tilalom alatt nem áll vagy kivételei illetékek sujtva nincsenek. A csempészek foglalkozása már ezért sem tekintendő áldásos tevékenységnek, mert az ilyen titokban üzött foglalkozás nem egyszer búsos jövedelemmel jár, amelyet a csempész az adókövető hatóság elől természetesen eltitkol.

Ezek előrebocsátása után érthető, hogy a magyar tör-

vényekben nincs olyan rendelkezés, amely védelembe venné a csempészt az olyan árusítás ellen, aminőt elkövetett a kérdésben említett csempész a társaival szemben. Távól áll tőlünk, hogy ezt az eljárást erkölcsileg igazoljuk, de a csendörnek általában nem kell törődni az úgynevezett zsvány-becsület szabályainak megsértésével.

39. kérdés. Az egyik alföldi községben a hentesek és mészárosok öszebeszélnek, hogy nem fogják kiszolgálni a sértettet, mert ármegállapításukat bírálta és állandóan vásárolni egyikhez sem járt, hanem mindig ellenszenvben van a magyarázata. Az ilyen eljárás azonban annyira elterjedt a szokásoktól, hogy feltűnést kelt, szóbeszéd tárgya lesz s alkalmas lehet arra, hogy a sértettet kellemetlen, sőt megsegyenítő helyzetbe hozza. Ha a kiszolgálás megtagadása olyan körülmények közt történik, amelyek kiélezik a sértettre ezt a megsegyenítő helyzetet vagy nyilvánvalólag a megvevő akaráj kifejeznie a sértett iránt, a sértett az 1914.XLI. t.-c. 2. §-ába ütköző becsületsértés miatt magánindítványt terjeszthet elő a járásbírósnál.

Válasz. Nincs olyan jogszabály, amely általában arra kényszerítene az iparost, hogy a községre kiszolgálja, hiszen ez a kiszolgálás az iparosnak életbevágó érdeke, ezt elrendelni valóban felesleges lenne. Az olyan eset, mint aminő a sértetté, ritkán fordul elő s személyi ellenszenvben van a magyarázata. Az ilyen eljárás azonban annyira elterjedt a szokásoktól, hogy feltűnést kelt, szóbeszéd tárgya lesz s alkalmas lehet arra, hogy a sértettet kellemetlen, sőt megsegyenítő helyzetbe hozza. Ha a kiszolgálás megtagadása olyan körülmények közt történik, amelyek kiélezik a sértettre ezt a megsegyenítő helyzetet vagy nyilvánvalólag a megvevő akaráj kifejeznie a sértett iránt, a sértett az 1914.XLI. t.-c. 2. §-ába ütköző becsületsértés miatt magánindítványt terjeszthet elő a járásbírósnál.

40. kérdés. Egy borbélymester abból a községből, ahol állandóan üzi iparát, egy üzletfelének kérésére a szomszédos községbe jár át, hogy ott ezt az üzletfelét kiszolgálja. Jogosult-e erre a borbélymester, avagy eljárása valamely tiltó jogszabályba ütközik?

Válasz. Minden iparosnak joga van megrendelt munkát elvégezni saját lakhelyén kívül is, akár személyesen, akár megbízott útján. Kimondta ezt az ipartörvény (1834.XVII. t.-c.) 50. §-a. Fióküzlet nyitására is joga van az iparosnak saját lakhelyén kívül is. A fióküzlet nyitása azonban már külön iparhatósági elbírálás tárgya.

41. kérdés. Az uzsoráról szóló 1932. évi VI. t.-c. 1. §-a szerint uzsorás szerződés többek közt az olyan szerződés, amelyben valaki a vele szerződő fél függő helyzetének vagy a nála elfoglalt bizalmi állásának kihasználásával kölcsön, előleg vagy halasztás, kötelelem-módosítás vagy megszüntetés fejében olyan vagyoni előnyt kelt ki vagy szerez a maga vagy harmadik személy javára, amely feltűnően aránytalanul meghaladja a saját szolgáltatásának értékét. Mi a helyes magyarázata itt a "függő helyzet"-nek vagy az uzsoránál elfoglalt, "bizalmi állás"-nak?

Válasz. A függő helyzet nem okvetlenül jelent itt jogi értelemben vett viszonyt (például hivatali feljebbvaló vagy alárendeltje, szolgálatadó és alkalmazottja közt levő függő helyzet), hanem tényleges kapcsolatot. Olyan eset is ide tartozik, amikor az újabb kötelezettséget vállaló adós már régebből is adósa a hitelezőnek és emiatt nincs meg az ellenálló képessége a láthatóan súlyos kikötések visszautasítására. Különösen halasztások kieszközlésénél szembetűnő az ilyen függő helyzet, amikor a már meglévő hitelviszony nyomára oly nagy, hogy az adós hajlandó a legképtelenebb áldozatra is, csak hogy magának pillanatnyi könnyebbséget biztosítsa. Az ilyenkor vállalt kötelezettségről, illetőleg határidőről rendszerint előre megmondhatja bárki, hogy az adós annak nem tud majd eleget tenni. Ez a körülmény pedig egymagában arra mutat, hogy az adós függő helyzetében vállalkozott a lehetetlenségre s ezt a függő helyzetét kihasználta.

A bizalmi állás kihasználása sem jelent okvetlenül jogi viszonyt, hanem tényleges helyzetet. Közismert különösen a falusi életből, hogy az egyszerű, az üzleti világban járatan ember vak bizalommal van a falujabeli vagy környékbeli uzsorásokkal, akik önzésüket jó modorral palástolják s a lakossággal szívélyes jóviszonyt iparkodnak fenntartani. Ezek nagy többségben vannak üzleti téren a lakossággal szem-

ben, amely őket e téren nem ellenőrizheti, de nem is akarja. Az ilyen viszonyokat is bizalmi állásnak kell minősíteni a törvény szempontjából, mert az uzsorás általában kitűnően ért ahhoz, miként ferkőzzék be mások bizalmába.

42. kérdés. A gyanusított megtudja, hogy a sértett zscében 5000 P-vel a szomszédos községbe indul. Meglesi a falu végén a szomszédos községbe vezető úton, hirtelen eleje topanva, botját ütésre emeli és felkívja a sértettet, hogy adja át a pénzt, mert különben leüti. A sértett megijed, átadta a pénzt és sietve elmenekült. Mily bűncselekmény követett el a gyanusított?

Válasz. A cselekmény a Btk. 344. §-ába ütköző rablás bűntette. A gyanusított alkalmazta erőszak alkalmas a sértett akarathatározásának teljes lenyűgözésére s a körülményeket tekintve, éppen nem mondható valani kisebbszerű fenyegetésnek. Általában, ha a sze ély ellen közvetlenül alkalmazott erőszak, fenyegetés időben összeesik a dolog elvételével, nem zsarolás, hanem rablás forog fenn.

43. kérdés. Egy megyei város közterén a gyanusított, varjak elejtése végett csapóvasakat helyez el. A rendőr tetten érven, őt és a csapóvasakat őrizetbe veszi. Helyesen jött-e el a rendőr s milyen tilalomba ütközik a gyanusított cselekménye?

Válasz. A rendőr mindenesetre helyesen járt el, mert köztereken csapóvasak elhelyezése veszélyt jelenthet mások (különösen gyermekek) testi épségére, tehát a rendőrnek a megelőző szolgálat szabályaihoz képest nem kell és nem is szabad bevárnia ily esetben, amíg szerencsétlenség történik, hanem az ilyen veszedelem elhárításában a csapóvasak eltávolításával intézkednie kell.

A 250.000. B. M. 1929. sz. rendelet egyébként kimondja, hogy a közforgalom céljára szolgáló utakat rendeltetésüknek megfelelőleg lehet csak használni. (2. §). Kimondja azt, hogy tilos az úttesten olyan tárgyakat elhelyezni, amelyek a járó-művek közlekedését akadályozzák vagy a testi és vagyoni épséget veszélyeztetik. A gyanusított tehát az idézett rendelet 119. §-ába ütköző kihágásért is felelősségre vonható.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Három tanulság.

1926 nyarán a királdi őrsnek távbeszélőn jelentették, hogy ismeretlen tetesek Sajóvelezd községben egy kriptát feltörték és az abban pihenő holttestről értékes ékszereket loptak el. Ujhelyi Dezső tiszthelyettes őrsparancsnok a nyomozás felonytatására Halász Bernád és Nagy József csendőröket vezényelte szolgálatba. A járőr a késő esti órákban érkezett Sajóvelezdre, hol a község főjegyzője elmondotta, hogy a kriptá a Kutas-család tulajdona. Kutas Antal és feleségét, kik igen vallásos, módos emberek, a kegyeletértő cselekmény teljesen összetörte. Teljesen elveszítették lelki egyensúlyukat. Mióta a betörést felfedezték, a két öreg állandóan térdénállva imádkozik a kriptajáto előtt.

Sértettek kikérdezésük alkalmával előadták, hogy egyetlen leányuk 1924. évben súlyosan megbetegedett és halálos ágyán azt kérte, hogy ha meghal, ékszerekkel

Franciaországban nem biztosíthatja kellően érdekeit, hogyha a kisanatrantrából támaszkodni, amelynek 44 millió lakosa közül 17 millió kisebbsége van.

GEORGES ROUX

• A neveket megváltoztattuk. (Szczlc.)

feldíszítve temessék el. A szülők nem tudták megtagadni haldokló gyermekük utolsó kívánságát, egypár ökröt, egy fejőstehenet és egy hízó disznót eladtak és a pénzen ékszereket vásároltak. A leány néhány nap múlva meghalt. Az ékszereket a holttesten hagyták és vele együtt temették el a kriptába. A feljelentés megtételének napján Kutas szokásához híven kiment a temetőbe imádkozni és ekkor legnagyobb megdöbbenésére a kriptáját nyitva találta. Gyanút fogva, belépett a kriptába, hol a koporsó fel volt feszítve, leánya holttestének darabjai, ruhafoszlányok szanaszét szórva heverték a kriptá kövezetén, az ékszerek pedig eltűntek. A kikérdezés után, mely mind a két öreg embert teljesen összerőtte, sértett felesége azt kérdezte a csendőroktól, hogy „az ilyen lelketlen, elvetemült emberek nem félnek-e az Isten büntető kezétől?”, majd zokogásban tört ki és öszserogyott.

A járőrt a szülők fájdalma meghatotta és, a legnagyobb buzgalommal kezdett a nyomozáshoz, hogy nekik a tettes mielőbbi kiderítésével legalább némi elégtételt nyújthasson. Erősfényű kablóvilágítás mellett még az est folyamán megtartotta a helyszíni szemlét, de a kriptában vagy annak környékén nyomravezető adatra nem bukkant. Másnap a járőr meglekintette, majd lakatossal megvizsgáltatta a kriptáját. A zár teljesen sértetlen volt. Azon álkulcs használatának nyomai nem látszóttak, így a zárat csakis saját kulcsával, vagy pedig annak jól sikerült utánzatával nyithatták ki. Az a feltevés alakult ki, hogy valaki rövid időre ellophatta sértettől a kulcsot. Ezt megcáfolta azonban az a tény, hogy Kutas a kulcsot olyan megbízható helyen őrizte, ahova idegen nem férközhette, ezenkívül a kulcsan egy milliméter vastagságú, sértetlen rozsdaréteg volt látható, ami kizárta azt a lehetőséget, hogy a kulccsal a zárat a közelmúltban kinyitották volna.

Megtudta azt is a járőr, hogy sértett a kriptáját eredeti kulcsát azelőtt kb. másfél évvel elvesztette és akkoriban a zárhoz egy cigánykováccsal készítettett új kulcsot. Ez az adat a járőr figyelmét a cigányra irányította, mert ilyen cselekmény elkövetése cigányról joggal feltételezhető, továbbá annak lehetősége is fennforgott, hogy a cigány a kulcsrendelés alkalmával saját maga számára is készített kulcsot.

Ezenkívül azonban a sértett által elvesztett eredeti kulcsot is bárki megtalálhatta, így a cigány tettségének feltételezése csak lehetőséget jelentett.

Hamarosan harmadik, igen kézenfekvő feltevés felállításához is meültek fel adatok. A sértett ugyanis leánya halála után egy legényt vett magához, kit örökre akart fogadni. A legény azonban mindösze másfél évig volt a házában, azután lustasága és költségei hajlama miatt elzavarta. Azóta perben álltak egymással. Ennek a legénynek tudnia kellett a kriptá értékes tartalmáról és másfél év alatt a kulcsról is könnyen készíthetett utánzatot.

Feltevés volt tehát három is, de az ezek alapján megindított nyomozás nem tudott olyan bizonyítékokat beszerezni, melyek akár egyiknek, akár másinak határozott alátámasztására alkalmasak lettek volna. A járőr kénytelen volt eredmény nélkül bevonulni.

Újhelyi tiszthelyettes őrsparancsnok Halász Bernát csendőrt maga mellé véve, azonnal pótnyomozásra indult. A tettes kilétére a pótnyomozás sem eredményezett újabb adatokat. Az elhunyt ékszer széleskörű nyomozatától várható esetleges siker érdekében a járőr sértettektől az ékszerek pontos leírását be akarta szerezni, de sértettek

— mint a legtöbb egyszerű ember — csak teljesen általános, használhatatlan leírást tudtak nyújtani. A járőr most már arra gondolt, hogy a pontos leírást attól az ékszerésztől fogja megszerezni, akitől Kutasék az ékszereket annakidején vásárolták. Az erre vonatkozó kérdésekre Kutasék azt mondták, hogy az ékszereket Miskolcon, alkalmi vételként vásárolták, olyan ismeretlen kereskedőtől, akinek üzlethelyisége sincsen. Néhány napi fáradságos nyomozás után sikerült Putnokon felkutatni az ékszerészt, akitől Kutasék az ékszereket vásárolták. Az ékszerész határozottan emlékezett az üzletre és előadásával — az ékszerek pontos és szakszerű leírásán kívül — még más adatot is adott a járőr kezébe. Azt ugyanis, hogy Kutasné az ékszereket a vétel után kb. egy év múlva visszavételre kínálta fel. Ennek az adatnak birtokában a járőr azonnal visszatért Sajóvelezdre, Kutasékat a község házára idéztette, kik ott az elölük tárt bizonyítékok terhe alatt töredelmesen bevallottak mindent. Előadták, hogy leányuk halála után egy évvel nehéz anyagi viszonyok közé kerültek. Ezükkbe jutottak az ékszerek. Kutas András nappal kiment a temetőbe, lement a kriptába, felfeszítette a koporsót és leánya hullájáról leszedte az ékszereket. Kutasné az ékszerekkel Putnokra ment, de az ottani ékszerésszel nem tudtak megegyezni, ezért azokat egy miskolci ékszerésznek adta el. A járőr ennek az állításnak a valódiságáról a további nyomozás során meg is győződött.

Rejtély marad, hogy Kutasék miért színeltek egy teljes esztendő elmúltával a betörést. Előadásuk szerint lelkiismeretük nem hagyta őket nyugodni és valami titkos erő arra hajtotta őket, hogy az esetet valamiképpen nyilvánosságra hozzák, mert ettől lelki megnyugvást vártak.

Az esetet *Halász (Fischer) Bernát törzsőrmester (Cinkota)* írta le és küldötte be.

✱

Ezt a kis történetet olvasva, elsősorban afelett esünk gondolkodni, hogy milyen csodálatos, bonyolult valami az emberi lélek. A szülő, aki haldokló gyermeke utolsó kívánságának teljesíthetése végett eladja egész állatállományát, maga a szülői szeretet és a gyengédség megtestesülése. Az apa viszont, aki felfeszíti saját halott gyermekének koporsóját, kegyeletstörtézetekkel, hidegvérűen széjjelhajigálja a holttest maradványait és leszaggatja azokról az ékszereket, hogy vagyoni haszonhoz jusson, — a durvalelkűség, gonoszság és kapzsiság mintaképe. Az ember lehetetlennek tartaná, hogy ilyen homlokégyenest elmentéses jellemtulajdonságok, érzelmek egy és ugyanazon ember lelkében, agyában, szívében megférhessenek egymás mellett. Pedig ez a lelki Janus-arc valóság, amint ez az eset is bizonyítja. Jó ezt tudni mindazoknak, akik a bűnözés elleni küzdelemmel foglalkoznak. Különösen a nyomozás kezdetén legyen a csendőr előtt mindenki gyanús. Imádkozás, kétségbeesés, könnyek, — gyakran színeltek.

A nyomozásnál a zár megvizsgálása és az abból levont helyes következtetés, a kínálkozó feltevések óvatos

A cseh kormány a napokban kiadott rendeletével a Magyarországon megjelenő összes napi- és hetilapokat kitiltotta, nemcsak a Felvidékről, hanem Csehszágából is. Harmincnégy lappal azonban kivételt tettek, miután azok a cseh kormány megítélése szerint nem szolgálják a magyarság revizs törekvéseit. Ezek a napilapok a következők: *A Mai Nap*, *Esti Kurír*, *Népszava*, *Neues Politisches Volksblatt*, *Pesti Napló*, *Pester Lloyd*, *Ujság*; *hétfői lapok*: *A Reggel*, *Hétfői Napló* és *Reggeli Ujság*.

kezelése, továbbá az ékszerész felkutatásának helyes kriminalisztikai érzékből fakadó ötlete nyújtanak tanulságot.

—o—

A következő leírást Papp András nyugállományú tiszt-helyettesről kaptuk Szegedről.

1916 június 6-án 1 órától kezdve az aninai örsről Papp András akkori csendőr, címzetes örsvezető állott helyi szolgálatban. Papp csendőr a kora reggeli órákban Anina község utcáin portyázott, midőn Szalai Viktor aninai lakos, vasgyári munkás feljelentést tett, hogy az éj folyamán lakószobájából ismeretlen tettes az ágy fejénél álló székre akasztott kabátja zsebéből 31 korona készpénzt és zsebóráját ellopta.

Papp csendőr a helyszínére ment, hol megállapította, hogy a tolvaj az udvaron lévő létra segítségével felmászott a háztetőre, ott kibontotta a cseréptetőt és bebújt a padlásra. A padlásról nyíló esapófajton át lement a kamrába, onnan a konyhába, majd a nyitott ajtón keresztül a lakószobába, melyben a sértett és házigazdája aludtak. A lopás elkövetése után a tettes a tornácra nyíló, bezárt konyhaajtót kinyitotta és azon keresztül távozott. A behatolás és távozás felderítést útjain kívül olyan nyom vagy tárgy, mely a tettes kitérére utalt volna, nem maradt hátra. A sértett és házigazdája még mindig remegtek a félelemtől, hisz' — mondták — a tolvaj ugyanannyi fáradsággal meg is ölhetné volna őket. Mindketten hivatásos bűnöző tettességére gyanakodtak, mert másnak a lopás ilyen módon való végrehajtásához sem bátorsága, sem ügyessége nem lehetett.

Papp András csendőr más véleményen volt. Először azt az eshetőséget mérlegelte, hogy az egész lopás koholmány. Hihetetlennek látszott ugyanis, hogy a tolvaj a behatolásra ezt a nehéz és rendkívüli utat válassza, továbbá, hogy a szobában mozogni, jönni-menni tudjon anélkül, hogy az ott alvók felébredjenek. Igaz, hogy a tolvaj a sötétségben olyan ügyesen járt-kelt, hogy egyetlen bútordarabot sem tolt félre vagy döntött fel, a sértett és házigazdája pedig saját előadásuk szerint mélyen alvók. Erre azonban idegen tolvaj nem számíthat. A bemászás, a sötétségben való biztos és ügyes mozgás, a háziak tulajdonságának ismerete legalább is alapos helyszíni tájékozottságra engedtek következtetni. Mivel a lopás koholására nem látott kellő indokot fennforogni és a sértettel egy szobában már régen együtt alvó házigazda tettessége is valószínűtlennek látszott, Papp csendőr ezeket a lehetőségeket egyelőre figyelmen kívül hagyva, a levont következtetésekből idegen, de a helyszíni viszonyokkal és a háziak tulajdonságával, életmódjával jól ismerős egyén tettességére gondolt. Bármennyire tudta ugyanis a tettes, hogy sértett és házigazdája mélyen alszanak, azzal a lehetőséggel mégis számolnia kellett, hogy felébrednek, ezért a lopásnak mondanthi arcátlanul vakmerő elkövetési módjából olyan tettesre kellett következtetni, akit a háziak is jól ismernek, aki tehát esetleges tettenérése alkalmával jelenlétét valami elfogadható ürüggyel meg tudja magyarázni. Az éléskamrába az akkori háborús, szűkös világban „kincseket érő”, de az ellopott összegnél feltétlenül értékesebb élelmiszerkészletek voltak felhalmozva. Ezekhez a tettes nem nyúlt, dacára annak, hogy a kamrán áthaladt. A készpénzen és az órán kívül semmit sem vitt magával. Ebből Papp csendőr azt következtette, hogy a tolvaj nem nős ember. A behatolás módja bizonyos fiatalos mozgékonyt és meggondolatlanságot, a tetőn bon-

tott lyukon való bejutás karcsú testalkatot kívánt meg, így Papp csendőr a tolvaj személyét fiatal, nőtlen, karcsú suhanc személyében tettezte fel, ki valamikor a házban lakhatott, vagy a háziakkal legalább is rokonságban, jó ismeretségben van és ennek révén ott gyakran megfordul.

A sértettnek és házigazdának senkire sem volt gyanuja. Megmaradtak a véleményük mellett, hogy a tettes csakis idegen, veszedelmes, minden hájjal megkent bűnöző lehet. Papp csendőr már közel egy órája faggatta őket az ismeretségi körükre és rokonságukra vonatkozólag, midőn végre kiderült, hogy a háziasszonynak van egy 18 éves unokaöccse, aki azonban tekintetbe sem jöhet — így mondta a házigazda —, mert már régen nem járt náluk és azelőtt, midőn egy hónapon keresztül a sértettel egy szobában lakott, egy tüt sem vitt el. Az illetőt igen derék, jóra való fiúnak jellemezték.

Papp csendőr ezután az illető Lauder Ferenc nevű rokon után érdeklődött a községben és megtudta, hogy haszontalan, munkakerülő, mulató suhanc. Most már úgy látta, hogy jó nyomon van, ezért Lauder lakására ment, hol a suhancot délután 14 órakor még ágyban fekvé találta. Látszott rajta, hogy az éjjel nem aludt. Papp csendőr kérdéseire Lauder zavarba jött ugyan, de a lopás elkövetését tagadta. Az éjszakára nézve azonban nem tudott alibit igazolni. Megmotozása alkalmával zsebéből hiánytalanul előkerült a pénz és az óra is. Most már beismerte a lopást és előadása a végrehajtást illetőleg tökéletesen egyezett a helyszíni adatokból levont következtetéseivel.

Igaz, hogy feltevések felállításánál elsősorban a legkézenfekvőbb, vagyis a legegyszerűbb és legtermészetesebb lehetőségeket kell alapul venni, de azért a valószínűlenebbeket sem szabad figyelmen kívül hagyni, mert sokszor éppen azok vezetnek az igazság megállapításához.

A helyszíni adatokból Papp csendőr igen helyes, logikus következtetéseket vont le, melyek megmutatták, hogy a tettest kik között kell keresni, sőt személyére nézve is támpontot nyújtottak (nőtlen, kor, karcsúság).

Ha a nyomozó csendőr sértett rokonsága, ismeretése köréből akar gyanúsítható személyt kiválasztani, sohase érje be azokkal az adatokkal, melyeket a sértett vagy háznépe az erre vonatkozó kérdés önszántából szolgáltat. A használható adatokat a csendőrnek magának kell alapos, hozzáértő és módszeres kikérdezéssel ki-vennie az illetőkből. „Ez, vagy az becsületes ember, tettessége szöbe sem jöhet” és ehhez hasonló véleményeket a csendőr természetesen nem vesz figyelembe, hanem az illetőről alkotandó véleményét saját megállapításaitól teszi függővé.

—o—

Simon (Smátrola) Márton csendőr 1930. évben a mesztegyői örsön teljesített szolgálatot. Április 14-én bizalmasan arról értesült, hogy Szauer Ilona ottani lakos völegényétől, Frieber Jánostól teherbe esett, majd április végén annak híre is eljutott hozzá, hogy a leány a negyedfélhónapos méhmagzatot valószínűleg elhajtotta. Simon csendőr értesüléseit jelentette őrsparancsnokának, ki Balázs Máté törzserőstestert és őt vezényelte szolgálatba, hogy a magzatelhajtás ügyében óvatosan puhatoljanak. A Járőr Szauer Ilona szüleinek lakására ment, hogy a leányt személyre vehesse. Szolgálati fellépésre egyelőre még nem volt kellő indok, ezért a látogatásra az szolgált ürüggyel, hogy Szaueréktól az örs közgaz-

Hívjuk fel nyugállományú bajtársaink figyelmét is a csendőrség múzeumára!

dalkodása részére hízott sertést vásárolnak. A leányt sikerült is megpillantaniok. Feje menyecskésen hátra volt kötve. A járőr kérdésére elmondta, hogy éppen most volt az esküvője Friebert Jánossal. Szauer Ilonán első pillantásra meg lehetett állapítani, hogy a tiltott műtéten már keresztülesett. Az azelőtt egészségtől duzzadó fiatal leány arca sápadt és beesett volt, a terhesség külső jelei pedig teljesen eltűntek. A járőr eltávozott a háztól. Feltevése az volt, hogy a műtétet nem helyben hajthatták végre, ezért olyan irányban puhatolt, hogy Szauer Ilona nem volt-e az utóbbi napokban valahol távol. Tanura bukkant, ki a leányt egy héttel azelőtt látta vőlegényével a Somogyszob felől jövő délutáni vonattal megérkezni. Azt is hallotta a járőr, hogy a vőlegény szülei a leány teherbeszésének hírére úgy nyilatkoztak, hogy a házasságba csak akkor adják beleegyezésüket, ha a leány szégyenétől valamiképpen megszabadul. Ezeknek az adatoknak birtokában a járőr külön-külön kikérdezte a fiatal házaspárt. A magzatelhajtásról tudni sem akartak. Multheti útjukra vonatkozólag azt adták elő, hogy Kelevéz községben jártak egyik ottlakó rokonuknál, kit személyesen hívtak meg az esküvőjükre. Ez nyilvánvalóan hazugság volt, mert ha tényleg ott jártak, akkor éppen az ellenkező irányból kellett volna a vonattal megérkezniök. Ezzel nem érte be a járőr, hanem felkereste a Kelevézi rokont, aki kijelentette, hogy a fiatalok nála nem jártak, sőt éppen azért neheztel rájuk, mert mint közeli rokonnak, csupán írásbeli meghívót küldöttek. Midőn a járőr valótlán állításukat a házaspár elé tárta, azok a tagadással felhagytak, mindent beismertek. Elmondták, hogy a tiltott műtétet Nagybajom községben Friebert egyik régi ismerősének felesége hajtotta végre 40 pengőért, mely összeggel akkor adósak maradtak. Nagybajomból vonaton tértek haza. Azóta 20 pengőt postautalványon elküldtek az angyalcsináló asszonynak, továbbá a vele történt megbeszélés alapján levelezőlapon „erre mifelénk nagyon jó idő van” szöveggel arról értesítették, hogy a műtét jól sikerült. Friebert a pénzfeladó vevényt önként átadta a járőrnek. Az asszony előadása szerint a magzat a szemétdombra került, megtalálni nem sikerült. A járőr Nagybajomba ment és az

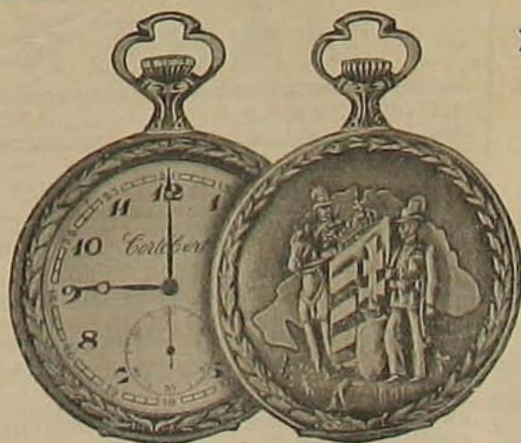
angyalcsináló asszony gyanúsítottként való kikérdezéséhez fogott. Az asszony tagadott, azt állította, hogy Frieberteket sohasem látta. A házkutatás azonban meghozta az eredményt. Az asztalfiókból előkerült a pénzesutalvány szelvénye és a műtét sikeréről beszámoló levelezőlap. A konyhaszekrényben a járőr kettősfenekű fiókot talált, melyben különböző, magzatelhajtáshoz használatos műszerek voltak elrejtve. További kutatás során az egyik szalmazsákból műszerek, a padlásról pedig fél kg-nyi sáfrány került napfényre. A bűnjelek láttára az asszony felhagyott tagadásával és beismerte, hogy ezekkel az eszközökkel és szerekkel már régóta úzi bűnös mesterségét, de személyekre nézve minden további felvilágosítást megtagadott.

*

A magzatelhajtás nyomozása — kényes tárgya miatt — egyike a legnehezebbeknek. Az első híreket rendszerint a falusi pletyka szolgáltatja. Az őr jól kiépített hírszerző rendszerének feladata arról gondoskodni, hogy az őr minden mendemondáról, pletykáról azonnal értesüljön. Ha magzatelhajtásról vagy készülő ilyen bűncselekményről kap értesülést, ezt még egyszerű gyanunak sem minősítheti. A gyanút a legóvatosabban, feltűnés nélküli puhatolással, megfigyeléssel kell először valószínűsíteni. Nyíltan fellépni csak akkor szabad, ha a puhatolás és a megfigyelés olyan adatokat szolgáltat, melyek az egyszerű gyanút az alapos gyanu fokára emelik. Megszervezett bizalmi emberek jó szolgáltatásokat tehetnek. A bűnösség bizonyításához főleg az elhajtott magzatnak, valamint a magzatelhajtáshoz felhasznált szereknek és eszközöknek, mint tárgyi bizonyítékoknak megszerzésére kell törekedni. Házkutatásnál alapos és rendszeres eljárás szükséges, mert — mint ebből az esetből is láthatjuk —, egyszerű falusi embereknel is találhatunk ravaszul kiesztelt rejtékhelyeket.

Amíg Magyarország és Ausztria helyzetét nem rendezik a méltányosság elvei szerint, addig nyugtalanság és az összeütközés veszedelem fenyegeti Európát.

BOURNE, angol biboros-érsek.

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI ÓRÁK

»KRONOSZ«

R
O
N
O
S
Z

ÓRA- ÉS ÉKSZERKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, IV, ESKÜ-ÚT 3. (rétem.)

(Eskü-út és Váci-utca sarok)

TELEFON: AUTOMATA 892-14

Fióküzlet: PÉCS, Irgalmasok-utca 1. sz.

Mindenemű arany- és ékszer-tárgyak, versenydíjak.

Ábra szerinti óra ára 42 P, bár 17 Pengő

részleltetésre.

Kívánatra árjegyzéket küldünk!

CORTÉBERT

ÉS PHÉNIX ÓRÁK

részleltetésre kaphatók.

WACHSMANN VILMOS NY. ALEZREDES.

Május 22-én Székesfehérvárt, hatvanegyedik életében meghalt *Wachsmann Vilmos* ny. alezredes. Még a súlyos és hosszas betegség alatt várt haláleset is váratlan és részvétet keltő a hátramaradottakban, annál váratlanabb és mélyebb részvétet keltő ez a gyászhir, amelyet sem túlmagas életkor, sem hosszas betegség nem készített elő a környezetnél és a bajtársak, ismerősök körében. *Wachsmann* ny. alezredest közmondásos emberi jóindulata és könnyed, derűs kedélye mindenütt nemcsak ismertté, hanem kedvelté is tette. ahol, amelyik körben csak megfordult. Hozzá tartozói olyan családfőt veszítettek benne, hogy ezt a veszteséget csak a legsúlyosabb csapás és fájdalom emberi mértékével lehetne lemérni, volt bajtársi köre pedig egységes és úszintén komoly részvéttel fogadta ezt a halálhírt. Szinte el sem hisszük, hogy a csendes, nyugodtan derűs, jóindulatú öreg bajtársunk már nincs az élők sorában.

Katonai pályafutását a volt budapesti 32. cs. és kir.

MINDEN CSENDŐR

**„KAKAS PASZTÁ”-T
HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!**

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP

gyári árban, havi részletekre is
BACHRACH ALADÁRNÁL
Budapest, VII., Donány-u. 60.

KOZÁK ANTAL

Budapest, VIII., Üllői-út 68. sz.

Magyarország legrégibb kardművese. Készít, javít, nikkelez szakszerűen és jutányosan csendőrségi kardokat. Árjainálai készségei szolgái.

FASZÖVÖTT ÉS VASZON

ROLETTA

Kedvezményes fizetési feltételek mellett legolcsóbban kapható.

HUNNIA ROLETTAÜZEM
Budapest, IV., Vörösmarty körút.

gyalogezredben kezdte meg, mint egyéves önkéntes, később a 24-es vadászszázalóhoz helyezték át, onnan viszont a soproni hatvanhatosokhoz. A csendőrséghez 1895-ben lépett át próbaszolgálatra tartalékos hadapródi rendfokozatban s már ennek az évnek a szeptemberében — véglegesítése előtt — megbízták a verseci szakasz ideiglenes vezetésével. Főhadnaggyá 1896 május 1-én léptették elő, majd 1901-ben főhadnagyi rendfokozatban a körmendi szakaszparancsnokságot bízták rá. Később, már mint százados, a belényesi és nagykarolyi száznyakut vezette, majd a budapesti pótszárny parancsnoka lett, az alezredesti rendfokozatot pedig 1918 február 1-én érte el. 1919 március 1-én nyugállományba vonult. A tényleges szolgálattal azonban ezel nem szüntek meg a kapcsolatai, mert 1919 októberében az anyagraktár ruhabeszervezési bizottság elnöki teendőivel bízták meg őt a belügyminiszter s az 1928 július 1-én történt állandó nyugállományba való visszahelyezéseig még egyéb alkalmazásokban is teljesített szolgálatot. A csendőrtiszti tanfolyamokon is oktatott. A háború idején teljesített kitűnő szolgálataiért legfelsőbb dícsérő elismerésben részesült.

Május 23-án délután temették el Székesfehérvárt bajtársainak, ismerőseinek és tisztelőinek nagy részvéte mellett. Emlékét kegyelettel őrizzük.

A budapesti honvéd hadbírói tisztikar látogatása a budapesti nyomozó alakulatoknál. Május 22-én a Budapestben állomásozó honvéd hadbírói tisztikar megtekintette a nyomozó osztályparancsnokság és a budapesti nyomozó alosztályok intézményeit. A vendégek délutántól az esti órákig tartózt.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintertő gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — — 17.—
Khaki kamára, szintertő, füzte gyapju	— — — — — 18.—
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22.— 25.—
Csendőrkislap-toll, valókai kakastoll, csak dupla, dús kivitelben, van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60

a 41 év óta tennélő és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321-78

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi díjra.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

BÚTOR

Szilárd árak, olcsó árak, fizetési kedvezmény
**Magyar Köztisztviselők Fogyasztási,
Termelő és Értékesítő Szövetkezetének
Bútorosztálya, Budapest, IX, Mester-u. 15**

Adomány. Halász Bernát cinkotai örsbeli törzsőrmester a Panajott Sándor-alapítvány javára szerkesztőségünk útján öt pengőt adományozott. Az adományt illetékes helyre juttattuk.

Ügyvédi hír. Dr. Berkecz János ny. csendőr g.-tiszthelyettes, ügyvéd, irodáját Budapest, VIII., József-körút 55. sz. 1. em. 1. alá helyezte át.

Élthes Gyula dr. egyetemi magántanári képesítése. A csendőrségnél is közkezen forognak *Tusnádi Élthes Gyula dr.* vármegyei árvaszéki elnöknek, a Kihágási Tanács büntetőbírájának „A kihágások kézikönyve”, „A kihágások és felsőbbirásági határozatok” és a „Közlekedési kihágások” c. művei, amelyek egy csapásra rendet teremtettek és biztos tájékozódást nyújtanak a kihágások addig szinte járhatatlan rengetegében, hatóságoknak és a csendőrségnek egyaránt. Egy évtizednél is hosszabb, értékben úttörő munkát jelent a magyar anyagi és alaki kihágási jog első feldolgozása, rendszerezése. Különösen értékessé teszi *Élthes dr.* műveit az, hogy közel három évtizede rendőri büntetőbírói hivatást tölt be s mint a belügyminisztériumban működő Kihágási Tanács jogegységi, hatásköri, illetékességi előadója, műveit eredeti magyarázatokkal és másutt meg nem jelent elvi jelentőségű határozatokkal látta el, állásánál fogva pedig a rendőri felsőbbirásági gyakorlat magyarázatára is elsőrendű az alkalma, módja és hivatottsága. Az említetteknek kívül megjelent műve: „A rendőri büntetőeljárás és elvi jelentőségű határozatok” két kötetben és most rendező sajtó alá „A rendőri és jövedéki büntetőjog” c. nagyszabású jogtörténelmi tanulmányát, amely a maga nemében szintén úttörő munka s amely a magyar kihágási jog ezeréves történetének és mostani állapotának adja hű tükörét. Több értékes tanulmánya és javaslata van ezenfelül az anyagi és alaki kihágási jog egyszerűsítésére. Ennek a hatalmas tudományos munkásságnak elismerését jelenti az, hogy a budapesti M. kir. Pázmány Péter Tudományegyetem „Az Alaki és Anyagi Kihágási Jog” c. tárgykörből egyhangúlag egyetemi magántanárrá képesítette s a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ebben a minőségében megerősítette. Szerény, csak a munkát és csakis a munka útján érvényesülést kereső egyéniségét méltán és nagyon megérdemelten érte ez a rendkívüli erkölcsi jutalom, amelyhez mi is őszinte érzelsekkel gratulálunk. Annál inkább is megilleti ez őt a mi részünkről, mert őt éven át felelős szerkesztője volt társalapunknak, a „Rendőrn”-nek, de ettől függetlenül is úgy alapunknak, mint a csendőrségnek mindenkor komoly barátságát és értékelőjét ismertük benne. További tudományos munkásságához is eredményt, sikert kívánunk.

Fegyverhasználat. Május hó 22-én délután Mezőkövesd községbe egy cigánykaraván érkezett. A karaván ittas állapotban lévő tagjai a község utcáján duhajkodni és verekedni kezdtek. A rendezőbizottság megzűntetésére kivezényelt Varró József törzsőrmester és Magyar Miklós őrmester a cigányokat a községházára akarta elővezetni. Ekkor id. Farkas Lajos és három társa Magyar őrmester szuronyát lefegyverezési szándékból megragadta. Varró törzsőrmester a lefegyverezés megakadályozása végett szuronyfegyvert használt és id. Farkas hasbaszúrta. Farkas sérülése nem súlyos. A sérültet orvosi ápolásban részesítették, azután átadták a miskolci kir. ügyészségnek. A kivizsgálás megindult.

Kardfegyverhasználat. A szerencsi örs állományába tartozó Szász József tiszthelyettes, szerencsi őrsparancsnok május 21-én fél 24 órakor Szerencs községben szolgálaton kívül, 12–15 fából álló, duhajkodó, ittas legénységgel találkozott. A tiszthelyettes a legényeket csendre intette, mire azok késsel és követ veszélyesen fenyegették Szász tiszthelyest. A tiszthelyettes erre kardját használta és Orgona István 25 éves szerencsi kőművest jobb kezefején megvágta. Orgona

sérülése 8 napon túl, de 20 napon belül gyógyul. A sérültet azonnal orvosi ápolásban részesítették. A kivizsgálás megindult.

Eredménytelen fegyverhasználat. Réz András diósgyőri lakos április 4-én lopás és vagyonrongálás elkövetése után ismeretlen helyre elmenekült. Nevezett különböző bűncselekmények miatt eddig közel 14 évi szabadságvesztés büntetést töltött le. A diósgyőri örs május 16-án bizalmasan arról értesült, hogy Réz a szőlőhegyi lakásán van. A járőr — szabálytalanul — karddal, pisztollyal felszerelve, egyenruhája fölé polgári ruhát öltött, hogy észrevétlenül közelítse meg a tanyát. Réz kutyája a járőr közeledésére ugatni kezdett, mire Réz kifutott és menekülni kezdett. A járőr tagjai a menekülő üldözőbe vették és ismételt eredménytelen felszólítás után a járőrtárs mintegy 60 méter távolságból utána lött. A lövés nem talált. Réz a lövés hallatára visszafordult és megadta magát. Sérülés egyik részről sem történt. Réz szökése óta 4 rendbeli betörést és 2 rendbeli lopást követett el. A kivizsgálás folyamatban van.

Határsértést követtek el a jugoszláv határőrök. Bódeháza község határában, a 403. számú határkőnél, szerb területen Soós István és hét társa, bódeházi lakosok feldolgozott fát loptak az erdőből. A jugoszláv határőrök az ország határán 3 lövést adtak le a menekülőkre, majd négy határőr, átlépve a magyar határt, magyar területen kb. 100 méter távolságra üldözte a tolvajokat. Sebesülés nem történt.

A kihágások Kézikönyvének leszállított ára. A Kihágások Kézikönyvének a csendőrség részére készült második, teljesen átdolgozott és lényegesen bővített kiadásának eddigi 10 pengő kedvezményes árát a szerző, tekintettel a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, teljes vászonkötésben 6 pengőre, félkötésben borítéklappal pedig 5 pengőre szállította le. Ez a leszállítás negyven, illetőleg ötvenszázalékos árengedményt jelent és lehetővé teszi, hogy a csendőrségi szolgálatban jól bevált, 592 oldalas könyvet minden csendőr féláron megszerezze. A könyvet a szerző félkötésű borítéklappal csak az esetben szállítja, ha elegendő megrendelő lesz. 50 fillér postaköltség külön fizetendő. Megrendelhető Tusnádi Élthes Gyula dr. szerzőnél 2 pengős havi részletekben is. (Budapest, VII., Szentkirályi-utca 35. III. 8.) Befizetési lapokat küld.

Csendőrségi közlöny 10. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendelesek. Adományoztatott: A III. osztályú tiszt szolgálati jel: Sellyei (Schréd) Vilmos örgy-nak és Kaletskij Árpád szds.-nak. — Végleges nyugállományba helyezettek: Szász Dénes IV. és Balogh István VI. kerületbeli alldgy. — Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Kukul Imre III., Szulok Sándor IV. és Takács József I., VII. kerületbeli th. — Várakozási illetényekkel szabadságoltatott: Vass József VII. kerületbeli th. — Ideiglenes nyugállományban megahgyatott: Sándor Péter VII. kerületbeli id. ny. th. — Név- változtatások: Posszert Jakab örgy. családi nevét „Peredy”-re, Badies Lajosth. „Szabolcs”-ra, Buchhammer Ferenc törm. „Borostyán”-ra, Drávcz Vilmos th. „Drávai”-ra, Darida Béla törm. „Kárpáti”-ra, Gász Zsigmond törm. „Tihanyi”-ra, Grelsa Ferenc th. „Malomszegi”-re, Gündert Antal örm. „Galambos”-ra, Gredár József th. „Gadé”-ra, Huber Mihály th. „Havasi”-ra, Hozleiter István örm. „Hermat”-ra, Jambrik József törm. „Szénási”-ra, Krakovitz József th. „Kerényi”-re, Kosik István cs. „Kulesár”-ra, Kaiser Lajos törm. „Kőrös”-re, Puskás Péter th. „Pálmai”-ra, Labernik István th. „Lajtai”-ra, Sándorovits György törm. „Sándorfi”-ra, Klánicza István cs. „Kevecs”-re, Szabonyi János törm. „Békefi”-re, Ungor István th. „Végvári”-ra, Radics Sándor g. th. „Radnai”-ra és Pleskó Pál th. „Petőházi”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. — Köztámogatásban részesülő társaságok és köz-

Használjunk **Schmoll Pastát** Magyar gyártmány

BÚTOR

találó, modern kivitelben, kényelmes részlel-
lezésére kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

38 év óta a világot uráló eredeti angol

THE CHAMPION

korékpárok

havi 20 P. részlete. — Saját készítményű

LÁNG-korékpárok 204 P-ért, havi 16

pengő részlete, teljes felszereléssel és karbidálmával. Korékpáralkatrészeket a világon létező összes korékpárhoz nagyban- gyári árrban, 30% ár-
leszállítással. Külö gumi 5,80, belső gumi 1,80, pedál párja 2,80, lánc
3,20 pengő. Magyar sárvédő párja 1,50.

LÁNG JAKAB ÉS FIA korékpár- és guminyagkereskedés
Keletoeurópa legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb korékpár-
raktára. Budapest, VIII., József-krt. 41. Alapítva 1868. Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

A címre ügyelni! Levelek, ha személyesen jön fel hozzánk, nézze meg jól a cégjelét!

üzemek állami felügyelet alá helyeztettek. — A töltények elcsomagolására szolgáló tárdobozokat és pisztoly-tölténydobozokat a jövőben a löszerruhadékokkal nem kell beszovaltatni és mint ilyeneket leltárilag sem kell kezelni. — A ruhagazdálkodási utasításban szereplő „összesített tömegalap” kifejezés „Összesített tömeg”-re, az „Általános tömegalap” pedig „Általános tömeg”-re helyesbítettet. — A csendőrségi gyógyházak gondnokai számára kiadott utasítás módosítása. — Kórházapolási költségek szabályozása tárgyában kiadott rendelet helyesbítése. — Közszolgálati alkalmazottak gyermekeinek nyári idényre szóló arcképes igazolványainak érvényesítése május 16-ával megkezdődik; a térítési összegek változtatlanok. — A szomszédos államokkal közös határt képező folyó- és állóvizeken belföldiek csak igazolójeggyel közlekedhetnek. — Tört aranyban házról-házra járva, magánfelektől való megvásárlását csak nemesfémiparosok, kereskedők és óráskok, vagy helyhatósági bizonyítvánnyal ellátott megbízottak üzhetik. — Hastífusz megelőzésére és a járvány továbbterjedésének megakadályozására vonatkozó rendeletek. — Nyilvános vagy házi gyógyszerárakban, laboratóriumokban gyógyszerek készítésével, gyógyszereknek a közönség számára való kiszolgáltatásával csak gyógyszerészi képesítésű személy foglalkozhatik és fehér munkaköpenyt csak az viselhet, akinek gyógyszerészi oklevele van. — A kaliforniai (San-José) pajzstetű elleni fokozottabb védekezés. — Fémnátriumnak és fémkáliumnak bármilyen alakban vásárokon való árusítása tilos a Magyarországon lajstromozott légiárművet öt latin nagybetűből álló betűcsoporttal kell megjelölni, mely csoportnak első két betűje a magyar nemzeti jel: „HA”.

Házasságot kötöttek: A székesfehérvári II. kerületben: Gere Sándor tőrm. Csaplár Margittal Császár községben. A pécsi IV. kerületben: Fekete Lajos th. Kalapos Ilona Máriával Pakson és Szász István tőrm. Ilomoli Máriával Dunaföldváron. A szegedi V. kerületben: Csik Ferenc th. Juhász Juliannával Szeghalmon. A debreceni VI. kerületben: Sándor Lajos tőrm. Végh Ilonával Csehímszent községben és Kiss Ferenc I. tőrm. Lengyel Etelekával Mátészalkán.

Szakasziparancsnoki teendőkként megbízott: a debreceni VI. kerületben: Kádár István th.

Örsparancsnokká kinevezetett: a szombathelyi III. kerületben: Palkó József th.

Elölépett: A szegedi V. kerületben: őrmesterré: Markó Miklós cs.

Elhalálozás. A balatonboglári örs állományába tartozó Tóth János őrmestert súlyos tüdőbajával a szombathelyi honvéd- és közrendészeti kórházban ápolták. A beteget a kórház-igazgatóság saját kérelmére, május 10-én szüleihez, Rum községbe hazaengedte, hol 11-én, 16 órakor meghalt. Temetésén, mely 13-án, 9 órakor volt, előjárón és bajtársain kívül, a község lakossága nagy számban vett részt.

Kérelem. A szerkesztőség kéri azokat az örsöket és más alakulatokat, amelyeknek a megszűnt „A Rend” című lapból teljes évfolyamok vannak, szíveskedjenek azokat a Csendőrségi Lapok szerkesztőségére és a felhívás alatt levő csendőrségi múzeum számára átengedni. Egyelőre csak azt kérjük megírni, hogy melyik évfolyamok vannak meg, azok beszállítását majd külön fogjuk kérni. A szállítási, csomagolási stb. költséget megtérítjük.

Eladó vagy bérbeadó Szentkirályszabadja községben (Veszprém megye) két szoba, konyha, előszoba és összes

mellékhelyiségekből álló ház, 1600 négyszögöl telekkel, gyümölcsös, szőlővel és 10.000 négyszögöl termő szántófölddel együtt. Lehetőleg nyugdíjas csendőr részére. Értekezni lehet Sándor Lőrinc nyugdíjas th-nél (Budapest, Tavaszmező-utca 4. szám), vagy a helyszínen.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21 (Csendőrlaktanya) vagy Fekete Imre ny. tőzrösmester, Kunszentmiklós. Árak és munkadíjak: szép, új, dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nem ak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomtatni. — Kéziratot csak akkor küldjünk vissza, ha a szerző megemlézett és válaszbellyelgel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábban, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tízlehet gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A kéziratok fogalmazási átírási költségei és ha szükséges, tartalmi módosításainak, a túrlésnek és kiegészítésnek jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros íróval: „Szövegről közlését kérem!” — A cikkeket nyomdai korrektúráját mi végezzük, korrektúralapozatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink kiadóanyagaitat közvetlenül a Stádlum-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztőül üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Hozzáink intézett levelek tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, belyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegű legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy utcajegy számát választani. Annak, aki jellegt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alatti válaszolunk. —

Négy évtizede vásárolnak legjobban megelégedésre kiváló hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY
 Ötensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója.
 Budapest, VI., Király-utca 58–60. sz. Kérjen árjegyzéket!

Eredeti **STEYR**
LAFFENRAB
 és **PUCH** kerékpárok a csendőrség részére legalkalmasabbak
 Puch művek Rt. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

Csendőrség tagjainak Hálószoba jó minőségű **P 350.-**
 2 havi díjazatra, előleg az első díjazat
 BUDAPEST, BAROSS-UTCA 43-44

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruház Székesfehérvár
 Bőr- és lakk-alma, rugós-cipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobban becsapási forrása.
 Kérjen képes árjegyzéket

Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugalomban lévő tagjaitól fogadunk el. mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekszámlájára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bűszörményi-út 21. szám.”

Hadapród. Gazdászati tisztai tanfolyam a csendőrségnél ebben az évben sem lesz. A honvédségnél tervezett tanfolyamra a hallgatókat már kijelölték és gyakorlati kiképzés végett a gazdasági hivatalokhoz már beosztották, onnan kerülnek majd a tanfolyamba. Valószínű különben, hogy karpaszományosok a jövőben sem juthatnak be a gazdászati tisztai karba, hanem más úton történik a kiegészítés.

Magyar feltámadás. Az 1932. évi 23. sz. Honvédségi Közlönyben közzétett 88.681—12—1932. sz. H. M. rendelet értelmében a budapesti gyógyfürdőkórház a kórházaktól függetlenül, mint önálló intézmény működik s ezzel a beutaltak által térítendő összeg is megváltozott. Napi 2.50 P-t vontak le öntől s ez az új díjszabásnak megfelel. Az említett rendelet szerint továbbá a beutaltaknak kell fizetniük a fürdődíjat is, az ezen a címen fizetett összeg megtérítésére tehát szintén nem tarthat igényt. Amikor a folyó évi csendőrségi zsebkönyv anyaga nyomdába került, akkor még a múltévi 13. sz. Csendőrségi Közlönyben kihirdetett 100.738/VI. b. 1932. sz. B. M. rendelet volt érvényben, amely szerint a budapesti gyógyfürdőkórházba beutaltak is ugyanannyit fizettek, mint a többi kórházba beutaltak. Az említett H. M. rendelet azonban azóta megváltoztatta a heizetét.

555. Üres ládákban senki sem kutat levél után, be kell tehát látni, hogy a levél elkallódásában nem mi vagyunk

hibásak. Kérdésére: kihallgatáson jelentse az ügyet úgy, amint nekünk megírta. Kérje, hogy különleges helyzete szolgálati úton a döntésre hivatott előjárói tudomására hozasék. Kérjen esetleg engedélyt arra, hogy személyes jelentkezés útján járhasson utána ügyének a honvédelmi minisztériumban, engedély nélkül azonban ezt ne tegye, mert szolgálati úton adta be a kérvényt s így szolgálati úton kell az elintézésnek is történnie. Ha azonban az előjárók felhatalmazzák a személyes utánajárásra, annak esetleg hasznát veheti, mert bizonyos, hogy nem a csendőrségnél akadt meg az ügy s így a személyes érdeklődés voltaképpen nem jelen-tené a szolgálati út elkerülését. Azt külön kell annak idején kérnie, hogy Szegeden laktanyaszerű elhelyezést kapjon, míg a próbaszolgálatát tart. Nem tudjuk, hogy lesz-e ott hely s egyébként is engedélyezni fogja-e a laktanyaparancsnok úr. Valószínű, hogy igen.

Somogy. Azt, amit a levelében nekünk megírt, szolgálati formába kell öltöztetni s fel kell terjeszteni. Ha az átvételre meglesz a hajlandóság, a megszakítás elkerülésére való tekintettel esetleg a kötelezője letelte előtt való leszerelésre is megkaphatja kivételesen az engedélyt. Csak azután úgy is legyen az a biztos átvétel. Mi nem vagyunk benne ennyire bizonyosak. Ajánlatos lenne ennek előbb gondosan utána-járni, nehogy két szék között a pad alatt maradjon.

P. I. Jászberény. 1. Sárkány Béla szkv. főhadnagy címe: Kecskemét, Szabadság-tér 3. sz. 2. Neve magyar hangzású és magyar eredetű. Ha a keresztleveleket beszerezné, az is kitünhetné, hogy elődei a nemes Perneszy-ek voltak. Ilyen névátalakulások meglehetősen gyakoriak.

Török. Régi magyar név, több nemes család viseli. Egyik 1570 október 17-én, a többiek 1606-ban, 1607-ben, 1630-ban kaptak nemességet, egynek „Nemeskéri” előneve is van. Biharban, Borsodban, Pozsony, Torna, Veszprém és Zemplén megyékben ismerték el ezeket a nemességeket az 1754—55. évi nemesi összeírásakor.

99.999. Magyar hangzású név. Magyar nemességet nyertek ezzel a névvel 1602, 1625, 1692, 1760-ban Szabolcs, Heves, Nógrád, Békés, Fejér megyékben, az igazolás 1764—55-ben megtörtént.

Már

15 pengő havi részletért

is szállítjuk a csendőrség tagjainak a REMINGTON-gyár által legújabbban forgalombahozott

„MONARCH PIONEER”

hordozható írógépet. — Országszerte vételkötelezettség nélkül bemutatjuk! — Kérjen ajánlatot! — Ha Pesten jár, nézze meg telepünkön, ahol a „MONARCH PIONEEREN” kívül természetesen raktáron tartjuk az összes REMINGTON-gyármányú írógépeket.

REMINGTON ÍRÓGÉP RT.
Budapest, VI., Andrássy-út 12. sz.
Telefon: 212—84, 218—09.

A csendőr ma már nem nélkülözheti az írógépet. Írógépben nincs csúnya, olvashatatlán írás! Felbecsülhetetlen időmegtakarítás! A tisztázal a fogalmazvánnyal egyszerre írható! A legkiválóbb anyagból készült! Egy egész életre szól. S ha írógép, — legyen: **REMINGTON**

T. törm., Nyiregyháza. Neve szláv hangzású, bár lehet, sőt, igen valószínű, hogy magyarból ferditették el. Változtassa Takácsra, ezzel valószínűleg az eredeti nevét kapja vissza. Magánlevelet nem írunk.

Keselyű. A mostani hangzásában a név semmiesetre sem magyar. Tipikus példája annak, hogy magyar név román környezetben mint változik át román hangzásúvá. A család ősi neve Györköös lehetett, ezt a román képtelen így ki-ejteni, hanem csak a mostani alakjában s valószínű, hogy a mostani névnek ez a magyarázata. Mátéfalva nagyon közel van Alsókároshoz s talán valamelyik őse, az akinek a keresztlevelét már nem lehet beszerezni, áttelepedett Mátéfalvára s a család később már az elrománosított névvel ment vissza Rákosra. Erdély tele van az ilyen névátalakulásokkal. Nagy költséggel és utánajárással talán be is lehetne ezt bizonyítani, de nem érdemes, mert valószínű, hogy a belügyminiszter úr meg fogja adni a fentebb említett eredeti magyar nevet. Ez a legegyszerűbb megoldás, kár volna idejéltmulta előítéletek miatt a sokkal nehezebb és hosszadalmasabb megoldást keresnie. Annyi tény, hogy ha magyar nevet akar használni, a mostanit le kell tennie.

Lovas. Igazolja okmányokkal azt, amit apja katonai szolgálatáról nekünk megírt és kihallgatáson jelentse be az igényét — mint legidősebb fiú — a háborús emlékéremre. Megkapja. Ha csak egy okmányt is felmutat, amely apja háborús katonai szolgálatát igazolja, már megvan az igény-jogosultság.

313. Az, hogy egy nő kenyérkereső állásban van, nem akadály a nősülési kérvény beadásának, persze ez az állástól függ. Az önök ügye rendben van ebből a szempontból, a leány maradjon nyugodtan a mostani helyén, az társadalmilag is megfelel annak, ami az altiszti házassághoz szükséges.

Fekete ny. törm., Kunszentmiklós. Ilyen magas iskolai végzettséggel nem veszik fel az illetőt próbacsendőrné. Magánlevelet nem írunk.

Kicsi. Önökre a 120.231/Eln. VI. c. 1925. sz. B. M. rendelet vonatkozik, kétévi próbaszolgálati idővel. Indokolatlanul azok sem jutnak előnyhöz, akiket a levelében említ s ha őket hamarabb véglegesítették, az csak tévedés lehetett, amire egészen bizonyosan reá fognak jönni és helyesbíteni fogják.

Lesz még Nagymagyarország nemsokára. 1—3. Az igény-jogosultsági igazolvány alapján bent letendő állásokra kivétel nélkül pályázatot hirdetnek a Budapesti Közlönyben. Semmi értelme, hogy a levelében említett állások fizetési részleteit felsoroljuk. Figyelje az említett hivatalos közlönyt a községében s ha talál benne olyan pályázatot, ami önnek megfelel s akkor akar még valami részletet megtudni, írjon nekünk. Általános adatismertetésnek különben azért sem volna értelme, mert az államvasutakhoz sincsenek most felvételek. 4. A négy középiskolát végzetek közül válogatják ki az útmesteri tanfolyam hallgatóit is. Esetleg a jövő év február 1-én már megnyílik újra ez a tanfolyam; attól függ, lesz-e rá fedezet. 5. A 157.000/1933. sz. B. M. rendelet szerint magánhasználatban levő tehergépkocsikon a közúti forgalomban csak akkor szabad személyeket szállítani, ha azok a rendeletben előírt padokkal el vannak látva. A kérdészett esetben is kötelező tehát a padok elhelyezése. Az említett rendelet 6. §-ának 3. pontja még külön is intézkedik ilyen esetekre.

Bors. 1. Mindenki 6 évi kötelezőt ír alá, de ha valaki például 3 évig katona volt, annak 3 évi csendőrségi szolgálat után már lejár a kötelezője. Aki egy évig volt katona, annak 5 évi csendőrségi szolgálatot kell teljesítenie s így tovább, de legfeljebb csak 3 évi katonai szolgálat számítható be. 2. Ez az egész kérdés most van rendezés alatt, kár a régi rendelkezéseket részletezni, egész más alapokra kerül az ügy.

Szebb jövő. Lehet, hogy úgy is megoldható a kérdés, amint írja, ez azonban később sok lelki- és egyéb zűrzavarra vezethet. Ha az esetek így megtörténik, az előjárók ezt is tudomásul veszik, mert nincs előírva, hogy az egyházi esküvőnek melyik vallásfelekezet templomában kell megtörténnie; de egyénileg ferde helyzetbe kerülhet. Ha ugyanis a mostani hitéhez alkalmazkodik s megteszi azt, amit tervez, az egyháza különféle retorziókat fog alkalmazni, többek között meg sem gyóntatják stb. Ha azonban ez önnek nem fontos, hanem csak külszínre akarja a mostani vallását megtartani, akkor a tervezett megoldás tökéletesen megfelel. Annak viszont, akinek csak külszínre kell a vallás, mindegy, melyik felekezethez tartozik s akkor már egyenesen dolog gyökeresen elintézni a kérdést és áttérni. Mindezek azonban egészen egyéni dolgok, tegyen az érzése és meggyőződése szerint, minden befolyás nélkül.

Gyöngyvirág. 1. Az oldalfegyvert nyilvános helyen letenni nem szabad, tehát a templomban és még úrvacsora alkalmával sem. 2. Ilyen rendelkezésről nem tudunk, de nem is valószínű, hogy van. Bizonyára csak egyes lelkészek egyéni felfogásából ered, hogy úrvacsora alkalmával az oldalfegyver letételét megkívánják. 3. Az nem becsületsértés, ha a lelkész az úrvacsora alkalmával a csendőrt figyelemzeti, hogy az oldalfegyverét tegye le. Ilyen szigorúan nem lehet megítélni a lelkész eljárását, mert ezzel ő nem akarja a csendőrt önértéket bántani, hanem csak a maga lelkészi felfogásának ad kifejezést. Illetékes hellyel közöltük az ügyet, a polgári lelkésznek valószínűleg felvilágosító rendelkezést fognak kapni, hogy az oldalfegyver letételét az úrvacsora alkalmával se kívánják.

KÉZIRATOK.

K. th., Jászberény. Mindenik kép annyira elmosódott, hogy nem tudjuk használni. Csak teljesen éles felvételtől lehet jó klisé csinálni, mi pedig sokat adunk arra, hogy a képeink is kifogástalanok legyenek.

Öreg. „Lólopás kiderítése” című munkáját kivonatossan közölni fogjuk.

D. M. törm. Kétértelmű tréfákat nem közlünk. A másodikkal talán kihozunk valamit, de nem bizonyos; lehet, hogy azt sem fogjuk tudni felhasználni, mert elég gyenge.

Jelsip. A jelsípszínőrt felöltött vállgallér mellett is csak a zubbonyon lehet viselni, a vállgalléron nem.

K. törm., Bátaszék. Örülünk, hogy jutalmunk megnyerte a tetszését. Emlékezzék róla mindig szívesen a Csendőrségi Lapokra.

Juhászlegény, szegény juhászlegény. Zavaros frás, a humora is gyenge. Az ilyen részegeskedést még tréfásan leírva sem nézzük szívesen.

Zágon. Régen ismert dolgok ezek mind a cigányokkal kapcsolatban, nem mond semmi újat. Nem közölhető.

Sz. Gy. th. Zákány. Nem üti meg a mértéket.

A ruhaszövet minősége bízalom dolga.

Egyedül csak a szövet előállítás posztógyáras képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemcsak tisztá gyapjút használ fel, csak a tudja, hogy a szövetben belől milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az előzőekből minden közvetítő árszintű mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazl előnyöket. Posztógyárunk általános szerződéses szállító, a mértékzabozásunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — ávek óta egyedülállóan — ismételten okirattal elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg ösre, küldött miniatúrákat. Kívánságra más miniatúrákat is díjmentesen küldünk az kedvező ítéletű módzatokat adtuk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország határaitól kezdve a levél egyetlen posztógyára. Budapest, I. Lenke-út 117. Üzembe 1922 óta 300 munkással.

NÉ FELEJTSE EL ELOLVASNI
BENT A SZÖVEGOLDALON A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk biztosítási családi eseteknek és azok kinyomozásának leírására. Aki 1920 óta ilyen bűncselekményt akár mint járőrvezető, akár pedig mint járőrtárs nyomozott, írja le és küldje be hozzánk.

Természetesen nemcsak gyújtogatással kapcsolatos biztosítási családi eseteket lehet leírni, hanem minden olyan cselekményt vagy kísérletet, amelynek az volt a célja, hogy annak révén a tettes vagy harmadik személy biztosítási összeghez jusson. Balesetet, szerencsétlenséget, halálesetet, betörést stb. is színlének biztosítási csalás elkövetése céljából: az ilyen esetek mind tanulságosak a bűncselekmények eme nemének tanulmányozása és tapasztalati adatok gyűjtése szempontjából.

Az elkövetett bűncselekményt, valamint a nyomozás lefolyását nem szükséges olyan részletességgel leírni, ahogy mi pl. a tanulságos nyomozásainkat közölni szoktuk; elég röviden, de érthetően annyit leírni, hogy ki, mikor és hogyan követett el biztosítási csalást, kik nyomozták azt, miképpen derítették ki stb. Lényeges kelléke a leírásnak — s ezt minden pályázatban kifejezetten meg kell említeni, — hogy a gyanúsított a biztosítási összeget felvette, illetve annak felvételét megpénstérte-e?

Beküldési határidő: június 30. Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A legjobb pályázatot lapunkban közölni fogjuk, a nyertest pedig szép asztali szivar-cigarettadobozzal jutalmazzuk. Az eredményt a június 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Jelmondat-pályázatunk

eredményét a múlt számunkban közöltük. A jeligék alatt beküldött pályázatok szerzőiként a következők jelentkeztek:

- „Káté”: Beöthy Kálmán szds. Szentendre.
 „Hír”: Dági Lajos th. Budapest.
 „Házaseretettel”: Batár Antal th. Budapest.
 „Fiatal csendőr”: Szabó István III. cs. Nyíregyháza.
 „Lesz még kikelet”: Szajkó Győző th. Balatonszemes.
 „Ezüstös holdsugár”: Tóth M. István őrm. Kiskúnhalas.
 „Revízióhívó 33”: Mohár János th. Keszthely.

Fényképészeti

Haszniúti fényképezőgépek nagy választékban.

HATSCHEK EMIL
 Andrássy-út 13. Tel. 22-2-59.
SAKÜZLET

Járőrszolgálatra Weiss Manfréd-konzervet vegyen!

1/2 ke-os dobozokban:	
Sertéskaraj, sertéspörkölt, székelygulyás, marhoshagya	P 1'18
Borjúbecsínált, borjúpörkölt	P 1'04
Marhagulyás	P 0'92
Töltött káposzta	P 0'88
Töltött paprika	P 0'80
Bácskai lecsó	P 0'64

Rendeljen levelezőlapon!

Weiss Manfréd konzervgyár r.-t. Budapest, IX., Máriássy-u. 1.

„A haza minden előtt”: Dr. Gergely Sándor őrgy. Székesfehérvár.

„Hindu XXXIII.”: Dr. Zádor Antal th. Budapest.

„Melinda”: János Márton g. th. Budapest.

A nyerteseknek a jutalmul kitűzött emléktárgyakat egyidejűen elküldöttük.

Megjegyzés.

A folyó évi 9. számunkban közölt pályázatunkra, amely szerint le kellett írni, miként vezeti be a járőrvezető fiatal járőrtársát a gyakorlati szolgálatba, 11 pályázat érkezett. A feladatot legügyesebben, legszakszerűbben, valamint a legnagyobb gyakorlati érzékkel és értékkel *Arkosi Gyula tiszt-helyettes (Budapest)* oldotta meg. A jutalmat neki ítéltük. A többi pályázat nem felelt meg a feltételeknek, mert egyrészről csak elméleti általánosságokat tartalmazott, holott mi a fősúlyt éppen a kérdés gyakorlati oldalára kívántuk helyezni, más pályázók pedig a feladatot csak hiányosan, a gyakorlati szolgálatnak csak egyes mozzanataira kiterjedően oldották meg. A nyertes pályamunkát mai számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsau. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

60. M. kir. Államsorsjáték
17.000 nyeremény 250.000 aranypengő értékben
FŐNYEREMÉNY:
40.000 ar. pengő

Nyeremények:

20.000 ar. pengő 4-szer 2.500 ar. pengő
 10.000 ar. pengő 6-szor 2.000 ar. pengő
 2-szer 5.000 ar. pengő 10-szer 1.000 ar. pengő

és még több nyeremény, melyek mind készpénzben fizetettek ki.

Húzás június hó 8-án.

Sorsjegyek:

Egész 3 ar. pengő. Fél 1-50 ar. pengő.

Kapható minden főárusítónál, bankban sorsjegyárusítónál és dohánytözsdeben. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesíti a m. kir. Pénzügyigazgatóság Budapest, V., Szalay-utca. 10. sz.

**Hol vásároljon
a csendőr?**

Férfi szövet
Női szövet
Fehérnemű
Női kabát
Mői ruha
Vászonárak

Fürdőruha
Paplan
Takaró
Kötöttáru
Harisnya
stb.

Csak jó minőség, kedvező ártételek!

Reform Ruházati R.-T.
 Budapest, VI., Vilmos csász r-út 5. szám
 Árjegyzék minta díjtalan!

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON